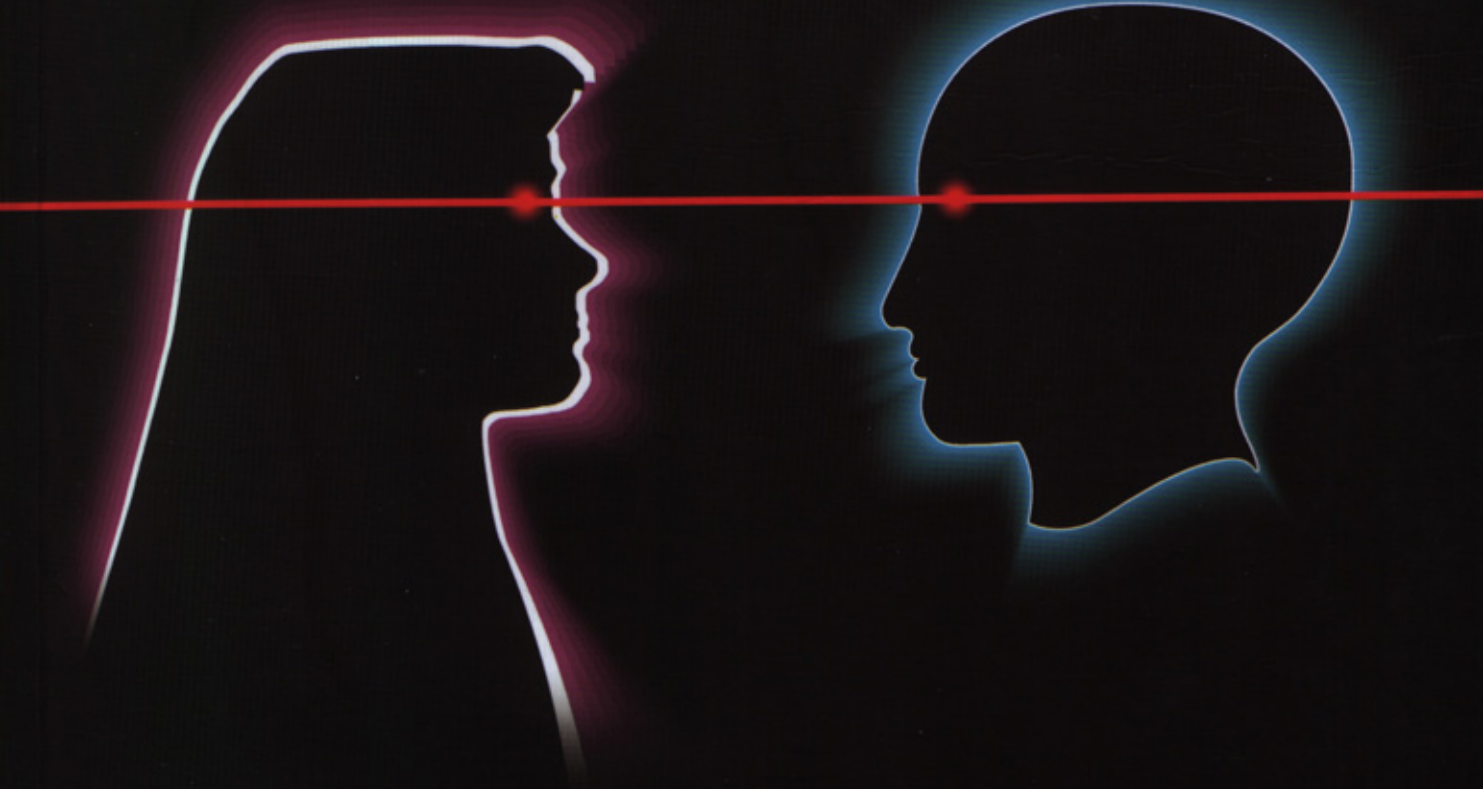

T.C.
BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI

AİLEDE EŞLER ARASI UYUMA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

Dr. Arzu ŞENER
Prof. Dr. R. Günsel TERZİOĞLU

T.C.

BAŞBAKANLIK

AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI

**AİLEDE EŞLER ARASI UYUMA
ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN
ARAŞTIRILMASI**

Dr. Arzu ŞENER

Prof. Dr. R. Günsel TERZİOĞLU

ANKARA

2002

T. C. BAŞBAKANLIK AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI YAYINLARI

Genel Yayın No : 118
Seri : Bilim
Birinci Baskı : 2002
ISBN : 975-19-3201-7
Baskı Yeri : ANKARA
Baskı-Cilt : Kardelen Ofset Matbaacılık Tanıtım Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
Tel:(312) 432 13 78 • 432 23 78 • 435 37 90
e-mail:kardelenofset@mynet.com

SUNUŞ

Günümüzde yaşanılmakta olan hızlı değişim tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de etkilerini hissettirmektedir. Küresel ölçekte aşanılanlar değişik boyut ve yansımalarıyla toplumlari, aileleri ve bireyleri derinden etkilemektedir.

Toplumun temeli ve en küçük birimi kabul edilen aile kurumu da; bir çok yönüyle bu değişimden payını almakta, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel boyutlarıyla kendine özgü bir yapılanmayı gerçekleştirmektedir. Yaşanılan değişimin yönü ve dinamikleri ise bu noktada çok önemli bir hal almaktadır.

Küresel dünya kendi değer, inanç ve tutumlarını yayarken; ülkeler de, ya kendi değişim ve gelişim modelleri doğrultusunda bunları yapısına uyarlamakta, ya da bunlara ayak diremektedirler. Buradaki temel sorun ise, ailenin kendine has değerler sistemi ile çağımızda modern-çağdaş diye tanımlanan yapı arasındaki farklılık noktasında ortaya çıkmaktadır. Türk ailesinin yüzyıllar alan bir süreçte oluşturduğu yapısını ve iç dinamiklerini, küresel değişim içinde olumlu, demokratik ve eşitlikçi bir yapıya doğru evrimleştirebilmesi sorunu yaşamsal niteliktedir.

Eşler arasındaki uyum konusunun ele alındığı bu çalışma aile sosyolojisi ve aile araştırmaları açısından önemsenmelidir. Zira; aileye yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ve aile hukukundan doğan sorunların çözümü konusunda bilim çevrelerine, uygulamacılara ve aile konusundaki uyumsuzlıklarda taraf olanlarda yardımcı olabilecek bulgular içermektedir.

Aile içi rol ve görevlerin bölüşümü, gelir yönetimi, karar alma ve verme, sorun çözme ve aile iletişimi vb. alanlarda demokratik ve eşitlikçi bir yapıya doğru evrimleşmede ip uçları veren bu çalışmayı gerçekleştiren Dr. Arzu ŞENER'i kutluyor, bu ve benzeri çalışmaların alana katkıları nedeni ile desteklenmesinin gerekliliğini vurguluyor, çalışmanın değerlendirme ve yayın aşamasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

Melda BAYER
Devlet Bakanı

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın planlanması ve yürütölmesi sırasında değerli yardımlarını gördüğüm Danışman Hocam **Prof. Dr. Sayın R. Günsel TERZİOĞLU**'na, değerli katkılarından dolayı Tez İzleme Komitesi Üyeleri **Prof. Dr. Sayın Duyan MAĞDEN** ve **Doç. Dr. Sayın Özgün BENER**'e, örneklem seçiminde yardımcı olan **Yrd. Doç. Dr. Sayın Sevil BACANLI**'ya, istatistik analizlerinin değerlendirilmesinde yardımcı olan **Dr. Sayın Serpil AKTAŐ** ve **Arő. Gör. Sayın Erdem KARABULUT**'a ayrıca bu araştırmanın kitap haline getirilmesindeki katkılarından dolayı başta Aile Araştırma Kurumu Başkanı **Sayın Muammer Uğur BAYBURTLUOĞLU** olmak üzere emeği geğen tüm kurum çalışanlarına teşekkür ederim.

Arzu ŞENER

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından desteklenmiştir.

ÖZET

Şener, A., Ailede Eşler Arası Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Programı Doktora Tezi, Ankara, 2002. Ankara ilinde yapılan bu araştırma, ekonomik, yönetsel ve psikososyal faaliyet alanlarına ilişkin çeşitli konular ile öğrenim düzeyi, evlenme yaşı, evlilik süresi, yaş farkı, çocuk sayısı, ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumu gibi demografik ve sosyoekonomik değişkenler açısından kadın ve erkeklerin evlilik uyumunu belirlemek ve karşılaştırma yapmak amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür. Araştırma kapsamına H.Ü. Merkez ve Beytepe Kampüslerinde farklı hizmet sınıflarında görev yapan personel arasından “Tabakalı Rasgele Örnekleme Yöntemi” ile seçilen 413 evli personel ve eşleri alınmıştır. Araştırma kapsamına alınan eşlerin “Çiftler Uyum Ölçeğinden” aldıkları puanlar 18 ile 148 arasında değişmektedir. Eşlerin genel evlilik uyum puan ortalaması 104.03 olup, cinsiyete göre incelendiğinde erkeklerde (105.37) kadınlardan (102.69) yüksektir ($p>0.05$). Bazı farklılıklar olmakla beraber genel olarak gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları; öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir miktarı, 35 ve üzeri yaş grubuna kadar evlenme yaşı arttıkça artmakta, sahip oldukları çocuk sayısı, eşler arasındaki yaş farkı ile 21 ve daha uzun süredir evli olan gruba kadar evlilik yılı arttıkça ise azalmaktadır. Ayrıca gerek kadın gerekse erkekler, kadının çalıştığı ailelerde en yüksek, kadının emekli olduğu ailelerde ise en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahiptir. Genel bir eğilim olarak eşler arasında; duygu ve düşüncelerin paylaşım (iletişim), değerlerinin öncelikleri ile amaçlarının benzer olma, önemli konulardaki kararlara ve evle ilgili faaliyetlere katılma, gerek kendi gerekse eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkilerini yeterli bulma, serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma, geliri ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulma ile bu konulara ilişkin memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları artmakta, diğer taraftan belirtilen tüm bu konularda yaşanan

anlaşmazlık derecesi arttıka ise evlilik uyum puan ortalamaları azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: evlilik uyumu, demografik ve sosyoekonomik faktörler ve evlilik uyumu

Destekleyen Kurum: HÜAF 00T09102001

ABSTRACT

Şener A., The Research of the Factors That Effect the Marital Adjustment in the Family., Hacettepe University Health Sciences Institute, PhD Thesis of Home Management and Family Economics Program , Ankara, 2002. This research, which was conducted in the province of Ankara carried out to determine and compare the various subjects in the economic, managerial and psychosocial activation areas and the marital adjustment of the man and woman in the view point of demographic and socioeconomic variables such as their education levels, marriage ages, marriage duration, age differences, child number, monthly income amount and working of the women. 413 married personnel and their spouses whom were chosen in accordance with the "Random Sampling Method" by the personnel who were working in different service classes in the center and Beytepe Campus of Hacettepe University, were included by the research. The points that were granted from the "Dyadic Adjustment Scale" by the spouses whom were included by the research, were between 18 and 148. The marriage adjustment point average of spouses, is 104.03 and when it is examined in accordance with the sex, the men's (105.37) is higher than the women (102.69) ($p>0.05$). Even there are some differences, the marriage adjustment point averages of both men and women are higher as their education levels, the monthly income amount of the family, the marriage age as much of the 35 years old and over are higher, and as the child number, the age difference between the spouses and the group which they are married 21 years and over, are higher, they are less. Furthermore, the marriage adjustment point average of both men and women is the highest in the families which the women are working and it is the lowest in the families which the women are retired. As a common tend between the spouses, when the sharing of thoughts and feelings (communication), the similarity of their goals and the priority of their values, the participation to the decisions for the important subjects and the activities of home, to accept the sufficient of relationships between both himself/herself and his/her spouse's moth-

er, father and relatives, to participate together to the leisure time activities, to accept the income is sufficient for the needs and the satisfaction degree for these subjects are higher, the marriage adjustment point average is also higher, on the other hand, when the disagreement degree on those subjects is higher, the marriage adjustment point is less.

Keywords: marital adjustment, demographic and socioeconomic factors and marital adjustment

Supported by: HÜAF 00T09102001

İÇİNDEKİLER

Sayfa

No:

SUNUŞ

TEŞEKKÜR

ÖZET

ABSTRACT

İÇİNDEKİLER ix

TABLOLAR DİZİNİ xiv

1. GİRİŞ 1

1.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörleri Belirlemeye

Yönelik Yapılan Araştırmalar 10

1.1.1. Ülkemizde Yapılan Araştırmalar 10

1.1.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar 11

2. ARAŞTIRMANIN AMACI 18

3. ARAŞTIRMA GEREÇ VE YÖNTEMİ 19

3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi 19

3.2. Örneklem Yöntemi ve Örnek Seçimi 19

3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları 25

3.3.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları 25

3.3.1.1. Çiftler Uyum Ölçeği.....25

3.3.1.2. Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin

İncelenmesine İlişkin Anket Formunun

Hazırlanması 27

3.3.2. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması 29

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi 30

4. BULGULAR 32

4.1. Eşler Hakkında Genel Bilgiler 32

4.2. Eşlerin Genel Evlilik Uyum Puan Ortalamaları İle Cinsiyet,

Öğrenim Düzeyi, Evlenme Yaşı, Evlilik Süresi, Yaş Farkı,

Çocuk Sayısı, Ailenin Aylık Gelir Miktarı Ve Kadının Çalışma

Durumu Açısından Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Bilgiler	36
4.3. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma (İletişim) Durumuna İlişkin Bilgiler	51
4.3.1. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumu	51
4.3.2. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından (İletişimden) Memnun Olma Durumu	53
4.3.3. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu	55
4.3.4. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma, Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma, Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	58
4.4. Eşlerin Değer ve Amaçlarına İlişkin Bilgiler	58
4.4.1. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerine İlişkin Bilgiler	59
4.4.1.1. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumu	59
4.4.1.2. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumu	61
4.4.1.3. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu	63
4.4.1.4. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma, Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma ve Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	66
4.4.2. Eşlerin Amaçlarına İlişkin Bilgiler	67

4.4.2.1. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumu	67
4.4.2.2. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumu	69
4.4.2.3. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu	71
4.4.2.4. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma, Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma ve Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	74
4.5. Eşlerin Karar Verme Biçimine İlişkin Bilgiler	75
4.5.1. Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi	75
4.5.2. Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu	77
4.5.3. Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu	79
4.5.4. Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi, Karar Verme Biçiminden Memnun Olma ve Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	81
4.6. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimine İlişkin Bilgiler	82
4.6.1. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi	82
4.6.2. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumu	86
4.6.3. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu	88
4.6.4. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi, Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma ve Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	90

4.7. Eşlerin Yakın Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler	91
4.7.1. Eşlerin Kendi Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler	91
4.7.1.1. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu	91
4.7.1.2. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu	93
4.7.1.3. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu	95
4.7.1.4. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma, Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma ve Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	98
4.7.2. Eşlerin Eşinin Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler	99
4.7.2.1. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu	99
4.7.2.2. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu	101
4.7.2.3. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu ..	104
4.7.2.4. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma, Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma ve Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	106
4.8. Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçimine İlişkin Bilgiler	107
4.8.1. Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumu	107

4.8.2. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumu.....	110
4.8.3. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu.....	112
4.8.4. Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma, Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma ve Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçimi Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki.....	115
4.9. Gelirin İdare Ediliş Biçimine İlişkin Bilgiler	116
4.9.1. Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumu.....	116
4.9.2. Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumu	118
4.9.3. Eşlerin Ekonomik Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu	120
4.9.4. Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma, Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Ve Ekonomik Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki	123
5. TARTIŞMA	125
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	159
KAYNAKLAR	163
EK 1 Çiftler Uyum Ölçeği	174
EK 2 Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formu	176

TABLolar DİZİNİ

Tablo

Sayfa No:

- 1 Merkez ve Beytepe Kampüslerinde Çalışan Personelin Hizmet Sınıfı ve Personel Sayısına Göre Dağılımı 20
- 2 Örnek Hacmini Oluşturan Hizmet Sınıfları ve Her Bir Hizmet Sınıfından Araştırmaya Alınacak Personel Sayısı 24
- 3 Eşlerin Öğrenim Düzeyi ve Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı 33
- 4 Eşlerin Evlilik Süresi, Yaş Farkı, Çocuk Sayısı, Ailenin Aylık Gelir Miktarı ve Kadının Çalışma Durumuna Göre Dağılımı 35
- 5 Eşlerin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\bar{x}$, s Değerleri ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi (t Testi) Sonuçları 36
- 6 Eşlerin Öğrenim Düzeylerine Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 37
- 7 Eşlerin Öğrenim Düzeylerine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları 38
- 8 Evlilik Süresine Göre Eşlerin Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 39
- 9 Eşlerin Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları 40

10 Eşlerin Evlenme Yaşına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	41
11 Eşlerin Evlenme Yaşına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	42
12 Eşlerin Aralarındaki Yaş Farkına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	43
13 Eşlerin Aralarındaki Yaş Farkına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	44
14 Eşlerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları.....	45
15 Eşlerin Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin İkili Karşılaştırma (Mann-Whitney U) Testi Sonuçları	47
16 Eşlerin Ailenin Aylık Gelir Miktarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	48
17 Eşlerin Ailenin Aylık Gelir Miktarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	49
18 Eşlerin Kadının Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	50

19 Eşlerin Kadının Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	51
20 Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	52
21 Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	53
22 Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	54
23 Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	55
24 Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	56
25 Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	57
26 Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	60

27	Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	61
28	Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	62
29	Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	63
30	Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	64
31	Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	65
32	Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	68
33	Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	69

34	Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	70
35	Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	71
36	Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	72
37	Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Olarak Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	73
38	Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	76
39	Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları	77
40	Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analiz Sonuçları.....	78
41	Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	79

42 Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	80
43 Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	81
44 Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	84
45 Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	85
46 Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	86
47 Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	87
48 Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	89
49 Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	90

- 50 Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 92
- 51 Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....93
- 52 Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 94
- 53 Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....95
- 54 Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 96
- 55 Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları 97
- 56 Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 100

57 Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları	101
58 Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına ilişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	102
59 Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	103
60 Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	105
61 Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları.....	106
62 Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları.....	108
63 Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....	109

- 64 Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 111
- 65 Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları 112
- 66 Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 113
- 67 Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları 114
- 68 Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 117
- 69 Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları 118
- 70 Eşlerin Gelirin İdare Ediliş Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları 119
- 71 Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları.....120

72 Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları	121
73 Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları	122

1. GİRİŞ

Yeni bir yüzyıla birlikte, tüm dünya toplumlarında olduğu gibi toplumumuzda da meydana gelen hızlı sosyal, ekonomik ve kültürel değişmelerin bir yansıması olarak evlilik ilişkileri de değişmekte, karmaşıklaşmakta, evlilikte yaşanan sorunlar geçmişe oranla çeşitlenmekte ve eşler arasındaki uyum sorunları artmaktadır.

Karşı çıkılmasına veya savunulmasına karşın evlilik, yaklaşık M.Ö. 2000 yılından günümüze kadar, gelişip değişime uğramakla birlikte temel niteliklerini koruyarak devam eden, vazgeçilmeyen bir kültür olgusudur (1,2,3). Evlilik ve aile hakkında bazı eleştiriler yapılmasına rağmen, mutluluk veya sıkıntılarıyla birlikte evlilik insanların büyük çoğunluğu tarafından istenmektedir. Son yıllarda özellikle Batı toplumlarında nikahsız birliktelikler yaygınlaşma eğilimi göstermekle birlikte, evlilik bütün dünya toplumlarında hala önemini korumakta ve desteklenmektedir (4,5,6). Evlilikle birlikte; aile, ailenin ortaya çıkışı, aile tipleri tartışılmaya başlanmış, daha sonra ise aile içi ve eşler arası ilişkiler inceleme konusu olmuştur (1,2,3).

Bugün aile, eğitim, siyaset, ordu, din, ekonomi kurumlarında olduğu gibi geçmiş yıllara kıyasla üzerinde daha önemle durulan bir kurum haline gelmiştir (3). Evlilik bağının kurulmasıyla eşler açısından; aynı evde yaşama, müşterek hayatı paylaşma, birbirlerinin alışkanlıklarını benimseme, yeni alışkanlıklar kazanma, toplum içinde evlilik sonucu kazanılan rolleri ve gereksinimleri yerine getirme söz konusudur (1).

Evleninceye kadar ayrı ayrı ilişkileri ve yaşamları olan kişilerin evlilik sonrası ilişki ve ilgileri yeni bir biçim kazanır. Bu duruma "evlilik ilişkileri" denir. Bu ilişki düzeninde evlilik, karşılıklı dayanışma,

toplumsal onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel gereksinmelerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı kaynaşmadır (1). Evlilik kurumunun sağlıklı ve başarılı bir şekilde devam etmesinde ise, eşlerin ekonomik, yönetsel, psiko-sosyal olarak evliliklerinin her alanında başarılı ve uyumlu olmaları büyük önem taşır.

Toplumun aksayan yönlerini düzeltebilmek için, işleyişini, nasıl çözümlenmeye çalışıyorsak, toplumun temel ekonomik ve psiko-sosyal bir ünitesi olan aileninkini de çözümlenmemiz gerekir. Başka bir deyişle, toplumsal işleyiş hem makro, hem de mikro düzeyde çözümlenmelidir. Makro ve mikro işleyişlerin birbirine uyması kaçınılmazdır. Ailenin işleyişinde bozukluklar varsa, toplumda da aksamalar ortaya çıkar (7). Bu nedenle, ailede eşler arası uyumun belirlenmesi önemlidir.

İnsanın doğası gereği evlilikte kadın ve erkek arasındaki uyum eskiden beri önemli bir sorun olmakla birlikte, günümüzde uzmanların ilgilenmesi gereken bir durum haline gelmiştir. Çünkü, eşler arasındaki uyumsuzluklar sadece o evliliğin dağılmasına zemin hazırlamakla kalmamakta, aynı zamanda sosyal bir sorun olarak tüm toplumu ilgilendirmektedir (8). İçinde yaşadığı toplumunun işleyişine olumlu bir biçimde katılabilmek için, ailenin de belirli bir yapısının ve işleyiş biçiminin olması gerekir. Aile, sadece iki kişinin bir araya gelmesiyle oluşan bir kurum değildir. Her şeyden önce bu iki kişinin birbirine uyması, ailenin sürekliliği için zorunludur (7).

Evlilikte uyum, farklı kişiliğe sahip eşlerin mutluluğu elde etmek ve müşterek hedeflere ulaşmak için bir bütün olarak birbirlerini tamamlaması olarak tanımlanabilir (8). Böyle bir uyum evli bireylerin başkaları ile olan ilişkileri ile kendi evlilik yaşamlarındaki doyum, mutluluk ve mutsuzluk gibi tüm duyguları kapsar (9). Evlilik ilişkilerinin niteliği ile ilgili yapılan çalışmalarda evlilik tatmini, evlilik kalitesi, evlilikte mutluluk ve evlilik başarısı gibi kavramlar çoğu zaman eşanlamlı olarak kabul edilmiş ve benzer kriterlerle değerlendirilmiştir (10,11).

Uyumlu bir evlilik, dolayısıyla başarılı bir aile yaşantısı, eşlerin yaşantılarını akıllıca planlamaları ve çabaları sonunda kazanılıp, korunması gereken bir beraberliktir, bu beraberlik uyuşmayı, paylaşmayı, kişilerin görev ve sorumluluklarını olgunca kabullenmesini öngörür (12). Ailede birlik ve beraberliğin oluşabilmesi için eşler arasında; iletişim, değer ve amaçlar, karar verme, evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimi, yakın akraba ilişkileri, zorunlu etkinlikler dışında kalan serbest zamanın değerlendirilmesi, gelir idaresi v.b. ekonomik, yönetsel ve psikososyal konularda anlaşmaya varılmalı ve uyum sağlanmalıdır. Aksi takdirde ailenin işleyişinde, birlik ve beraberliğinin sağlanmasında aksaklıklar söz konusu olabilir, ailede anlaşmazlık, duygusal yıkım ve çözümler meydana gelebilir (12,13). Nitekim, D.İ.E. 1996 verilerine göre ülkemizde boşanma nedenleri arasında ilk sırada %93.9 ile geçimsizlik yani çeşitli alanlarda eşler arasındaki uyumsuzluk gelmektedir (14).

Aile yaşamında eşler arasında uyum sağlanarak mutluluğun elde edilebilmesi için eşlerin; iletişim, değer ve amaçlar, karar verme, evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimi, yakın akrabalarla ilişkiler, serbest zamanların değerlendirilmesi, gelir idaresi gibi konularda görüş ve çabalarını birleştirmeleri gerekir.

Evlilik ilişkisi, etkileşim rollerinin ve iletişim ağlarının oluşturduğu bir sistem olarak da görülmektedir (15). Sağlıklı aile ilişkileri kurulmasında ise doğru iletişim oldukça önemlidir. Ailede iletişim; mesajların paylaşılması yolu ile zamanla gelişen, kişiler arası ilişkilerde birlikteliği gerektiren, organize olmuş ve doğal olarak oluşan etkileşim mekanizmasıdır (16).

Açık, etkili ve nitelikli iletişim, evlilik başarısını ve mutluluğu pozitif yönde etkiler (17,18,19). İletişim evliliğin başarısında pek çok faktörle ilişkili ve sorunların çözümünde pek çoğundan daha da önemlidir. Örneğin; para ile ilgili evlilik sorunlarında sorunun kaynağı

çoğu zaman paranın yetersizliği değil, ekonomik sıkıntı karşısında eşlerin sıkıntının üstesinden nasıl geldiği ve sıkıntıyı nasıl paylaştığı ile ilgilidir. Bu da ancak, iyi ve etkili bir iletişimle sağlanabilir (10). Birçok araştırma, her iki eşin de iletişim konusunda başarılı ve istekli olduğu evliliklerin büyük ölçüde mutlu, iletişim konusundaki eksikliğin ise mutsuz evliliklerde ortak nokta olduğunu göstermektedir (18,19,20). Mutlu çiftlerin birbirleriyle çeşitli konular ve olaylar hakkında daha çok konuştukları, birbirlerini daha iyi anladıkları, kelimelerin ardında yatan duygu ve ifadeleri daha iyi sezindikleri, problem çözme yöntemleri ve karar verme süreçlerinde başarılı oldukları görülmektedir (10,18,19,21).

Evlilik uyumunda önemli olan bir diğer konu da eşlerin sahip oldukları değer ve amaçlarıdır. Değerler bireylerin yaşamlarına anlam veren ve olması gerekenleri yansıtan davranış ve amaçlar hakkındaki fikirlerdir (22,23). Her yeni aile, onu oluşturan bireylerin ana babalarından edindikleri, alışkanlıklar, kalıplar ve hislerin, diğer bir deyişle farklı hayat felsefelerinin etkisi altında yaşantılarını kurar ve olayları karşılar. Tamamen farklı hayat felsefesine sahip ailelerden gelen iki insanın evlenmesi durumunda eşlerin gerek ekonomik, yönetsel gerekse psikososyal faaliyet alanları ile ilgili konularda anlaşmakta ve uyum sağlamada zorluk çekmeleri de kaçınılmazdır (12,13). Ancak eski deneyimlerle, karşılaşılan her yeni olaydan elde edilen tecrübelerin karışımından yeni ailenin de kendine has bir hayat felsefesi, hayat felsefesine dayalı olarak da aile bireyleri arasında bütünlük hissi yaratan ortak değerleri oluşur ve gelişir (13). Ailede aynı değerlerin paylaşılması, aile bireyleri arasında görüş ve düşünüş birliğini sağlayan en önemli öğelerden biridir. Ailede herhangi bir planlama ve seçim söz konusu olduğunda tecrübe ve görüşlerin paylaşılması ancak bu şekilde mümkün olabilir. Aynı zamanda değerler yaşantıya yön veren amaçları belirler ve kaynakların kullanılmasında birlikte yer alırlar (24). Bu nedenle eşlerin değer sistemlerindeki farklılıklar, aileyi ilgilendiren tüm konularda ortak ve erişilebilir aile amaçlarını belirlemelerini ve bunlara ulaşmak için çaba sarf etmelerini olumsuz yönde etkilemekte, dolayısıyla bu da evliliklerde sorun kaynağı olabilmektedir.

Aile yaşantısında yer alan ekonomik, yönetsel ve psikososyal alanlarla ilgili çeşitli konularda kararlar alma ve verilen kararlarla yüzleşmek sürekli yaşanan, çoğunlukla evlilik yaşamını etkileyen, zor bir uğraştır (18). Çiftlerin ekonomik, yönetsel ve psikososyal faaliyet alanlarına ilişkin kararlarında eşler arasındaki güç dengesi anahtar rol oynar (25). Kişilerin diğerlerini etkileme gücü, onların toplum içerisinde bulunduğu ve yerine getirdiği statü, rol ve sahip olduğu kaynaklarla ilgilidir (26,27). Ekonomik kaynakları daha fazla elinde ve kontrolünde bulunduran eş evlilikte daha güçlü ve dolayısıyla karar verme sürecinde daha baskın olmaktadır. Günümüzde kadının çalışma yaşamına katılması ile birlikte, toplumsal cinsiyet rollerindeki ve evliliğin geleneksel yapısındaki değişmelere rağmen çoğu ailede önemli konulardaki kararlarda erkek daha fazla söz sahibi olmakta, karar verme sürecinde kadın ikinci planda kalmaktadır (18,25,28,29).

Eşler eğer aileyi ilgilendiren tüm konularda karar verme sürecinde birlikte yer alır, bir uzlaşmaya varır ve seçimlerini uygulayabilirlerse, evlilikten duyulan memnuniyet pozitif yönde etkilenir (29). Gerçekten de, ailede karar verme modelleri ile ilgili olarak yapılan araştırmaların çoğunda mutlu ve uyumlu evlilikleri olan çiftlerin birlikte karar verme ve uzlaşma oranlarının yüksek olduğu görülmektedir (30). Bunun için, evlilikte alınan her karar ve gerçekleştirilen her faaliyette, eşlerin dilek ve arzuları göz önünde bulundurulmuş olmalıdır (26). Fakat, ailede ekonomik, yönetsel ve psiko-sosyal amaç ve sorumluluklar gerçekleştirilirken ve kararlar alınırken eşler arasında zaman zaman sorunlar ortaya çıkabilmektedir (25). Bu konulardaki sorunlar ise, evde iletişimi bozan ve dayanışmayı engelleyen, dolayısıyla eşler arası uyumu ve evlilik memnuniyetini azaltan etkenler arasında önemli yer tutmaktadır (12).

Birçok araştırma, ev içinde ve ev dışında yürütülen evle ilgili faaliyetlerin eşler arasında paylaşıldığı ailelerde evlilik tatmini ve mutluluğunun diğer ailelerden daha fazla olduğunu göstermektedir.

Erkek ve kadınların belli işleri yapmaya uygunlukları hakkındaki kültürel beklentiler nedeniyle, evle ilgili faaliyetler eşler arasında geleneksel cinsiyet rollerine göre paylaşıldığında ortaya büyük ölçüde eşit olamayan bir dağılım çıkmakta, kadına daha fazla sorumluluk yüklenmekte ve bu durumda kadının evlilik tatminini ve mutluluğu azaltmaktadır (25, 26, 31, 32).

Kadının çalışma yaşamına katılması, eşler arasındaki ilişkilerin değişmesine, geleneksel kadınsı ve erkeksi rol kavramlarının anlamlarını yitirmesine ve değişmesine yol açmakla birlikte, yapılan araştırmalar evle ilgili faaliyetlerin çoğunun hala kadınlar tarafından yerine getirildiğini göstermektedir (7, 17, 31). Bu eşitsiz dağılım nedeniyle, özellikle çalışan kadınlar açısından iş ve aile sorumlulukları taşınması güç bir durum halini almaktadır (17). Ancak birçok evlilikte kadınların eşlerinden faaliyetlerin paylaşımını istemesi durumunda, genellikle, eşler arasında gerginlik ve tartışma yaşanmakta, tartışma yaşamak istemeyen çoğu kadın memnun olmamasına rağmen, sorumluluk dağılımında eşit olmayan bu durumu, kabul etmek zorunda kalmaktadır. Evle ilgili faaliyetlerin paylaşımından duyulan memnuniyet yüksek olduğu takdirde, kadın ve erkek için evlilikte uyum ve mutluluk daha fazla, uyuşmazlık ve tartışma daha az olmaktadır (31).

Toplumsal çevrenin de evlilik ilişkileri ve mutluluğu üzerinde etkisi vardır. Aile birinci derecede diğer aileler, bunlar arasında özellikle de akrabalar ile iç içe ilişkiler kurmak zorundadır. Ailenin mutluluğu, huzuru ve devamlılığı aile içi ilişkiler kadar, bu dış ortamın toplumsal sorumluluklarına da bağlıdır (33). Aile içi dinamikleri olarak adlandırılan anne, baba ve yakın akrabalarla ilişkileri kapsayan yakın çevre ilişkilerine bağlı olan iletişim ve etkileşim süreçleri ve bu ilişkilerin kalitesi evliliğin mutlu ve sorunsuz şekilde sürdürülmesinde son derece önemli olmaktadır (1). Uyumlu bir aile yaşantısında, ailenin refah ve mutluluğu için eşlerin yakın akrabalarla ilişkiler konusunda uyumlu olmaları gerekir. Akrabalık ilişkileri bazı yönleriyle evlilik

uyumunu artırabilir ya da azaltabilir. Eşler birbirlerinin akrabalarından, eşinin kendisinden daha fazla onlarla zaman geçirmesi veya farklı ilgi ve sosyal çevrelere sahip olmaları nedeniyle hoşlanmayabilirler (20). Akrabaların ne sıklıkta, kim tarafından, ne kadar süre ziyaret edileceği, eşlerin birbirlerinin ebeveynleri tarafından sevilmemesi, benimsenmemesi veya reddedilmesi, ebeveynlerinin birbirinden hoşlanmaması, ebeveynlerin çiftlerin hayatlarına müdahale etmesi v.b. konular evlilik ilişkilerini etkilemekte ve eşler arasında sorunların yaşanmasına neden olabilmektedir (34).

Eşlerin, serbest zaman etkinliklerine ilişkin karşılıklı konuşabilmeleri, bu faaliyetlere birlikte karar vererek uzlaşmaya varmaları ve bunları uygulamaları beklenir. Uzmanlarca kabul edilen genel görüş zorunlu faaliyetler dışındaki etkinliklerin özellikle birlikte gerçekleştirilmesinin evliliği olumlu bir şekilde etkilediğidir. Bu etkinlikler eğlenceden daha öte anlam taşıyan faaliyetler olup, bu faaliyetler sevgi, saygı, karşılıklı dayanışmanın artması, eşlerin birbirlerini tanıması konusunda fırsat yaratması açısından önem taşımaktadır (15).

Evlenen insanların tümü eşiyile hoş vakit geçirmeyi ister. Ortak ilgileri olan insanlar, muhtemelen daha iyi vakit geçirebilir ve birbirlerini daha iyi anlayabilirler. Bununla birlikte eşlerden birisinin serbest zamanlarını tek başına değerlendirmek istemesi durumunda da sorunlar yaşanabilir ve evlilik ilişkisi zarara uğrayabilir, çünkü, evlilikte anlamlı ilişkiler eşlerin hoş giden zevk alınan etkinlikleri paylaşmasıyla oluşur ve artar. Ancak, bu eşlerin bağımsız zaman geçiremeyecekleri anlamına gelmez. Eşler hoşlandıkları bazı etkinlikler için bağımsız olarak belli bir zaman konusunda uzlaşabilirler. Evlilik yaşantısında farklı ilgilere sahip olan eşler birbirlerinin ilgi alanları hakkında bilgi sahibi olma veya karşılıklı hoş giden yeni ilgi alanlarının geliştirilmesi yoluyla da bu konuyla ilgili sorunları çözebilirler yada bağımsız zaman konusunda uzlaşabilirler (20).

Ailenin genel fonksiyonları sosyal, fiziksel, biyolojik ve duygusal olduğu kadar ekonomiktir (35). Ekonomik açıdan aile yaşantısında, temel ihtiyaçları karşılayacak yeterli gelirin olmaması, harcamaların kontrolünü kimin yapacağı v.b. ekonomik konularla ilgili olarak da çeşitli sorunlar yaşanmaktadır (12,28,36,37).

Ekonomik konularda sorunun en önemli yönü gelirin yönetim biçimi üzerinde yoğunlaşmaktadır (12). Yapılan çeşitli araştırmalarda, ekonomik düzeyi düşük ailelerde, yüksek ekonomik düzeydeki ailelere oranla uyumsuzluk ve boşanma düzeyinin yüksek olduğunun bulunmasına rağmen, bunun tek başına evlilikteki uyumu belirleyici bir faktör olmadığı da belirtilmektedir (30,36,38-40). Nitekim, yüksek gelir grubunda da pek çok boşanma ve uyum sorunları söz konusu olmaktadır. Eğer elde edilen gelir bilinçsizce harcanır veya tasarruf edilirse, eşler kaynakları idare edecek bilgi ve yetenekten yoksunsa, değer sistemlerindeki farklılıklarından dolayı amaç belirleme ve karar verme konularında görüş ve çabalarını birleştiremiyorlarsa yüksek gelir düzeyine rağmen, hayal kırıklığı ve tatminsizlik yaşanabilir. Evlilik uyumunda önemli olan nokta gelirin miktarı ile birlikte eşlerin para idaresi v.b. ekonomik konularda fikir birliğine varmaları ve ortak bir anlayış oluşturmalarıdır. Böylece, ailede ekonomik kaynakların kullanımı, muhafazası ve tasarrufuna ilişkin problemlerin çıkması önlendiği gibi kaynak maksimizasyonu ve aile güvenliği sağlanarak kişiler arası çatışmalarda azalır (41).

Ancak, eşlerin evlilikteki uyumu üzerinde etkili olan ekonomik, yönetsel ve psikososyal konular üzerinde uzlaşmaları ve uyum sağlamalarında, karşılıklı anlaşma yoluyla çatışmaları azaltmada, eşlerin çatışan ilgi ve isteklerini mutlaka ortadan kaldırmaları gerekmez. Çünkü, çatışmanın başarılı bir şekilde çözümü, eşlerin birbirlerini anlayabilmeleri, farklılıklarını kabul edebilmeleri, ilgilerini uzlaştırabilmeleri, herhangi bir durum hakkında karşılıklı tanım yapabilmeleri, etkili ve doğru iletişim kurabilmelerine bağlıdır (29).

Eşlerin, aile yaşantısına ilişkin konuları planlama ve uygulamada görüş birliğinde olmaları, aile içi ilişkilere, işbirliğine ilgi göstermeleri sağlam bir aile yapısının oluşmasında önemli rol oynar. Uyumsuz evlilikler ise, kuşaklar yoluyla mutsuz ve uyumsuz evliliklere yol açabilir, çünkü, evlilik ile ilgili olumsuz duygu ve yargılar uyumsuz çiftlerin çocuklarına da geçebilmekte uyumsuz ve başarısız evliliklerin zincirleme sürüp gitmesine neden olabilmektedir. Bu durum da ailelerden meydana gelen toplumun yapısını ve gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (12).

1.1. Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörleri Belirlemeye Yönelik Yapılmış Araştırmalar:

Ülkemizde farklı sosyoekonomik ve demografik özellikteki ailelerde eşlerin sorumluluk dağılım biçimlerini, karar verme modellerini ve aile kaynaklarının idaresini, evlilik ilişkilerini, evlilik uyum ve doyum düzeylerini psikolojik açıdan belirlemek amacıyla yapılmış araştırmalar olmakla beraber, tamamıyla eşlerin ekonomik, yönetsel ve psikososyal konular açısından uyum durumunu ve etkileyen faktörleri kadın ve erkek açısından karşılaştırmalı olarak inceleyen araştırmaya rastlanmamıştır.

1.1.1. Ülkemizde Yapılan Araştırmalar:

Tezer (42) tarafından evli eşler arasındaki çatışma davranışları ve evlilik doyumunun incelenmesi amacıyla 104 evli çift üzerinde yapılan araştırmada çatışmaların yaygınlığı, sıklığı ve yarattığı gerginlik düzeyinin eşlerin evlilik ilişkisinde sağladıkları genel doyumla ilişkili olduğu, çağdaş ve eşitlikçi bir evlilik ilişkisinde eşlerin sağladıkları doyumun daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evlilik ilişkisinden sağlanan genel doyumun, kadınların eşlerinde uzlaşma, anlaşma davranışı algıladıkları zaman yükseldiği, erkeklerde ise eşlerinde yakınlık algılamadıkları zaman azaldığı görülmüştür.

Kocadere'nin (43) iyi ve kötü evliliklerin özelliklerini belirlemeye yönelik 100 çiftle yaptığı araştırmada eşlerden her birinin eşinin akrabalarıyla olan geçimsizliğinin, kötü evliliklerde iyi evliliklerden dört kat daha fazla olduğu, iyi evliliklerdeki eşlerin boş zamanlarını eşleriyle daha fazla birlikte geçirdikleri, çocuğun evliliğin iyi yada kötü değerlendirilmesinde etkisinin olmadığı, kötü evliliklerde maddi sorunların evliliklerinde problemlere yol açtığını belirten deneklerin oranının iyi evliliklerdeki deneklerden yaklaşık iki kat fazla olduğu, iyi evliliklerde eşlerin duygu, düşünce ve dertlerini birbirleriyle daha fazla

paylaştıkları kötü evliliklerde önemli konulardaki kararların daha çok tek taraflı alındığı iyi evliliklerde ise eşler tarafından birlikte alındığı, belirtilen bu konuların çeşitli demografik özellikler açısından da farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Hasta (44) tarafından ev işi paylaşımı ve ev işi paylaşımında hakkaniyet algısının evlilik doyumu üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla 180 kadın ve erkek üzerinde yapılan çalışmada erkeklerin evlilik doyumunun kadınlardan, çalışmayan kadın ve eşlerinin evlilik doyumlarının da çalışmayan kadın ve eşlerinden yüksek olduğu ev işi paylaşımına ilişkin hakkaniyet algılayan kadınların evlilik doyumlarının, hakkaniyet algılamayan kadınlardan yüksek olduğu, erkeklerde ise hakkaniyet algısı ile evlilik doyumu arasında anlamlı ilişki olmadığı bulunmuştur.

Demir ve Fışiloğlu (45) yalnızlık ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 58 çiftle yaptıkları araştırmada her iki eş grubunda da evlilik uyumu ile yalnızlık arasında önemli düzeyde negatif korelesyon bulunduğunu, evliliğini kendi seçimi ile gerçekleştirenlerin evlilik uyumunun daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir.

Fışiloğlu (46) tarafından akraba evliliğinin evlilik uyumu ile ilişkisini araştırmak amacıyla 150 çift üzerinde yapılan çalışmada akraba evliliği yapan grubun evlilik uyumunun akraba evliliği yapmayan gruptan daha düşük olduğu, ayrıca akraba evliliği yapanların akrabalarla ilgili daha çok çatışma yaşadıkları belirlenmiştir.

1.1.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar:

Szinovacz (29) tarafından eşlerin çeşitli konulara ilişkin karar verme sürecindeki davranışları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pensilvanya'da 52 çift üzerinde yapılan araştırmada; eşlerin

karar verme sürecindeki memnuniyetlerinin, erkeklerin evlilik uyumlarında önemli bir belirleyici olduğu kadın ve erkek açısından düşünölen ideal karar verme tarzının uygulanmasının evlilik uyumunu pozitif yönde etkilediği bulunmuştur.

Osmond (47) tarafından yapılan araştırmada mutlu evlilikleri olan çiftlerin karar vermede birlikte davrandıkları, kararlarda uzlaşmaya vardıkları, eşlerden birinin kararlardaki baskınlığı ve eşler arasındaki güç dengesinin çok büyük farklılıklar göstermesi durumlarında evlilik doyumunun azaldığı ve boşanma oranının yüksek olduğu bulunmuştur.

Lewis ve Spanier (48) kadınların yaşam standardı, para idaresi ve karar verme sürecindeki beklentilerinin gerçekleşmemesinin evliliği sürdürmenin çekiciliğini azalttığını, evlilik tatminsizliği ve boşanmaya yol açtığını bulmuştur.

Davidson (49) tarafından eşler arasında güç paylaşımı ve eşitliğin evlilik uyumu üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla 162 çift üzerinde yapılan çalışmada eşler arasındaki güç paylaşımı ve eşitlik duygusunun artmasıyla, eşlerin mutluluklarının da arttığı bulunmuştur.

Peterson (50) tarafından iletişimin aile problemleriyle ilişkisini incelemek amacıyla 756 çiftle yürütölen araştırmada; etkin iletişim sağlamış çiftlerin birlikte geçirilen zaman, dini konular, aile sorumlulukları, cinsel konular, aile üyelerinin beklentileri, çeşitli alanlarda planlama ve karar verme konularına ilişkin daha az problem yaşadığı, iletişim sorunu olan çiftlerle aynı tür sorunlara sahip olsalar dahi sorunlarını daha kolay çözdükleri bulunmuştur.

Noller (51) evlilik uyumu üzerinde iletişim konusunda eşler arasındaki cinsiyet farklılıklarının etkisini belirlemek amacıyla yaptığı

araştırmada; evliliklerinde mutlu olan erkeklerin eşlerinin mesajlarını anlamada daha başarılı fakat mutsuz evliliklerde erkeklerin bu konuda daha başarısız olduğunu saptamıştır.

Navran (52) evlilik uyumunda iletişimin etkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada; büyük ölçüde mutlu olan çiftlerin, evliliklerinde sıkıntı ve sorun yaşayan çiftlerle karşılaştırıldığında daha çok konuştukları, birbirlerini ve sorunlarını daha iyi anladıkları ve kelimelerin ardında yatan duyguları daha iyi sezindikleri belirlenmiştir.

Cleek ve Pearson (53) tarafından boşanan çiftler üzerinde yapılan araştırmada; erkek ve kadınların yaklaşık üçte ikisinin kötü iletişimi evliliklerinde en önemli sorun olarak belirttikleri saptanmıştır.

Gotman ve arkadaşları (54) tarafından sözlü ve sözsüz iletişim davranışlarının evlilik ilişkileri üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada; sorunsuz çiftlerin sorunlu çiftlere göre, her iki iletişim türünde de daha olumlu ve iyi davranış sergiledikleri bulunmuştur.

Fitzpatrick (10) tarafından evlilikte iletişim konusunda yapılan çalışmada; mutlu evlilikleri olan çiftlerin, mutsuz çiftlerden farklı iletişim alışkanlıklarına sahip olduğu, mutsuz çiftlerin aksine mutlu çiftlerin sorunlarını ve duygularını birbirlerine açmaktan çekinmedikleri, iyi iletişim kurduklarına ve sözsüz ifadelerle de mükemmel anlaştıkları belirlenmiştir.

Batcus (55) evlilikte iletişim konusunda yaptığı çalışmada mutsuz çiftlerin, mutlu çiftlerden daha düşük seviyede etkili iletişimde bulduklarını saptamıştır.

Burleson ve Denton (19) tarafından iletişim yeteneklerinin, evlilik doyumu ile ilişkisini ile test etmek amacıyla 60 çift üzerinde yapılan

araştırmada; evlilik doyumunu ile eşlerin iletişim yetenekleri arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Vannoy-Hiller ve Philliber (56) tarafından 489 çift üzerinde yapılan araştırmada; erkeklerin cinsiyet rollerindeki esneklik ve eşler arasındaki yeterli iletişimin, evlilik kalitesi üzerinde önemli pozitif bir etkisinin olduğu belirlenmiştir.

Suitor (32) tarafından ev işlerinin paylaşımından duyulan memnuniyet ile evlilik doyumunu ve kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 741 erkek ve 964 kadın üzerinde yapılan araştırmada; tüm yaşam dönemlerinde ev işlerinin paylaşımından duyulan memnuniyet arttıka, kadın ve erkekler için evlilik doyumunun da arttığı ve daha az çatışma yaşandığı belirlenmiştir.

Staines ve Libby (57) tarafından yapılan çalışmada; evle ilgili faaliyetlerde eşlerinden daha çok yardım alan kadınların yardım almayanlara göre daha mutlu oldukları saptanmıştır.

Yogev ve Brett (58) tarafından çocuk bakımı ve evle ilgili faaliyetlerin paylaşımı ile evlilik doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Chicago'da 233 erkek ve 239 kadın üzerinde yapılan araştırmada ; evle ilgili faaliyetlerde her iki eşinde gercek paylaşımda bulunduğu ailelerde evlilik doyumunun daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Landis ve Landis'in (59) yaptıkları çalışmada; evlilikteki problem alanları eşler tarafından sırasıyla yakın arkadaşlar, eşit oranlarla gelir idaresi ve akrabalarla ilişkiler, dini konular ve sosyal faaliyetler olarak belirtilmiştir.

Blood ve Wolfe (60) tarafından yapılan çalışmada ise eşlerin en çok tartıştıkları konuların sırasıyla para, çocuklar, serbest zamanların

değerlendirilmesi, kişilik çatışmaları , anne ve babalarla ilişkiler ve cinsiyet rolleri ile ilgili olduğu bulunmuştur.

Scanzoni (61) tarafından siyah ve beyaz ailelerde evliliğin sağlamlığı üzerinde cinsiyet rolleri ve ekonomik faktörlerin etkisini belirlemek amacıyla Illionis, Ohio, Indiana, Michigan, Wisconsin'de 3100 kişi üzerinde yapılan çalışmada; evlilikteki önemli problem kaynakları sırasıyla para , çocuklar , rekreasyon ve cinsiyet rolleri olarak belirtilmiştir. Ayrıca ekonomik faktörler ve cinsiyet rollerinden duyulan memnuniyetin, evlilik memnuniyetini pozitif yönde etkilediği saptanmıştır.

Liker ve Elder'in (62) ekonomik güçlüklerin evlilik ilişkileri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla 111 çift üzerinde yaptıkları çalışmada; ekonomik sıkıntıların eşler arasında parayla ilgili olarak gelişen anlaşmazlıklar yoluyla evlilik ilişkilerini doğrudan, bu durumda erkeğin gergin ve sınırlı davranmasına neden olması sebebiyle de dolaylı olarak olumsuz etkilediği belirtilmiştir.

Campbell ve arkadaşları (63) tarafından 895 kadın ve 742 erkek üzerinde evlilikte yaşanan anlaşmazlık konuları ve sıklığı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi, belirlemek amacıyla yapılan araştırmada; boşanmış kadın (%50) ve erkeklerin (%34), halen evli kadın (%10) ve erkeklerden (%12) daha fazla oranda eşleriyle sık sık parasal konularda anlaşmazlık yaşadıkları belirlenmiştir.

Williams ve Berry (37) tarafından ailenin ekonomik konular üzerindeki genel anlaşmazlık durumlarını ve bunları etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik 245 kadın ve 178 erkek üzerinde Indiana'da yapılan çalışmada eşlerin sahip oldukları değerlerin ekonomik konularda anlaşma sağlanması üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Kitson ve Sussman (64) tarafından Detroit ve Cleveland'da 322 kişi üzerinde boşanmada etkili olan evlilik sorunlarının incelenmesi amacıyla yapılan araştırmada; boşanmak isteyen çiftlerin parasal konulardaki sorunları sürekli olarak büyük bir problem olarak ortaya koydukları bulunmuştur.

Schaninger ve Buss (30) boşanmış ve mutlu evlilik sürdüren 311 çiftin tüketim, karar verme, para idaresi konularındaki farklılıklarını incelemek amacıyla Illinois'de yaptıkları araştırmada; mutlu evlilik sürdüren ailelerde para idaresinde erkek egemenliğinin az olduğu, kadının para idaresine katılımının arttığı dolayısıyla da kararlarda büyük oranda yer aldığını belirlemişlerdir.

Williamson (40) tarafından evlilik uyumu üzerinde ekonomik faktörlerin etkisini incelemek amacıyla 210 çift üzerinde Los Angeles'de yapılan çalışmada; erkeklerin mesleki statüsü, gelir miktarı, borç olmaması, harcamaların miktarı mutluluk ile pozitif ilişkiyken, erkeğin işsiz olması, ekonomik güvenlikten yoksun olma, ihtiyaçları karşılamak için gelirin yetersiz olması mutluluk ile negatif olarak ilişkili bulunmuştur.

Orthner'in (15) yüksek sosyoekonomik düzeyde 216 erkek 226 kadın üzerinde beş ayrı yaşam döneminde boş zaman faaliyetlerine harcanan zaman miktarı ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Southeastern'de yaptığı araştırmada; boş zaman faaliyetlerinden elde edilen tatminin, evliliğin özellikle 1. (0-5 yıl) ve 4. (18-23 yıl) döneminde evlilik doyumu üzerinde ve ilişkileri düzenlemede önemli rol oynadığı belirlenmiştir.

Lawson (65) yaptığı çalışmada evlilik yaşantısına yeni başlamış, çocuğu olmayan (0-2 yıllık evli) çiftlerin evlilik doyumlarının diğer dönemlerdeki ailelerden yüksek olduğunu belirlemiştir.

Lupri ve Frideres (66) tarafından yaşam dönemleri açısından evlilik doyumu ve mutluluğunu incelemek amacıyla yapılan çalışmada eşlerin evlilik doyumunun I. aşamada yüksek olduğu, çocuğun doğumu ile girilen II. aşamada düştüğü, çocukların evden ayrıldığı III. aşamada tekrar artmaya başladığı ve emeklilik dönemi ile girilen IV. aşamada daha da artarak hemen hemen yeni evli çiftlerinkine yaklaştığı saptanmıştır.

Abott ve Brody (67) sahip olunan çocuğun sayısı, cinsiyeti ve yaşının kadınların evlilik uyum düzeyleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla 210 kadın üzerinde Georgia'da yaptıkları çalışmada, çocuksuz kadınların evlilik uyum düzeylerinin çocuğu olanlardan yüksek olduğunu bulmuştur.

Burgess ve Wallin'in (68) 1000 nişanlı çift üzerinde başlattıkları araştırmada, 1000 nişanlı çiftin 666'sı evlenmiştir. Araştırmaya katılanların evlendikten 5 yıl ve 20 yıl sonraki evlilik uyumu puanları karşılaştırıldığında evlilik yılının artmasıyla evlilik uyum puanlarında önemli bir azalma görülmüştür.

Gerson'un (69) boş zaman faaliyetlerinin evlilik uyumu ile ilişkisini belirlemek amacıyla evli üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada; serbest zaman etkinliklerine ayrılan zaman miktarının evlilikte mutluluk üzerinde önemli bir yerinin olmadığı, ancak, evlilik uyumu ile bu faaliyetlerden duyulan memnuniyet arasında olumlu bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Dünya nüfusunun hemen hemen tümü aile birimleri halinde yaşamaktadır. Bu nedenle ülkelerin kalkınması toplumu çekirdeğini oluşturan ailelerin kalkınmasına bağlıdır. Bunda da eşlerin ekonomik yönetsel ve psikososyal olarak evliliklerinin her alanında başarılı ve uyumlu olmaları büyük önem taşır.

Bu nedenle bu araştırma;

- Evlilik uyum ölçeğine göre; ekonomik, yönetsel ve psikososyal faaliyet alanlarından iletişim, eşlerin sahip oldukları değer öncelikleri ve amaçlarının benzerliği, ailede karar verme ve evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçimi, eşlerden her birinin eşinin ve kendisinin anne, baba, yakın akrabalarıyla olan ilişkileri, serbest zamanların değerlendirilme biçimi ile gelir idaresine ilişkin konular ile,
- Öğrenim düzeyi, evlenme yaşı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, çocuk sayısı, ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumu gibi demografik ve sosyoekonomik değişkenler açısından eşlerden kadın ve erkeklerin evlilik uyumlarını belirlemek ve karşılaştırma yapmak,
- Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre ailelere bu konuda verilecek eğitimin içeriğini belirlemek, evli bireylere, aile ile ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara önerilerde bulunmak amacıyla planlanmış ve yürütölmüştür.

3. ARAŞTIRMA GEREÇ VE YÖNTEMİ

Bu araştırma, demografik ve sosyoekonomik özellikler açısından farklılık gösteren ailelerde hem bu özelliklerin, hem de ekonomik, yönetsel ve psikososyal faaliyet alanlarına ilişkin çeşitli konuların gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyumu üzerindeki etkisini ortaya koymak ve karşılaştırmak amacıyla planlanmıştır.

3.1. Araştırma Bölgesinin Seçimi

Araştırma bölgesi olarak Hacettepe Üniversitesi Merkez ve Beytepe Kampüsleri alınmıştır. Hacettepe Üniversitesi Merkez ve Beytepe Kampüslerinin araştırma bölgesi olarak seçilmesinin nedenleri;

- Ankara'nın farklı semtlerinde oturan evlilik yılı, meslek, gelir, yaş, çocuk sayısı v.b. farklı sosyoekonomik ve demografik özelliklere sahip yeterli sayıda evli bireyin olması,
- Daha önce benzer bir çalışmanın yapılmamış olması,
- Uygulamada kolaylık sağlaması açısından araştırmacının kolay ulaşabileceği bir bölge olmasıdır.

3.2. Örneklem Yöntemi ve Örnek Seçimi

Araştırmanın evrenini, Hacettepe Üniversitesi Merkez ve Beytepe Kampüsün'de çalışan evli bireyler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına alınacak personelin seçilmesinde, kuruluşta çalışan evli bireylere ilişkin ayrı kayıtlar olmadığından, evli bireylere ulaşabilmeyi sağlamak için Üniversite Personel Müdürlüğünden alınan kuruluşta farklı hizmet sınıflarında (akademik, genel idari, teknik, sağlık ve yardımcı sağlık ve yardımcı hizmetli) görev yapan tüm personeli kapsayan listeden yararlanılmıştır. Bu listeler, her personelin ad, soyad, çalıştığı bölüm, görev ünvanı, hizmet sınıfı ve her hizmet sınıfındaki personel sayısına ilişkin bilgiler içermektedir. Toplam personel sayısı

8536'dır. Hacettepe Üniversitesi Personel Müdürlüğü verilerine göre Merkez ve Beytepe Kampüslerinde çalışan tüm personelin hizmet sınıfı ve personel sayısına göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Merkez ve Beytepe Kampüslerinde Çalışan Personelin Hizmet Sınıfı ve Personel Sayısına Göre Dağılımı

Hizmet Sınıfı	Personel Sayısı
Akademik	3520
Genel İdari Hizmetler	1564
Teknik Hizmetler	547
Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri	1398
Yardımcı Hizmetler	1507
TOPLAM	8536

Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında her bir hizmet sınıfına (akademik, genel idari, teknik, sağlık-yardımcı sağlık, yardımcı hizmet sınıfı) "Neyman Dağıtımı" yapılarak, "Tabakalı Rasgele Örnekleme" Yöntemi kullanılmış ve n örneklem genişliği hesaplanmıştır (70). Tabakalı Rasgele Örneklemede örneklem genişliği Neyman Dağıtımı altında aşağıdaki formüller yardımıyla hesaplanarak n=413 sayısına ulaşılmıştır.

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{1}{NV} \sum_{h=1}^{\lambda} W_h \cdot P_h \cdot Q_h}$$

$$n_0 = \frac{(\sum_{h=1} W_h \sqrt{P_h \cdot Q_h})^2}{V}$$

$$W_h = \frac{N_h}{N}$$

$$W_1 = \frac{N_1}{N} = \frac{3520}{8536} = 0.41$$

$$W_2 = \frac{N_2}{N} = \frac{1564}{8536} = 0.19$$

$$W_3 = \frac{N_3}{N} = \frac{547}{8536} = 0.06$$

$$W_4 = \frac{N_4}{N} = \frac{1398}{8536} = 0.16$$

$$W_5 = \frac{N_5}{N} = \frac{1507}{8536} = 0.18$$

$W_h = N_h / N$ tabaka ağırlığı

$N_h = h$ tabakadaki birim sayısı

$N =$ kitledeki birim sayısı

$d =$ hoşgörü miktarı (çalışmada $d = 0.048$ olarak belirlenmiştir)

$t =$ tablo değeri = 2

$P_h = h$ tabakada istenen özelliğe sahip birimlerin oranı ($P_h = 0.5$)

$Q_h = h$ tabakada istenmeyen özelliğe sahip birimlerin oranı ($Q_h = 0.5$)

$Q_h = 1 - P_h$

$V =$ tahminin istenen varyansı

$V = (d^2 / t^2) d = (t_r - S_h) (p)$

$N_1 = 3520$ kişi (akademik hizmet sınıfı)

$N_2 = 1564$ kişi (genel idari hizmet sınıfı)

$N_3 = 547$ kişi (teknik hizmet sınıfı)

$N_4 = 1398$ kişi (sağlık hizmetleri sınıfı)

$N_5 = 1507$ (yardımcı hizmet sınıfı)

$N = 8536$ kişi

$$n_o = \frac{(\sum_{h=1}^{\lambda} W_h \sqrt{P_h \cdot q_h})^2}{V}$$

$$n_o = \frac{(0.41 \times 0.5) + (0.19 \times 0.5) + (0.06 \times 0.5) + (0.16 \times 0.5) + (0.18 \times 0.5)}{0.000576}$$

$$n = \frac{(0.5)^2}{0.000576}$$

$$n_o = 434$$

$$n = \frac{n_o}{1 + \frac{1}{NV} \sum_{h=1}^{\lambda} W_h \cdot P_h \cdot q_h}$$

$$n = \frac{434}{1 + \frac{1}{8536 \times 0.000576} \cdot 0.25}$$

$$n = \frac{434}{\frac{4.916736 + 0.25}{4.916736}}$$

$n = 413$ örneklem sayısı bulunmuştur.

Neyman Dağıtım kullanıldığında tabaka örneklem genişliği;

$n_h = n \frac{W_h \sqrt{P_h \cdot q_h}}{\sum W_h \sqrt{P_h \cdot q_h}}$ formülünden yararlanılarak aşağıdaki gibi hesaplanır.

Akademik hizmet sınıfından;

$$N_1 = 413 \frac{0.41 \times 0.5}{0.5} = 169.33 \cong 169 \text{ personel}$$

Genel Hizmetler sınıfından

$$N_2 = 413 \frac{0.18 \times 0.5}{0.5} = 78.47 \cong 79 \text{ personel}$$

Teknik hizmetler sınıfından;

$$N_3 = 413 \frac{0.06 \times 0.5}{0.5} = 24.78 \cong 25 \text{ personel}$$

Sağlık hizmetleri sınıfından;

$$N_4 = 413 \frac{0.16 \times 0.5}{0.5} = 66.08 \cong 66 \text{ personel}$$

Yardımcı hizmetler sınıfından;

$$N_5 = 413 \frac{0.18 \times 0.5}{0.5} = 74.34 \cong 74 \text{ personel}$$

Burada $n = n_1 + n_2 + n_3 + n_4 + n_5$

$$n = 169 + 79 + 25 + 66 + 74 = 413 \text{ olarak bulunmuştur.}$$

Örnek hacmini oluşturan hizmet sınıfları ve her bir hizmet sınıfından araştırmaya alınacak personel sayısı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Örnek Hacmini Oluşturan Hizmet Sınıfları ve Her Bir Hizmet Sınıfından Araştırmaya Alınacak Personel Sayısı

Hizmet Sınıfı	Personel Sayısı
Akademik	169
Genel İdari Hizmetler	79
Teknik Hizmetler	25
Sağlık ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri	66
Yardımcı Hizmetler	74
TOPLAM	413

Her bir hizmet sınıfından alınacak personel sayısı belirlendikten sonra, H.Ü. Personel Genel Müdürlüğünden alınan listelerde tüm hizmet sınıflarındaki personel ayrı ayrı 1’den başlayarak numaralandırılmış ve örnekleme alınacak personelin seçimi tesadüfi sayılar tablosu yardımıyla yapılmıştır. Tesadüfi sayılar tablosundan 1-ni arasındaki kolonlardan biri başlangıç kolonu alarak alınıp ilk satırdan başlanarak, daha önceden numaralandırılmış olan personel listesinden bu sayıya denk gelen personel örnekleme alınmıştır. Seçime her gruptan belirlenen kişi sayısına ulaşıncaya kadar devam edilmiştir (71).

Araştırmanın saha uygulamasından önce evli olmama, işten ayrılma, görüşmeyi kabul etmeme v.b. durumlar belirlenemediği için bu tür durumlarla karşılaşma ihtimali düşünülerek her asıl denek için birer tane de yedek personel seçilmiş ve sonuçta belirlenen 413 sayısına ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırmada evlilik uyumuna etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla evli bireylere ilişkin bilgiler iki veri toplama aracıyla toplanmıştır. Evli bireylerin uyum düzeylerini ölçmek için Spanier (72) tarafından geliştirilen "Çiftler Uyum Ölçeği" (Dyadic Adjustment Scale) kullanılmıştır (Ek 1). Evli bireylerin uyum düzeylerine etki eden faktörlere ilişkin bilgiler ise araştırmacı tarafından geliştirilen "Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formu" ile toplanmıştır (Ek 2). Her iki veri toplama aracı da ailede hem kadın (n=413) hem erkek (n=413) tarafından araştırmacının yaptığı açıklamalardan sonra birbirlerinden bağımsız olarak kendileri tarafından doldurulmuştur.

3.3.1. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

3.3.1.1. Çiftler Uyum Ölçeği

Ek 1’de verilen "Çiftler Uyum Ölçeği" (Dyadic Adjustment Scale) iyi bir şekilde tanımlanmış çeşitli alt kavramların değerlendirilmesi yoluyla evli yada birlikte yaşayan çiftler tarafından algılanan evlilik kalitesini değerlendirmek amacıyla geliştirilen 32 maddelik bir ölçme aracıdır (73).

Spanier tarafından geliştirilen ölçek evlilik uyumunu ölçmek için güvenilir ve geçerli bir ölçüm sağlamakta, bu nedenle de "Çiftler Uyum Ölçeği" evlilik yaşamının kalitesini belirlemede en sık başvurulan bir araç olarak kullanılmaktadır (72, 74).

Ölçek 32 sorudan oluşmakta olup, 30 tanesi 5 ile 7 seçenek arasında değişen cevap formatlı likert tarzı sorulardır. Bu soruların çoğu her zamandan, hiçbir zamana kadar sıralanan seçeneklerle, 0-7 arasında değişen puanlara sahiptir. Diğer 2 soru ise evet veya hayır cevabı

gerektiren tarzda düzenlenmiş olup 0 veya 1 olarak puanlanmıştır. Ölçeğin toplam puanı 0-151 arasındadır. Ölçeğe göre alınan puan ne kadar yüksekse ilişkinin kalitesi de o denli iyi olarak değerlendirilmektedir. Orijinal ölçeğin puan ortalamaları evli örneklem için 114.8 (S.D.=17.8), boşanmış örneklem için ise 70.7 (S.D.=23.8) dir. Tüm ölçek için güvenilirlik katsayısı 0.96 iken alt bölümler için 0.73 ile 0.94 arasında değişmektedir. Ölçek ikilideki (eşlerarası) tatmin (dyadic satisfaction), ikilideki (eşlerarası) birliktelik (dyadic cohesion), ikilideki (eşlerarası) fikirbirliği (dyadic consensus) ve ikilideki (eşlerarası) duygulanım ifadesi (affectional expression) olmak üzere 4 alt bölümden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan sorulardan 16-23,31,32 ikilideki (eşlerarası) tatmin (dyadic tatmin), 24-28 ikilideki (eşlerarası) birliktelik (dyadic cohesion), 1-3,5,7-15 ikilideki (eşlerarası) fikirbirliği (dyadic consensus) ve 4,6,29 ve 30. sorular ikilideki (eşlerarası)duygulanım ifadesi (affectional expression) ile ilgilidir (72,73).

Spanier (72) tarafından geliştirilen bu ölçeğin Türk örnekleme için geçerli ve güvenilir ve geçerli olup olmadığını test etmek amacıyla Fıfıloğlu ve Demir (73) tarafından ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada Türk örnekleme ait "Çiftler Uyum Ölçeği" puan ortalaması erkeklerde 103.7 (S.D.=18.8) ve kadınlarda 105.2 (S.D.=18.4) olmak üzere ortalama 104.5 (S.D.=18.6) olarak bulunmuştur. Türk örnekleminde ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik sonucu orijinal sonuca yakın bir şekilde 0.92 olarak bulunmuştur. Ayrıca alt ölçeklerin güvenilirlik sonuçları orijinalinden küçük farklılıklar göstermekte olup 0.75 ile 0.83 arasındadır. Ancak bulunan tüm değerler kabul edilebilir limitler dahilindedir. Sonuçlardaki bu farklılıkların çeviri, örneklem, ve kültür farklılıklarına bağlanabileceği belirtilmiştir. Sonuç olarak Türk örneklem üzerinde yapılan çalışma "Çiftler Uyum Ölçeği"nin evlilik kalitesinin ölçümünde kullanılacak oranda yüksek bir güvenilirliğe ve geçerliliğe sahip iyi bir ölçüt olduğu belirlenmiştir (73). Bu nedenle bu araştırmada da Spainer (72) tarafından geliştirilen, Fıfıloğlu ve Demir (73) tarafından Türk Örnekleme Üzerinde geçerlik ve

güvenirlilik çalışması yapılan "Çiftler Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Fışiloğlu ve Demir (73) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmadan önce ölçeği geliştiren Spanier'den izin alınıp ölçeğin orijinali sağlandığından bu çalışmada tekrar izin alınmamış ve ölçeğin orijinali bu araştırmacılardan elde edilmiştir.

3.3.1.2. Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formunun Hazırlanması

Farklı özellikteki ailelerde eşlerin uyum düzeylerini belirlemek, demografik ve sosyoekonomik özellikler ile eşlerin ailedeki çeşitli faaliyet alanlarına ilişkin davranışlarının evlilik uyumu üzerindeki etkilerini saptamak amacıyla daha önceden yapılmış benzer çalışmalardan da yararlanarak "Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formu" oluşturulmuştur (29,40,56,63). Ek 2'de verilen anket formu aksayan önlerinin olup olmadığının araştırılması amacıyla rasgele seçilen 20 ailede hem kadın hem de erkeğe uygulanmış ve herhangi bir aksaklık olmadığı görülmüştür.

Anket formu sekiz bölümden meydana gelmiştir. Birinci bölümde eşlerin; öğrenim düzeyleri, evlenme yaşı, evlilik süresi, yaş farkı, çocuk sayısı ile ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumunu belirlemeyi amaçlayan sorular yer almaktadır. İkinci bölüm eşlerin; duygu ve düşüncelerini paylaşma (iletişim) durumuna ilişkin soruları içermektedir.

Evlilik ilişkilerinin doyuruculuğu temelde eşler arasındaki iletişimin yeterli düzeyde sağlıklı ve canlı olmasına bağlıdır (1,15). Bu yüzden bu bölümde eşler arasında; duygu ve düşüncelerin paylaşım, duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma ile duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşama derecesini belirleyici sorular yer almaktadır.

Üçüncü bölümde eşlerin; yaşamlarında yer alan değer öncelikleri ve genel olarak yaşama ilişkin amaçlarıyla ilgili sorulara yer verilmiştir. Gerek aile kaynaklarının verimli kullanılması gerekse evlilikteki çatışmaların en az düzeye indirilerek mutluluk ve uyumun artırılabilmesi için aileye ait ortak değerlerin oluşturulması, ortak bir değer sisteminin ortaya konması ve çiftlerin bu değerlere saygı duymaları gerekir (13,22,37,75). Çünkü eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olması ve amaçlara ulaşmak için verilen kararların başarısı bu uzlaşan değerlerle mümkün olacaktır (37). Üçüncü bölüm, bu nedenle eşlerin; yaşamlarında yer alan değerlerinin öncelikleri ile genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerlik derecesi, bu benzerlikten memnun olma ve konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama derecesini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır.

Dördüncü bölüm eşlerin; önemli konularda karar verme biçimi, karar verme biçiminden memnun olma ve karar verme biçimi ile ilgili olarak anlaşmazlık yaşanma derecesini saptamaya yönelik soruları içermektedir. Çünkü eşlerin uyuşmazlık yaşamaları yada uyumda başarılı olmalarını etkileyen en önemli faktörlerden biri de ekonomik, yönetsel ve psikososyal çeşitli konularda karar verme biçimleridir (18). Eşler karar verme sürecine birlikte katılır ve uzlaşma sağlayarak seçimlerini uygulayabilirlerse, karar vermede yaşanan paylaşım, eşitlik ve doyum evlilik uyumunu olumlu yönde etkilemektedir (29).

Beşinci bölümdeki sorular eşlerin; evle ilgili faaliyetleri yürütme biçimi ile ilgilidir. Evliliklerin kalitesini ve eşler arası uyumu eşlerin rolleri üzerinde anlaşmaya varma dereceleri büyük oranda etkilemekte, evle ilgili faaliyetlerin eşler arasında paylaşıldığı ailelerde evlilik tatmini ve mutluluğu artmaktadır (25,26,31,32). Bu nedenle beşinci bölüm eşlerin evle ilgili faaliyetleri yürütme biçimi, yürütülme biçiminden memnun olma ve yürütülme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama derecesini belirleyici sorulardan oluşmaktadır.

Altıncı bölümde eşlerden her birinin eşinin ve kendisinin anne, baba, yakın akraba ve arkadaşları ile olan ilişkilerini yeterli bulma, ilişkilerinden memnun olma ve ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama derecesini belirleyici sorular bulunmaktadır. Çünkü akrabalarla olan ilişkilerin iyi ve memnuniyet verici düzeyde olması evliliğin, uyumlu, başarılı ve tatminkar olma ihtimalini yükseltmektedir (20).

Yedinci bölüm eşlerin; serbest zamanlarını değerlendirme biçimini belirlemeyi amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Serbest zaman etkinliklerine eşlerin ortak katılımları eşler arasındaki sevgi, saygı ve işbirliğini artırarak evlilik ilişkilerini pozitif yönde etkiler (15,20). Bu yüzden bu bölümde eşlerin; serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma, serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnun olma ve değerlendirilme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama derecesini saptamayı amaçlayan sorular bulunmaktadır.

Sekizinci bölümde; eşlerin gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulma, gelirin idare edilme biçiminden memnun olma ve gelir idaresi v.b. ekonomik konularda anlaşmazlık yaşama derecesi ile ilgili sorular ele alınmıştır. Çünkü aile yaşamında temel ihtiyaçları karşılama açısından elde edilen gelirin yeterliliği yanında, idare edilme biçimi ve bundan duyulan memnuniyet v.b. ekonomik konular evlilik uyumu ve evlilikte yaşanan anlaşmazlıklar üzerinde önemli etkilere sahiptir (41).

3.3.2. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırmanın anket formunu uygulanması 15 Ağustos 2000 – 20 Şubat 2001 tarihleri arasında yapılmıştır. Anketin uygulanması aşamasında, önce H.Ü. Personel Müdürlüğünden alınan listelerden tesadüfi sayılar tablosu yardımıyla belirlenen personelin çalıştığı yere gidilmiştir. İşten ayrılan, evli olmayan ve görüşmeyi kabul etmeyenler araştırma kapsamı dışında bırakılarak daha önceden belirlenen yedek

deneklere gidilmiştir. Evli olan ve görüşmeyi kabul eden personelin adresleri alınıp evlerine gidilerek araştırmaya daha sağlıklı ve içtenlikle cevap vermelerini sağlamak amacıyla önce araştırmayla ilgili açıklamalar yapılmış, daha sonra "Çiftler Uyum Ölçeği" ve "Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formunu" kendilerinin doldurmaları istenmiş, takıldıkları noktalarda gerekli açıklamalar yapılmıştır. Çiftlerin aynı anda ve birbirlerinden etkilenmeyecekleri bir ortamda araştırmacı nezaretinde veri toplama araçlarını ayrı ayrı doldurmaları sağlanmıştır. Gerçeğe daha yakın bilgiler alınacağı düşüncesi ile çiftlerin ankete isim ve adres yazmaları istenmemiştir. Normal olarak "Çiftler Uyum Ölçeği" ve "Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formunun" cevaplanması 30-35 dakika sürmüştür.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler "SPSS for Windows 10.0" yazılımı ile araştırmacı tarafından işlenmiş ve değerlendirilmesinde H.Ü. İstatistik ve Bioistatistik bölümlerinden yardım alınmıştır. Verilerin analizinde 413 çiftin (413 kadın, 413 erkek) "Çiftler Uyum Ölçeği" ve "Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formuna" verdikleri cevaplar bilgisayara geçirilmiştir. Veriler için önce kadın ve erkek sayısı esas alınarak her bir soru için tanımlayıcı istatistikler olan mutlak ve yüzde değerleri gösteren frekans tabloları hazırlanmıştır. Çiftler uyum ölçeğindeki 32 maddeye verilen cevaplara karşılık gelen puanların toplanıp denek sayısına bölünmesi ile kadın ve erkeklerin ayrı ayrı evlilik uyum puan ortalamaları elde edilmiştir. Kadın ve erkekler için ayrı ayrı elde edilen evlilik uyum puan ortalamaları ile evlilik uyumuna etki edebileceği düşünülen her bir soru bağımsız değişken olarak alınıp değerlendirilmiş ve kadın ve erkekler için soruların (bağımsız değişkenlerin) seçeneklerine (alt gruplarına) ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olup olmadığı "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve "İki

Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi" (t testi) ile kontrol edilmiştir. Sorulara (bağımsız değişkenlere) ilişkin seçenek sayısı iki ise (grup sayısı iki ise) grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark "İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi" (t testi) ile, seçenek sayısının (grup sayısının) ikiden fazla olması durumunda ise "Tek Yönlü Varyans Analizi" ile test edilmiştir. Analiz sonucunda farklılık önemli bulunduğunda farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı "Çoklu Karşılaştırma Testi" (Scheffe) ile kontrol edilmiş ve sonuçlar tablolar halinde verilmiştir. "Çoklu Karşılaştırma Testi" nin (Scheffe) verildiği tablolardaki değerler ortalamalar farkını göstermekte olup (mean difference) iki grubun ortalamalar farkına bağlı olarak "-" yada "+" değerle ifade edilmiştir. Bazı sorularda "Tek Yönlü Varyans Analizine" ilişkin parametrik test varsayımları gruplardaki kadın ve erkek sayısının az olması nedeni ile yerine getirilemediğinden, gruplara ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olup olmadığı "Kruskal-Wallis Varyans Analizi" , farklılığın önemli bulunması durumunda, farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı ise Bonferonni düzeltmesi yapılarak "Mann Whitney-U" testi ile kontrol edilmiştir (Tablo 16,17). Ayrıca "t testi", "Tek Yönlü Varyans Analizi" ve "Kruskal-Wallis Varyans Analizi" sonuçlarının verildiği tablolarda yüzde değerleri de verilmiştir. Testlerin uygulanmasında önemlilik düzeyi $\alpha=0.05$ alınmıştır.

Ayrıca ekonomik yönetsel ve psikososyal faaliyet alanlarına ilişkin olarak anket formunda yer alan her bir konuya ait üç soruya ilişkin verilen cevapların kendi arasında birbiri ile ilişkili olup olmadığı "Loglinear Analizi", cevaplar arasındaki ilişkinin yönü ve miktarı ise "Khi-Kare Analizi" ile incelenmiş ve Kendall's Tau-c ve Cramer's V ilişki katsayıları ile değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Eşler Hakkında Genel Bilgiler

Bu bölümde eşlerin; öğrenim düzeyleri, evlenme yaşı, evlilik süresi, yaş farkı, çocuk sayısı ile ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumu ile ilgili bilgiler incelenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadınlar, gerekse erkekler arasında "yükseköğrenim" görmüş olanlar (kadın: %60.6, erkek: %66.0) önde gelmekte olup bunu sırasıyla "ilköğrenim ve daha az" ve "ortaöğrenim" görmüş olanlar izlemektedir (ilköğrenim ve daha az; kadın: %23.7, erkek: %23.0 - ortaöğrenim; kadın: %15.7, erkek: %10.9) (Tablo 3).

Araştırma kapsamına alınan eşler evlenme yaşlarına göre incelendiğinde; kadınların %34.4'ünün evlenme yaşının "20-24", %27.4'ünün "30-34", %20.6'sının "15-19", %12.8'inin "25-29", %4.8'inin ise "35 ve üzeri" olduğu bulunmuştur. Erkeklerde ise evlenme yaşı "30-34" olanlar (%34.4) ilk sırada yer almakta, bunu sırasıyla evlenme yaşı "20-24" (%28.9), "25-29" (%18.6), "15-19" (%11.6) ve "35 ve üzeri" (%6.5) yaş grubunda olanlar izlemektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Eşlerin Öğrenim Düzeyi ve Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı

Öğrenim Düzeyi ve Evlenme Yaşı		KADIN		ERKEK	
		Sayı	%	Sayı	%
Öğrenim Düzeyi	İlköğretim ve daha az	98	23.7	95	23.0
	Ortaöğretim	65	15.7	45	10.9
	Yükseköğretim	250	60.6	273	66.0
	Toplam	413	100.0	413	100.0
Evlenme Yaşı	15-19	85	20.6	48	11.6
	20-24	142	34.4	119	28.9
	25-29	53	12.8	77	18.6
	30-34	113	27.4	142	34.4
	35 ve üzeri	20	4.8	27	6.5
	Toplam	413	100.0	413	100.0

Eşlerin, %26.4 'ünün "11-15", %20.8'inin "16-20", %19.6'sının "0-5", %18.9'unun "6-10" yıldır evli bulunduğu, ortalama evlilik sürelerinin 13.42 ± 0.22 olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Araştırma kapsamına alınan eşlerin %37.5'inin aralarında "1-3", %26.6'sının "4-6" yaş fark bulunduğu, %21.6'sının ise "aynı yaşta" olduğu bulunmuştur. Eşler arasındaki ortalama yaş farkı 3.11 ± 0.10 'dur (Tablo 4).

Araştırmaya alınan aileler arasında "iki çocuk" sahibi olanların (%30.3) önde geldiği, bunu sırasıyla "bir" ve "üç çocuk" sahibi olanların (bir çocuk: %24.2, üç çocuk: %19.9) ve "çocuk sahibi olmayanların" (%17.2) izlediği saptanmıştır. Eşlerin sahip olduğu ortalama çocuk sayısı 1.8 ± 0.46 'dır (Tablo 4).

Aileler aylık gelirlerine göre incelendiğinde; %29.3'ünün aylık gelirinin "501-750 milyon", %25.4'ünün "251-500 milyon" lira olduğu belirlenmiştir. Ailelerin ortalama aylık gelir miktarı 600.78 ± 10.88 'dir. Kadınların %66.8'i çalışmakta, %24.8'i çalışmamakta ve %4.4'ü emeklidir (Tablo 4).

Tablo 4. Eşlerin Evlilik Süresi, Yaş Farkı, Çocuk Sayısı, Ailenin Aylık Gelir Miktarı ve Kadının Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Açıklayıcı Değişkenler		Sayı	%
Evlilik Süresi $\bar{X}=13.42\pm0.22$	0-5 yıl	81	19.6
	6-10 yıl	78	18.9
	11-15 yıl	109	26.4
	16-20 yıl	86	20.8
	21 ve üzeri	59	14.3
	TOPLAM	413	100.0
Eşler Arasındaki Yaş Farkı $\bar{X}=3.11\pm0.10$	Aynı yaş	89	21.6
	1-3 yaş	155	37.5
	4-6 yaş	110	26.6
	7-9 yaş	44	10.6
	10 ve üzeri	15	3.6
	TOPLAM	413	100.0
Çocuk Sayısı $\bar{X}=1.8\pm0.46$	Çocuk yok	71	17.2
	Bir çocuk	100	24.2
	İki çocuk	125	30.3
	Üç çocuk	82	19.9
	Dört çocuk	27	6.6
	Beş ve daha fazla	8	1.9
	TOPLAM	413	100.0
Gelir Miktarı $\bar{X}=600.78\pm10.88$	0-250 milyon	61	14.8
	251-500 milyon	105	25.4
	501-750 milyon	121	29.3
	751-1 milyar	66	1.6
	1 milyar ve üzeri	60	14.5
	TOPLAM	413	100.0
Kadının Çalışma Durumu	Çalışıyor	276	66.8
	Çalışmıyor	119	28.8
	Emekli	18	4.4
	TOPLAM	413	100.0

4.2. Eşlerin Genel Evlilik Uyum Puan Ortalamaları İle Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi, Evlenme Yaşı, Evlilik Süresi, Yaş Farkı, Çocuk Sayısı, Ailenin Aylık Gelir Miktarı Ve Kadının Çalışma Durumu Açısından Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin genel evlilik uyum puan ortalamaları ile cinsiyet, öğrenim düzeyi, evlenme yaşı, evlilik süresi, yaş farkı, çocuk sayısı ile ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları incelenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan 413 çiftin "Çiftler Uyum Ölçeğinden" aldığı puanlar 18 ile 148 arasında değişmekte olup genel evlilik uyum puan ortalaması ise 104.03'dür.

Eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları cinsiyete göre incelendiğinde; eşlerden erkeklerin evlilik uyum puan ortalaması (105.37) kadınlarınkinden (102.69) yüksektir. Ancak, cinsiyetler açısından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Eşlerin Cinsiyetlerine Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, $\bar{x}$, s Değerleri ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi (t Testi) Sonuçları

Cinsiyet	n	$\bar{X}$	S.Sapma	t	p
KADIN	413	102.69	25.74	1.54	$p>0.05$
ERKEK	413	105.37	24.17		
TOPLAM	826	104.03	24.99		

Konu eşlerin öğrenim düzeylerine göre incelendiğinde, kadınların evlilik uyum puan ortalamaları 89.41-110.24, erkeklerin ise 90.48-111.93 arasında değişmektedir. "Yükseköğrenim" düzeyindeki eşlerin evlilik uyum puan ortalamalarının (kadın: 110.24, erkek: 111.93) "ortaöğrenim" ve "ilköğrenim ve daha az" öğrenim düzeyindekilerden (ortaöğrenim; kadın: 93.67, erkek: 97.00 - ilköğrenim ve daha az; kadın: 89.41, erkek:90.48) yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrenim düzeyleri açısından hem kadın hem de erkeklerde evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 6).

Tablo 6. Eşlerin Öğrenim Düzeylerine Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Öğrenim Düzeyi		n	%	$\bar{X}$	S. Sapma	F	P
KADIN	İlköğrenim ve daha az	98	23.7	89.41	26.84	31.94	$p<0.05$
	Ortaöğrenim	65	15.7	93.67	17.51		
	Yükseköğrenim	250	60.6	110.24	24.27		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	İlköğrenim ve daha az	95	23.0	90.48	26.45	35.98	$p<0.05$
	Ortaöğrenim	45	10.9	97.00	15.07		
	Yükseköğrenim	273	66.0	111.93	21.78		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Öğrenim düzeylerine ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde "yükseköğrenim" düzeyindekiler ile "ilköğrenim ve daha az" ve "ortaöğrenim" düzeyindekilerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), buna karşın "ilköğrenim" ve "ortaöğrenim" düzeyindekiler arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 7).

Tablo 7. Eşlerin Öğrenim Düzeylerine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları

Öğrenim Düzeyi		İlköğrenim ve daha az	Ortaöğrenim	Yükseköğrenim
KADIN	İlköğrenim ve daha az	---	---	---
	Ortaöğrenim	4.25	---	---
	Yükseköğrenim	20.82*	16.56*	---
ERKEK	İlköğrenim ve daha az	---	---	---
	Ortaöğrenim	6.51	---	---
	Yükseköğrenim	21.44*	14.93*	---

* $p < 0.05$

Araştırma kapsamına alınan eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları evlilik süresi açısından incelendiğinde; kadınlarda 93.68 - 118.60, erkeklerde 97.94-118.87 arasında değiştiği bulunmuştur. Hem kadın hem de erkeklerde evlilik uyum puan ortalamalarının en yüksek olduğu grubun "0-5" (kadın: 118.60; erkek: 118.87) en düşük olduğu grubun ise "16-20" (kadın: 93.68; erkek: 97.94) yıllık evliler olduğu belirlenmiş olup, evlilik süresi bakımından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 8).

Tablo 8. Evlilik Süresine Göre Eşlerin Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{X}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Evlilik Süresi		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	P
KADIN	0-5 yıl	81	19.6	118.60	21.14	14.89	$p<0.05$
	6-10 yıl	78	18.9	101.86	21.34		
	11-15 yıl	109	26.4	95.27	21.89		
	16-20 yıl	86	20.8	93.68	25.28		
	21 ve üzeri	59	14.3	107.79	32.12		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	0-5 yıl	81	19.6	118.87	18.83	11.79	$p<0.05$
	6-10 yıl	78	18.9	106.65	19.20		
	11-15 yıl	109	26.4	98.99	20.76		
	16-20 yıl	86	20.8	97.94	25.36		
	21 ve üzeri	59	14.3	108.66	31.87		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Evlilik süresine ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; eşlerden gerek kadın gerekse erkekler arasında evlilik süresi "0-5" yıl olanlar ile evlilik süresi "6-10", "11-15" ve "16-20" yıl olanların , ayrıca kadınlar arasında evlilik süresi "21 ve daha fazla" yıl olanlar ile "11-15" ve "16-20" yıl olanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli ($p<0.05$), buna karşın diğer grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 9).

Tablo 9. Eşlerin Evlilik Süresine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma (Scheffe) Testi Sonuçları

Evlilik Süresi		0-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16-20 yıl	21 +
KADIN	0-5 yıl	—	—	—	—	—
	6-10 yıl	-16.74*	—	—	—	—
	11-15 yıl	-23.32*	-6.58	—	—	—
	16-20 yıl	-24.92*	-8.18	-1.59	—	—
	21 ve üzeri	-10.81	5.92	12.51*	14.10*	—
ERKEK	0-5 yıl	—	—	—	—	—
	6-10 yıl	-12.22*	—	—	—	—
	11-15 yıl	-19.88*	-7.66	—	—	—
	16-20 yıl	-20.93*	-8.71	-1.04	—	—
	21 ve üzeri	-10.21	2.0	9.66	10.71	—

* $p< 0.05$

Konu eşlerin evlenme yaşına göre incelendiğinde; evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda 85.97-110.96, erkeklerde ise 92.85-113.50 arasında farklılaşmaktadır. Eşlerden kadınlar arasında evlilik uyum puan ortalamalarının en yüksek olduğu grup "25-29" (110.96), erkekler arasında ise "30-34" (113.50) yaş grubu, gerek kadın gerekse erkeklerde en düşük olduğu grup ise "15-19" (kadın: 85.97, erkek: 92.85) yaş grubudur. Eşlerden kadın ve erkeklerde evlenme yaşına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 10).

Tablo 10. Eşlerin Evlenme Yaşına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Evlenme Yaşı		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	15-19	85	20.6	85.97	21.97	15.03	$p<0.05$
	20-24	142	34.4	102.54	24.40		
	25-29	53	12.8	110.96	27.19		
	30-34	113	27.4	110.64	20.03		
	35 ve üzeri	20	4.8	107.95	22.59		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	15-19	48	11.6	92.85	22.35	9.31	$p<0.05$
	20-24	119	28.9	100.99	23.52		
	25-29	77	18.6	103.27	26.08		
	30-34	142	34.4	113.50	21.99		
	35 ve üzeri	27	6.5	110.11	21.45		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin evlenme yaşlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; eşlerden kadınlar arasında, evliliğini "15-19" yaşında gerçekleştirenler ile "20-24", "25-29", "30-34" ve "35 ve üzeri" yaşta gerçekleştirenlerin, erkekler arasında ise evliliğini "15-19", "20-24", "25-29" yaşında gerçekleştirenler ile "30-34" yaşında gerçekleştirenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu ($p < 0.05$), hem kadın hem de erkeklerde diğer grupların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu saptanmıştır ($p > 0.05$) (Tablo 11).

Tablo 11. Eşlerin Evlenme Yaşına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Evlenme Yaşı		15-19	20-24	25-29	30-34	35 ve üzeri
KADIN	15-19	—	—	—	—	—
	20-24	16.57*	—	—	—	—
	25-29	24.98*	8.09	—	—	—
	30-34	24.66*	8.41	0.31	—	—
	35 ve üzeri	21.97*	5.40	-2.69	-3.01	—
ERKEK	15-19	—	—	—	—	—
	20-24	8.13	—	—	—	—
	25-29	10.41	2.28	—	—	—
	30-34	20.65*	12.51*	10.23*	—	—
	35 ve üzeri	17.25	9.11	6.83	-3.39	—

* $p < 0.05$

Eşler arasındaki yaş farkı açısından, kadınların evlilik uyum puan ortalamaları 83.97-112.03, erkeklerin 86.83-111.97 arasında değişmektedir. Hem kadın hem de erkeklerde "aynı yaşta" olanların evlilik uyum puan ortalamaları (kadın: 112.03; erkek: 111.97) ilk sırada yer almakta, bunu sırasıyla aralarında "1-3" (kadın: 108.09; erkek:111.01), "4-6" (kadın: 97.29; erkek: 101.66), "10 ve üzeri" (kadın: 88.0; erkek: 87.06) ve "7-9" (kadın: 83.97; erkek: 86.83) yaş farkı olanların evlilik uyum puan ortalamaları izlemektedir. Eşlerden kadın ve erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel yönden de önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 12).

Tablo 12. Eşlerin Aralarındaki Yaş Farkına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşler Arasındaki Yaş Farkı		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Aynı yaşta	89	21.6	112.03	19.26	14.61	$p<0.05$
	1-3 yaş	155	37.5	108.09	25.19		
	4-6 yaş	110	26.6	97.29	24.66		
	7-9 yaş	44	10.6	83.97	29.32		
	10 ve üzeri	15	3.6	88.00	17.55		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Aynı yaşta	89	21.6	111.97	18.04	14.61	$p<0.05$
	1-3 yaş	155	37.5	111.01	23.77		
	4-6 yaş	110	26.6	101.66	22.60		
	7-9 yaş	44	10.6	86.83	28.37		
	10 ve üzeri	15	3.6	87.06	18.91		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin aralarındaki arasındaki yaş farkı açısından, evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde "aynı yaşta" olanlar ile yaş farkı "4-6", "7-9" ve "10 ve üzeri" olanların, yaş farkı "4-6" olanlar ile "7-9" olanların, yaş farkı "1-3" olanlar ile "4-6" ve "7-9" ve buna ilaveten erkeklerde "10 ve üzeri" olanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu ($p < 0.05$), buna karşın diğer grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise istatistiksel olarak önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 13).

Tablo 13. Eşlerin Aralarındaki Yaş Farkına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşler Arasındaki Yaş Farkı		Aynı yaş	1-3 yaş	4-6 yaş	7-9 yaş	10 ve üzeri
KADIN	Aynı yaş	—	—	—	—	—
	1-3 yaş	-3.94	—	—	—	—
	4-6 yaş	-14.73*	-10.79*	—	—	—
	7-9 yaş	-28.05*	-24.11*	-13.31*	—	—
	10 ve üzeri	-24.03*	-20.09	-9.29	4.02	—
ERKEK	Aynı yaş	—	—	—	—	—
	1-3 yaş	-0.96	—	—	—	—
	4-6 yaş	-10.30*	-9.34*	—	—	—
	7-9 yaş	-25.14*	-24.17*	-14.83*	—	—
	10 ve üzeri	-24.91*	-23.94*	-14.60	0.22	—

* $p < 0.05$

Sahip olunan çocuk sayısına göre evlilik uyum puan ortalamaları, kadınlarda 87.56-113.84, erkeklerde 90.88-112.57 arasında farklılaşmaktadır. Sahip olunan çocuk sayısı açısından eşlerden kadınlar arasında "çocuğu olmayanların" (113.84), erkekler arasında "bir çocuğa" sahip olanların (112.57) en yüksek , gerek kadın gerekse erkeklerde "beş ve daha fazla" çocuğu bulunanların ise (kadın: 87.56; erkek: 90.88) en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Hem kadın hem de erkeklerde çocuk sayısına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan de önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 14).

Tablo 14. Eşlerin Sahip Oldukları Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{X}$, s Değerleri ve Kruskal Wallis Varyans Analizi Sonuçları

Çocuk Sayısı		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	X^2	p
KADIN	Yok	71	17.2	113.84	27.73	66.43	$p<0.05$
	Bir çocuk	100	24.2	108.50	26.80		
	İki çocuk	125	30.3	105.05	21.63		
	Üç çocuk	82	19.9	92.18	14.65		
	Dört çocuk	27	6.6	91.14	2.47		
	Beş ve daha fazla	8	1.9	87.56	25.12		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Yok	71	17.2	111.56	27.56	70.62	$p<0.05$
	Bir çocuk	100	24.2	112.57	23.93		
	İki çocuk	125	30.3	109.38	19.36		
	Üç çocuk	82	19.9	92.87	12.43		
	Dört çocuk	27	6.6	91.46	25.98		
	Beş ve daha fazla	8	1.9	90.88	12.37		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Çocuk sayısına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; araştırma kapsamına alınan gerek kadınlar gerekse erkekler arasında "bir çocuğu" olanlar ile "üç", "dört", "beş ve daha fazla", "iki çocuğu" olanlar ile de "üç", "dört", "beş ve daha fazla" çocuğa sahip olanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemlidir ($p<0.05$). Ayrıca kadınlarda "çocuğu olmayanlar" ile "iki", "üç", "dört", "beş ve daha fazla", erkeklerde "çocuğu olmayanlar" ile "üç", "dört" ve "beş ve daha fazla" çocuğa sahip olanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın da istatistiksel yönden önemli ($p<0.05$), diğer grupların ortalamaları arasındaki farkın ise olarak önemsiz olduğu saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 15).

Tablo 15. Eşlerin Çocuk Sayısına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin İkili Karşılaştırma Testi (Mann - Whitney U) Sonuçları

Çocuk Sayısı			p
KADIN	Yok	Bir çocuk	p>0.05
		İki çocuk*	p<0.05
		Üç çocuk*	p<0.05
		Dört çocuk*	p<0.05
		Beş ve daha fazla*	p<0.05
	Bir çocuk	İki çocuk	p>0.05
		Üç çocuk*	p<0.05
		Dört çocuk*	p<0.05
		Beş ve daha fazla*	p<0.05
	İki çocuk	Üç çocuk*	p<0.05
		Dört çocuk*	p<0.05
		Beş ve daha fazla*	p<0.05
	Üç çocuk	Dört çocuk	p>0.05
		Beş ve daha fazla	p>0.05
Dört çocuk	Beş ve daha fazla	p>0.05	
ERKEK	Yok	Bir çocuk	p>0.05
		İki çocuk	p>0.05
		Üç çocuk*	p<0.05
		Dört çocuk*	p<0.05
		Beş ve daha fazla*	p<0.05
	Bir çocuk	İki çocuk	p>0.05
		Üç çocuk*	p<0.05
		Dört çocuk*	p<0.05
		Beş ve daha fazla*	p<0.05
	İki çocuk	Üç çocuk*	p<0.05
		Dört çocuk*	p<0.05
		Beş ve daha fazla*	p<0.05
	Üç çocuk	Dört çocuk	p>0.05
		Beş ve daha fazla	p>0.05
Dört çocuk	Beş ve daha fazla	p>0.05	

*p<0.05

Eşlerin ailenin aylık gelir miktarına göre evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; kadınlarda 89.57-117.91, erkeklerde ise 94.22-115.85 arasında değiştiği belirlenmiştir. Gerek kadın gerekse erkeklerde en yüksek evlilik uyum puan ortalamasına sahip olanların "1 milyar ve üzeri" (kadın: 117.91; erkek: 115.85), en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olanların ise "0-250 milyon" gelir grubunda yer aldığı bulunmuştur (kadın: 89.57; erkek: 94.22). Eşlerden hem kadın hem de erkeklerde ailenin aylık toplam gelir miktarı bakımından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan da önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 16).

Tablo 16. Eşlerin Ailenin Aylık Gelir Miktarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{X}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Aylık Toplam Gelir Miktarı		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	P
KADIN	0-250 milyon	61	14.8	89.57	16.70	19.36	$p<0.05$
	251-500 milyon	105	25.4	92.04	27.60		
	501-750 milyon	121	29.3	106.49	20.39		
	751- 1 milyar	66	1.6	111.71	21.25		
	1 milyar ve üzeri	60	14.5	117.91	30.14		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	0-250 milyon	61	14.8	94.22	13.55	15.98	$p<0.05$
	251-500 milyon	105	25.4	95.01	25.78		
	501-750 milyon	121	29.3	109.77	16.93		
	751- 1 milyar	66	1.6	114.15	21.96		
	1 milyar ve üzeri	60	14.5	115.85	32.72		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Ailenin aylık toplam gelir miktarı açısından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde "0-250 milyon" ve "251-500 milyon" gelire sahip olanlar ile "501-750 milyon", "751-1 milyar" ve "1 milyar ve üzeri" gelire sahip olanların uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli ($p < 0.05$), buna karşın diğer gelir gruplarındakiler arasındaki farkın önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 17).

Tablo 17. Eşlerin Ailenin Aylık Gelir Miktarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Aylık Toplam Gelir Miktarı		0-250 milyon	251-500 milyon	501-750 milyon	751-1 milyar	1 milyar ve üzeri
KADIN	0-250 milyon	-	-	-	-	-
	251-500 milyon	2.47	-	-	-	-
	501-750 milyon	16.91*	14.44*	-	-	-
	751-1 milyar	22.14*	19.67*	5.22	-	-
	1 milyar ve üzeri	28.34*	25.86*	11.42	6.19	-
ERKEK	0-250 milyon	-	-	-	-	-
	251-500 milyon	0.78	-	-	-	-
	501-750 milyon	15.54*	14.75*	-	-	-
	751-1 milyar	19.92*	19.13*	4.37	-	-
	1 milyar ve üzeri	21.62*	20.83*	6.07	1.69	-

* $p < 0.05$

Kadının çalışma durumuna göre eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 88.83-106.32, erkeklerde 93.55-108.62 arasında farklılık göstermektedir. Evlilik uyum puan ortalamaları "kadının çalıştığı" ailelerde kadınlarda 106.32, erkeklerde 108.62, "kadının çalışmadığı" ailelerde kadınlarda 96.36, erkeklerde 99.61, "kadının emekli" olduğu ailelerde ise kadınlarda 88.83, erkeklerde 93.55 olarak bulunmuştur. Eşlerden hem kadın hem de erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 18).

Tablo 18. Eşlerin Kadının Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Kadının Çalışma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Çalışıyor	276	66.8	106.32	26.28	9.32	$p<0.05$
	Çalışmıyor	119	28.8	96.36	21.59		
	Emekli	18	4.4	88.83	30.87		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Çalışıyor	276	66.8	108.62	24.88	8.30	$p<0.05$
	Çalışmıyor	119	28.8	99.61	19.84		
	Emekli	18	4.4	93.55	29.40		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde ailede "kadının çalıştığı" gruplar ile "kadının çalışmadığı" ve "emekli olduğu" grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli ($p<0.05$),

"kadının çalışmadığı" ve "emekli olduğu" grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 19).

Tablo 19. Eşlerin Kadının Çalışma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Kadının Çalışma Durumu		Çalışıyor	Çalışmıyor	Emekli
KADIN	Çalışıyor	-	-	-
	Çalışmıyor	-9.96*	-	-
	Emekli	-17.49*	-7.52	-
ERKEK	Çalışıyor	-	-	-
	Çalışmıyor	-9.00*	-	-
	Emekli	-15.06*	-6.05	-

* $p < 0.05$

4.3. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma (İletişim) Durumuna İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin; duygu ve düşüncelerini paylaşma, duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma ile duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin bilgiler incelenmiştir.

4.3.1. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumu

"Duygu ve düşüncelerinizi eşinizle karşılıklı olarak paylaşıyor musunuz?" sorusuna araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınların %38.0'i, erkeklerin %39.5'i "her zaman", kadınların %36.1'i, erkeklerin %42.9'u "bazen" cevabını vermişlerdir (Tablo 20).

Konuya ilişkin olarak kadınların evlilik uyum puan ortalamalarının 89.39-113.70 erkeklerinkinin ise 90.60-113.76 arasında değiştiği saptanmıştır. Duygu ve düşüncelerin "her zaman" paylaşıldığını belirten kadın ve erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları (kadın: 113.70; erkek: 113.76) duygu ve düşüncelerin "bazen" paylaşıldığını (kadın:100.64; erkek:103.73) ve "hiçbir zaman" paylaşılmadığını (kadın: 89.39; erkek: 90.60) belirtenlerinkinden yüksektir. Kadın ve erkeklerde duygu ve düşüncelerin paylaşılma durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel yönden de önemli bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 20).

Tablo 20. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumu		n	%	$\bar{x}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	157	38.0	113.70	25.65	33.75	$p<0.05$
	Bazen	149	36.1	100.64	22.19		
	Hiçbir zaman	107	25.9	89.39	23.57		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	163	39.5	113.76	26.43	26.83	$p<0.05$
	Bazen	177	42.9	103.73	20.88		
	Hiçbir zaman	73	17.6	90.60	17.83		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin duygu ve düşüncelerini paylaşma durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde duygu ve düşüncelerin "her zaman" paylaşıldığını belirtenler ile "bazen" paylaşıldığını ve "hiçbir zaman" paylaşılmadığını belirtenlerin, "bazen"

paylaşıldığını belirtenler ile de "hiçbir zaman" paylaşılmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 21).

Tablo 21. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-13.06*	-	-
	Hiçbir zaman	-24.31*	-11.25*	-
	Her zaman	-	-	-
ERKEK	Bazen	-10.02*	-	-
	Hiçbir zaman	-23.15*	-13.13*	-

* $p < 0.05$

4.3.2. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından (İletişimden) Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında duygu ve düşüncelerin paylaşımından "her zaman" (%38.0), erkekler arasında ise "bazen" (%43.3) memnun olduklarını belirtenlerin önde geldiği, bunu kadınlarda "bazen" (%37.3), erkeklerde "her zaman" (%38.7) memnun olduklarını belirtenlerin izlediği saptanmıştır (Tablo 22).

Duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma durumlarına göre; kadınların evlilik uyum puan ortalamalarının 84.98-113.71, erkeklerin evlilik uyum puan ortalamalarının ise 90.67-113.55 arasında farklılık gösterdiği, kadın ve erkeklerde "her zaman" memnun

olduğunu belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamalarının (kadın: 113.71; erkek: 113.55) "bazen" memnun olduğunu (kadın: 103.18; erkek:104.13) ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını (kadın: 84.98; erkek: 90.67) belirtenlerinkinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Gerek kadın gerekse erkeklerde iletişim düzeyinden memnun olma durumları bakımından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 22).

Tablo 22. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerinin Paylaşımından Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	157	38.0	113.71	26.27	47.23	$p<0.05$
	Bazen	154	37.3	103.18	21.53		
	Hiçbir zaman	102	24.7	84.98	20.70		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	160	38.7	113.55	26.47	25.84	$p<0.05$
	Bazen	179	43.3	104.13	21.08		
	Hiçbir zaman	74	18.0	90.67	17.85		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadın ve erkeklerde "her zaman" memnun olduklarını belirtenler ile "bazen" memnun olduklarını ve "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını,

"bazen" memnun olduklarını belirtenler ile de "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 23).

Tablo 23. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-10.53*	-	-
	Hiçbir zaman	-28.73*	-18.20*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-9.41*	-	-
	Hiçbir zaman	-22.87*	-13.45*	-

* $p < 0.05$

4.3.3. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerde duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler (kadın: %39.2, erkek: %47.7) en yüksek oranda olup, bunu sırasıyla "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını (kadın: %36.3, erkek: %34.1) ve "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını (kadın: %24.5, erkek: %18.2) belirtenlerin izlediği bulunmuştur (Tablo 24).

Duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşanma durumuna göre eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda

85.24-114.23, erkeklerde 91.28-112.00 arasında değişmektedir. Hem kadın ve hem de erkeklerde "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler (kadın: 85.24; erkek: 91.28) en düşük, "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (kadın: 114.23; erkek: 112.00) en yüksek evlilik uyum puan ortalamasına sahip olup, duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan da önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 24).

Tablo 24. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	101	24.5	85.24	20.63	46.76	$p<0.05$
	Bazen	162	39.2	102.88	21.41		
	Hiçbir zaman	150	36.3	114.23	26.66		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	75	18.2	91.28	18.09	19.75	$p<0.05$
	Bazen	197	47.7	105.98	21.14		
	Hiçbir zaman	141	34.1	112.00	27.74		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşanma durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde konuya ilişkin olarak "her zaman"

anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "bazen" anlaşmazlık yaşandığını ve "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin, ayrıca kadınlar arasında "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Buna karşın erkekler arasında "bazen" anlaşmazlık yaşandığı belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan önemsizdir ($p > 0.05$) (Tablo 25).

Tablo 25. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	17.64*	-	-
	Hiçbir zaman	28.98*	11.34*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	14.70*	-	-
	Hiçbir zaman	20.72*	6.01	-

* $p < 0.05$

4.3.4. Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma, Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma, Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Gerek kadın gerekse erkeklerde iletişim ile ilgili yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevapların istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelendiğinde; konular arasında üçlü etkileşim önemli bulunmamışken, ikili etkileşim istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. İkili etkileşimler eşler arasında; "duygu ve düşüncelerin paylaşılma durumu" ile "duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma", "duygu ve düşüncelerin paylaşılma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşanma", "duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma durumu" ile "duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşanma" durumları arasındadır (χ^2 = kadın: 1240.649 $p<0.05$ – erkek: 1340.450 $p<0.05$).

İletişim ile ilgili belirtilen konular arasındaki ilişkinin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile araştırılmış, "eşlerin duygu ve düşüncelerini paylaşma durumu" ile "duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma durumu" arasında kadınlarda %30.0'lik, erkeklerde %87.0'lik pozitif, "duygu ve düşüncelerin paylaşılma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşanma durumu" arasında kadınlarda %79.0'luk, erkeklerde %83.0'lük, "duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma durumu" ile "duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda anlaşmazlık yaşanma durumu" arasında kadınlarda %89.0'luk, erkeklerde %84.0'lük negatif ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

4.4. Eşlerin Değer ve Amaçlarına İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin; yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin ve genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerliği, bu

benzerlikten memnun olma ve bu konularda anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin bilgiler incelenmiştir.

4.4.1. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerine İlişkin Bilgiler

4.4.1.1. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumu

"Sağlık, mutluluk, başarı, para, rahatlık gibi veya sizce önemli olan diğer konulardaki öncelikleriniz eşinizle benzer midir?" sorusuna araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınların en yüksek oranla "bazen" (%39.5), erkeklerin ise "her zaman" (%40.9) cevabını verdikleri belirlenmiştir. Bunu kadınlarda %36.3 ile "herzaman", erkeklerde ise %37.0 ile "bazen" cevabını verenler izlemektedir (Tablo 26).

Yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin benzer olma durumuna göre; kadınların evlilik uyum puan ortalamaları 87.18-112.98, erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları 85.21-115.11 arasında değişmektedir. Gerek kadın gerekse erkekler arasında yaşamlarında yer alan değer önceliklerinin eşiyle "herzaman" benzer olduğunu belirtenlerin (kadın: 112.98, erkek: 115.11) evlilik uyum puan ortalamalarının ilk sırada, bazen benzer olduğunu belirtenlerin (kadın: 102.74, erkek: 106.58) evlilik uyum puan ortalamalarının ise ikinci sırada yar aldığı bulunmuş olup, konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 26).

Tablo 26. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	150	36.3	112.98	25.31	35.12	p<0.05
	Bazen	163	39.5	102.74	23.40		
	Hiçbir zaman	100	24.2	87.18	22.23		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	169	40.9	115.11	18.94	58.18	p<0.05
	Bazen	153	37.0	106.58	19.64		
	Hiçbir zaman	91	22.1	85.21	27.60		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

*p<0.05

Eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin benzer olma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde, yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin eşiyile "herzaman" benzer olduğunu belirtenler ile "bazen" benzer ve "hiçbir zaman" benzer olmadığını belirtenlerin, "bazen" benzer olduğunu belirtenler ile de "hiçbir zaman" benzer olmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli olduğu bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 27).

Tablo 27. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-10.23*	-	-
	Hiçbir zaman	-25.80*	-15.56*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-8.53*	-	-
	Hiçbir zaman	-29.89*	-21.36*	-

*p <0.05

4.4.1.2. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumu

Araştırmaya alınan kadınlar arasında yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin eşiyile benzerliğinden "bazen" (%38.7), erkekler arasında "her zaman" (%40.7) memnun olduklarını belirtenlerin ilk sırada, kadınlarda "her zaman" (%36.8), erkeklerde "bazen" (%37.5) memnun olduklarını belirtenlerin de ikinci sırada yer aldığı bulunmuştur (Tablo 28).

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; kadınlarda 86.89-112.67, erkeklerde 84.25-115.26 arasında farklılaştığı görülmektedir. Hem kadın hem de erkeklerde yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin eşiyile benzerliğinden

"herzaman" memnun olduğunu belirtenlerin (kadın: 112.67, erkek: 115.26) en yüksek evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu, bunu sırasıyla "bazen" memnun olduğunu (kadın: 103.18, erkek: 106.90) ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını (kadın: 86.89, erkek: 84.25) belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamalarının izlediği bulunmuştur. Eşlerden kadın ve erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden de önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 28).

Tablo 28. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin $n, \%, \bar{x}, s$ Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	152	36.8	112.67	25.74	35.61	$p<0.05$
	Bazen	160	38.7	103.18	22.68		
	Hiçbir zaman	101	24.5	86.89	22.51		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	168	40.7	115.26	19.18	63.49	$p<0.05$
	Bazen	155	37.5	106.90	19.49		
	Hiçbir zaman	90	21.8	84.25	26.78		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin benzerliğinden memnun olma durumlarına göre evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; eşlerden kadın ve erkeklerde "herzaman"

memnun olduklarını belirtenler ile "bazen" memnun ve "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin, "bazen" memnun olduklarını belirtenler ile de "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan önemli olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 29).

Tablo 29. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-9.49*	-	-
	Hiçbir zaman	-25.78*	-16.29*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-8.36*	-	-
	Hiçbir zaman	-31.01*	-22.64*	-

* $p < 0.05$

4.4.1.3. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadın ve erkekler arasında yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler eşit oranlarla (kadın: %41.6, erkek: %41.6) ilk sırada yer almakta olup, bunu "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (kadın: %34.4, erkek: %36.1) izlemektedir (Tablo 30).

Yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri ile ilgili olarak anlaşmazlık yaşama durumuna göre eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 86.09-112.57, erkeklerde 85.28-115.46 arasında değişiklik göstermektedir. Gerek kadın gerekse erkeklerde "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: 112.57, erkek: 115.46) evlilik uyum puan ortalamaları önde gelmekte olup, bunu "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin (kadın: 104.09, erkek: 107.31) evlilik uyum puan ortalamaları izlemektedir. Eşlerden kadın ve erkeklerde evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$) (Tablo 30).

Tablo 30. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	99	24.0	86.09	21.26	36.72	$p < 0.05$
	Bazen	172	41.6	104.09	23.54		
	Hiçbir zaman	142	34.4	112.57	25.61		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	92	22.3	85.28	27.02	57.84	$p < 0.05$
	Bazen	172	41.6	107.31	19.06		
	Hiçbir zaman	149	36.1	115.46	20.00		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu açısından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; araştırmaya alınan gerek kadın gerekse erkeklerde aralarında "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "bazen" anlaşmazlık yaşandığını ve "hiçbir zaman" yaşanmadığını, "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile de "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 31).

Tablo 31. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	18.00*	-	-
	Hiçbir zaman	26.47*	8.47*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	22.08*	-	-
	Hiçbir zaman	30.18*	8.09*	-

* $p < 0.05$

4.4.1.4. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma, Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma ve Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Gerek kadın gerekse erkeklerde eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri ile ilgili yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevapların istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelenmiş; konular arasındaki üçlü etkileşim önemli bulunmamışken, eşlerin; "yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin benzer olma durumu" ile "bu benzerlikten memnun olma", "değerlerinin önceliklerinin benzer olma durumu" ile "değerlerin öncelikleri ile ilgili anlaşmazlık yaşama", "değerlerin önceliklerinin benzerliğinden memnun olma durumu" ile de "konu ile ilgili olarak anlaşmazlık yaşama durumu" arasında ikili etkileşim istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (χ^2 = kadın: 1530.854 $p<0.05$ – erkek: 1326.506 $p<0.05$).

Eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri ile ilgili belirtilen konular arasındaki ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile araştırılmış, eşlerin; "değerlerin önceliklerinin benzer olma durumu" ile "bu benzerlikten duydukları memnuniyet" arasında kadınlarda %93.0'lük, erkeklerde %89.0'luk pozitif, "değerlerin önceliklerinin benzer olma durumu" ile "değerlerin öncelikleri ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %90.0'lük, erkeklerde %85.0'lik, "değerlerin önceliklerinin benzerliğinden memnun olma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %93.0'lük, erkeklerde %85.0'lik negatif ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

4.4.2. Eşlerin Amaçlarına İlişkin Bilgiler

4.4.2.1. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınlar arasında genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının eşiyle "bazen" , erkekler arasında ise "herzaman" benzer olduğunu belirtenlerin birbirine yakın oranlarla (kadın; bazen: %42.1 – erkek; herzaman: %42.4) önde geldiği, bunu kadınlarda "herzaman" (%35.6), erkeklerde ise "bazen" (%39.0) benzer olduğunu belirtenlerin izlediği bulunmuştur (Tablo 32).

Genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olma durumuna göre eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları, kadınlarda 88.88-112.61, erkeklerde 81.19-117.04 arasında değişmektedir. Gerek kadın gerekse erkeklerde "herzaman" benzer olduğunu belirtenlerin (kadın: 112.61, erkek: 117.04) evlilik uyum puan ortalamalarının ilk sırada yer aldığı, bunu sırasıyla "bazen" benzer olduğunu (kadın: 101.61, erkek: 104.24) ve "hiçbir zaman" benzer olmadığını (kadın: 88.88, erkek: 81.19) belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamalarının izlediği bulunmuştur. Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark hem kadın hem de erkeklerde istatistiksel olarak da önemlidir ($p < 0.05$) (Tablo 32).

Tablo 32. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	147	35.6	112.61	26.76	27.44	p<0.05
	Bazen	174	42.1	101.61	21.77		
	Hiçbir zaman	92	22.3	88.88	24.41		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	175	42.4	117.04	19.20	82.39	p<0.05
	Bazen	161	39.0	104.24	18.56		
	Hiçbir zaman	77	18.6	81.19	26.27		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olma durumuna göre evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde "her zaman" benzer olduğunu belirtenler ile "bazen" benzer olduğunu ve "hiçbir zaman" benzer olmadığını, "bazen" benzer olduğunu belirtenler ile de "hiçbir zaman" benzer olmadığını belirtenler arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 33).

Tablo 33. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-11.00*	-	-
	Hiçbir zaman	-23.73*	-12.73*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-12.79*	-	-
	Hiçbir zaman	-35.84*	-23.05*	-

*p < 0.05

4.4.2.2. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumu

Eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerliğinden memnun olma durumuna ilişkin olarak kadınlar arasında "bazen" (%42.1), erkekler arasında ise "her zaman" (%41.4) memnun olduklarını belirtenlerin en yüksek oranda olduğu, bunu kadınlarda %35.1 ile "her zaman", erkeklerde %39.5 ile "bazen" memnun olduklarını belirtenlerin izlediği saptanmıştır (Tablo 34).

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 86.91-113.85, erkeklerde 83.30-115.98 arasında farklılık göstermekte olup, hem kadın hem de erkeklerde "her zaman" memnun olduğunu belirtenlerin (kadın: 113.85, erkek: 115.98) evlilik uyum puan ortalamaları "bazen" memnun olduğunu (kadın: 101.91, erkek: 104.92) ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını (kadın: 86.91, erkek: 83.30)

belirtenlerinkinden yüksektir. Kadın ve erkeklerde genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerliğinden memnun olma durumlarına göre evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 34).

Tablo 34. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n , $\%$, $\bar{X}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumu		n	$\%$	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	145	35.1	113.85	26.34	36.81	$p<0.05$
	Bazen	174	42.1	101.91	21.19		
	Hiçbir zaman	94	22.8	86.91	24.05		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	171	41.4	115.98	18.80	64.71	$p<0.05$
	Bazen	163	39.5	104.92	20.16		
	Hiçbir zaman	79	19.1	83.30	27.04		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadın ve erkeklerde "her zaman" memnun olduğunu belirtenler ile "bazen" memnun olduğunu ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin, "bazen" memnun olduğunu belirtenler ile de "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 35).

Tablo 35. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-11.93*	-	-
	Hiçbir zaman	-26.94*	-15.00*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-11.06*	-	-
	Hiçbir zaman	-32.68*	-21.62*	-

*p <0.05

4.4.2.3. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Genel olarak yaşama ilişkin amaçlarla ilgili olarak kadınların %41.6'sının, erkeklerin %40.4'ünün "bazen" anlaşmazlık yaşadıkları, kadınların %34.4'ünün, erkeklerin ise %40.2'sinin "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşamadıkları belirlenmiştir (Tablo 36).

Konuya ilişkin kadınların evlilik uyum puan ortalamalarının 88.45-113.78, erkeklerin 82.80-115.87 arasında değiştiği bulunmuştur. Kadın ve erkekler arasında hedef ve amaçlara ilişkin olarak "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin (kadın: 88.45, erkek: 82.80) en düşük, "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin ise

(kadın: 113.78, erkek: 115.87) en yüksek evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Kadın ve erkekler açısından konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel yönden de önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 36).

Tablo 36. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	99	24.0	88.45	23.66	32.82	$p<0.05$
	Bazen	172	41.6	101.73	22.08		
	Hiçbir zaman	142	34.4	113.78	26.24		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	80	19.4	82.80	28.13	66.66	$p<0.05$
	Bazen	167	40.4	105.74	18.01		
	Hiçbir zaman	166	40.2	115.87	19.88		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarla ilgili anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadın ve erkeklerde "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin, "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile de "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin, ayrıca kadınlarda "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "bazen" anlaşmazlık

yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$) (Tablo 37).

Tablo 37. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	13.28*	-	-
	Hiçbir zaman	25.32*	12.04*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	22.94	-	-
	Hiçbir zaman	33.07*	10.13*	-

* $p < 0.05$

4.4.2.4. Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma, Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma ve Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Araştırma kapsamına alınan hem kadın hem de erkeklerde eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarıyla ilgili yukarıda belirtilen üç konuya ait cevapların istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelendiğinde; konular arasında üçlü etkileşim önemli bulunmamışken, ikili etkileşim istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. İkili etkileşimler eşlerin; "genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olma durumu" ile "amaçlarının benzerliğinden memnun olma", "genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama", "amaçlarının benzerliğinden memnun olma durumu" ile "amaçlarının benzerliği konusunda anlaşmazlık yaşama" durumları arasındadır (χ^2 = kadın: 1389.530 $p<0.05$ – erkek: 1304.351 $p<0.05$).

Eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarıyla ilgili belirtilen konular arasındaki ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile incelenmiş, eşlerin "genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olma durumu" ile "bu benzerlikten memnun olma durumu" arasında kadınlarda %89.0'luk, erkeklerde %86.0'luk pozitif, "genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olma durumu" ile "amaçlarla ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında ise kadınlarda %87.0'lik, erkeklerde %83.0'lük, "amaçlarının benzerliğinden memnun olma durumları ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında negatif ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

4.5. Eşlerin Karar Verme Biçimine İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin önemli konularda karar verme biçimi, karar verme biçiminden memnun olma ve karar verme biçimi ile ilgili olarak anlaşmazlık yaşanma durumu ile ilgili bilgiler incelenmiştir.

4.5.1. Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında %45.7, erkekler arasında %50.8 oranı ile önemli konulardaki kararların "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" verildiğini belirtenlerin ilk sırada, gerek kadın gerekse erkeklerde kararların "bazen kadın-bazen erkek" tarafından verildiğini belirtenlerin ise ikinci sırada yer aldığı belirlenmiştir (kadın: %29.1, erkek: %22.1) (Tablo 38).

Ailede eşlerin önemli konularda karar verme biçimine göre evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 88.66-113.58, erkeklerde 95.39-113.41 arasında farklılaşmaktadır. Hem kadın hem de erkeklerde evlilik uyum puan ortalamalarının en yüksek olduğu grubun önemli konulardaki kararların "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" (kadın: 113.58, erkek: 113.41), en düşük olduğu grubun ise önemli konulardaki kararların "her zaman erkek" tarafından verildiğini (kadın: 88.66, erkek: 95.39) belirtenlerin olduğu saptanmıştır. Gerek kadın gerekse erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki bu fark istatistiksel açıdan da önemli olarak belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 38).

Tablo 38. Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi		n	%	$\bar{X}$	S. Sapma	F	P
KADIN	Her zaman kadın	21	5.1	100.76	15.57	26.84	p<0.05
	Her zaman erkek	83	20.1	88.66	20.90		
	Bazen kadın, bazen erkek	120	29.1	95.58	26.24		
	Her zaman kadın-erkek birlikte	189	45.7	113.58	23.68		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Her zaman kadın	26	6.3	96.07	24.22	18.11	p<0.05
	Her zaman erkek	86	20.8	95.39	14.14		
	Bazen kadın, bazen erkek	91	22.1	98.87	26.03		
	Her zaman kadın-erkek birlikte	210	50.8	113.41	23.94		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Önemli konularda karar verme biçimine ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadın ve erkekler arasında önemli konulardaki kararların "her zaman erkek" ve "bazen kadın, bazen erkek" tarafından verildiğini belirtenler ile "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" verildiğini belirtenlerin, ayrıca erkeklerde "her zaman kadın" tarafından verildiğini belirtenler ile de "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" verildiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p<0.05$), diğer grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 39).

Tablo 39. Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi		Her zaman kadın	Her zaman erkek	Bazen kadın bazen erkek	Herzaman kadın-erkek birlikte
KADIN	Her zaman kadın	-	-	-	-
	Her zaman erkek	-12.09	-	-	-
	Bazen kadın- bazen erkek	-5.17	6.92	-	-
	Herzaman kadın-erkek birlikte	12.82	24.92*	18.00*	-
ERKEK	Her zaman kadın	-	-	-	-
	Her zaman erkek	-0.68	-	-	-
	Bazen kadın- bazen erkek	2.80	3.48	-	-
	Herzaman kadın-erkek birlikte	17.34*	18.02*	14.53*	-

*p<0.05

4.5.2. Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınların %53.5'i, erkeklerin %65.1'inin karar verme biçiminden "herzaman", kadınların %25.4'ü, erkeklerin %28.6'sının ise "bazen" memnun olduklarını belirttikleri bulunmuştur (Tablo 40).

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda 90.29-111.75, erkeklerde 93.38-107.56 arasında değişmektedir. Araştırma kapsamına giren hem kadın hem de erkeklerde evlilik uyum puan ortalamalarının en yüksek olduğu grup ailedeki karar verme biçiminden "herzaman" memnun olduğunu (kadın: 111.75, erkek: 107.56), en düşük olduğu grup ise "hiçbir zaman" memnun olmadığını

(kadın: 90.29, erkek: 93.38) belirtenlerdir. Karar verme biçiminden memnun olma durumu bakımından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki bu farkın kadınlar açısından istatistiksel yönden önemli ($p<0.05$), erkekler açısından önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 40).

Tablo 40. Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	221	53.5	111.75	23.20	34.78	$p<0.05$
	Bazen	105	25.4	93.90	28.43		
	Hiçbir zaman	87	21.1	90.29	18.95		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	269	65.1	107.56	26.68	3.30	$p>0.05$
	Bazen	118	28.6	101.69	18.34		
	Hiçbir zaman	26	6.3	93.38	16.43		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerden kadınlarda önemli konularda karar verme biçiminden memnun olma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; önemli konulara ilişkin kararların veriliş biçiminden "herzaman" memnun olduğunu belirtenler ile "bazen" memnun olduğunu ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 41).

Tablo 41. Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-17.84*	-	-
	Hiçbir zaman	-21.45*	-3.60	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-5.86	-	-
	Hiçbir zaman	-8.17	-2.31	-

*p <0.05

4.5.3. Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınların %52.5, erkeklerin %62.0'sinin karar verme biçimine ilişkin "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını, kadınların %26.9, erkeklerin %23.0'ünün "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirttikleri bulunmuştur (Tablo 42).

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamalarının; kadınlarda 91.52-112.16, erkeklerde 96.16-109.39 arasında değiştiği belirlenmiştir. Hem kadın hem de erkeklerde karar verme biçimi ile ilgili "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: 112.16, erkek: 109.39) evlilik uyum puan ortalamaları ilk sırada yer almakta olup, bunu sırasıyla "bazen" (kadın: 92.91, erkek: 100.52) ve "her zaman" (kadın: 91.52, erkek: 96.16) anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerinkinin

izlediği belirlenmiştir. Gerek kadın gerekse erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak da önemli bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 42).

Tablo 42. Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	85	20.6	91.52	19.57	35.46	$p<0.05$
	Bazen	111	26.9	92.91	26.97		
	Hiçbir zaman	217	52.5	112.16	23.62		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	62	15.0	96.16	16.30	10.41	$p<0.05$
	Bazen	95	23.0	100.52	20.53		
	Hiçbir zaman	256	62.0	109.39	26.06		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin önemli konularda karar verme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadın ve erkeklerde "herzaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli ($p<0.05$), "herzaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 43).

Tablo 43. Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Eşler Arasında Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	1.38	-	-
	Hiçbir zaman	20.53*	19.15*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	4.36	-	-
	Hiçbir zaman	13.23*	8.87*	-

*p <0.05

4.5.4. Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi, Karar Verme Biçiminden Memnun Olma ve Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Eşlerin karar verme biçimine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelendiğinde; konular arasında üçlü etkileşim önemli bulunmamışken, gerek kadın gerekse erkeklerde eşlerin "karar verme biçiminden memnun olma durumu" ile "önemli konularda karar verme biçimi", "karar verme biçiminden memnun olma durumu" ile "karar verme biçimine ilişkin anlaşmazlık yaşama durumu", ayrıca erkeklerde "önemli konularda karar verme biçimi" ile "konuya ilişkin anlaşmazlık

yaşama durumu" arasında ikili etkileşim istatistiksel olarak önemli bulunmuştur (χ^2 = kadın: 472.261 $p<0.05$ – erkek: 221.621 $p<0.05$).

Eşlerin karar verme biçimi ile ilgili belirtilen ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde eşlerin "ailede alınan önemli konulardaki kararlara katılım derecesi" ile "karar verme biçiminden duydukları memnuniyet" arasında kadınlarda %70.0'lik, erkeklerde %49.0'luk pozitif, "karar verme biçiminden duydukları memnuniyet" ile "karar verme konusunda anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %90.0'lik, erkeklerde %66.0'lık , ayrıca erkeklerde "ailede alınan önemli konulardaki kararlara eşlerin katılım derecesi" ile "karar verme konusunda anlaşmazlık yaşama durumu" arasında %57.0'lik negatif ilişki olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$).

4.6. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimine İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin evle ilgili faaliyetleri yürütülme biçimi, yürütülme biçiminden memnun olma ve yürütülme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin bilgiler incelenmiştir.

4.6.1. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi

Kadın ve erkekler arasında ev içinde ve ev dışında yürütülen evle ilgili faaliyetlerin "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" gerçekleştirildiğini belirtenler (kadın: %39.5, erkek: %44.3) önde gelmekte olup, bunu "ev içindeki faaliyetlerin her zaman kadın ev dışındakilerin ise her zaman erkek" tarafından gerçekleştirildiğini belirtenler (kadın: %23.2, erkek: %21.3) izlemektedir (Tablo 44).

Evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimine göre; kadınların evlilik uyum puan ortalamaları 89.87 - 111.71, erkeklerin 91.56 - 112.61

arasında değişiklik göstermektedir. Gerek kadın gerekse erkeklerde en yüksek evlilik uyum puan ortalamalarına sahip grubun ev içindeki ve ev dışındaki evle ilgili faaliyetlerin "herzaman kadın ve erkek tarafından birlikte" gerçekleştirildiğini (kadın: 111.71, erkek: 112.61), en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip grubun kadınlarda "ev içindeki faaliyetlerin her zaman kadın ev dışındakilerin her zaman erkek", erkeklerde ise evle ilgili faaliyetlerin "herzaman erkek" tarafından gerçekleştirildiğini belirtenler (kadın: 89.87 – erkek: 91.56) olduğu saptanmıştır. Gerek kadın gerekse erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçimi bakımından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak da önemli bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 44).

Tablo 44. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Ev İle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi		n	%	$\bar{X}$	S. Sapma	F	P
KADIN	Her zaman kadın	75	18.1	100.58	24.61	12.41	p<0.05
	Her zaman erkek	21	5.1	99.19	32.40		
	Bazen kadın, bazen erkek	58	14.1	102.56	20.15		
	Her zaman kadın-erkeklerle birlikte	163	39.5	111.71	25.62		
	Ev içi her zaman kadın, ev dışı her zaman erkek	96	23.2	89.87	22.48		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Her zaman kadın	61	14.8	105.29	25.76	9.68	p<0.05
	Her zaman erkek	23	5.6	91.56	32.64		
	Bazen kadın, bazen erkek	58	14.0	98.60	21.22		
	Her zaman kadın-erkeklerle birlikte	183	44.3	112.61	23.69		
	Ev içi her zaman kadın, ev dışı her zaman erkek	88	21.3	98.43	18.19		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin evle ilgili faaliyetleri yürütülme biçimine ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında evle ilgili faaliyetlerin "her zaman kadın", erkekler arasında ise "her zaman erkek" ve "bazen kadın, bazen erkek" tarafından gerçekleştirildiğini belirtenler ile "her zaman kadın ve erkek tarafından

birlikte" gerçekleştirildiğini, ayrıca gerek kadın gerekse erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin "herzaman kadın ve erkek tarafından birlikte" gerçekleştirildiğini belirtenler ile de "ev içindeki faaliyetlerin herzaman kadın ev dışındakilerin her zaman erkek" tarafından gerçekleştirdiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu ($p < 0.05$), diğer grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu saptanmıştır ($p > 0.05$) (Tablo 45).

Tablo 45. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimine Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi		Her zaman kadın	Her zaman erkek	Bazen kadın-bazen erkek	Her zaman kadın-erkek birlikte	Ev içindeki faaliyetler kadın ev dışındakiler erkek
KADIN	Her zaman kadın	-	-	-	-	-
	Her zaman erkek	-1.39	-	-	-	-
	Bazen kadın-bazen erkek	1.98	3.37	-	-	-
	Her zaman kadın-erkek birlikte	11.12*	12.52	9.14	-	-
	Ev içindeki faaliyetler kadın ev dışındakiler erkek	-10.71	-9.31	-12.69*	-21.83*	-
ERKEK	Her zaman kadın	-	-	-	-	-
	Her zaman erkek	-13.72	-	-	-	-
	Bazen kadın-bazen erkek	-6.69	7.03	-	-	-
	Her zaman kadın-erkek birlikte	7.31	21.04*	14.00*	-	-
	Ev içindeki faaliyetler kadın ev dışındakiler erkek	-6.86	6.86	-0.17	-14.18*	-

* $p < 0.05$

4.6.2. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden; kadınların %44.6'sı, erkeklerin %62.0'sinin "her zaman", kadınların %34.1'i "hiçbir zaman", erkeklerin %28.3'ünün "bazen" memnun oldukları belirlenmiştir (Tablo 46).

Konuya ilişkin olarak kadınların evlilik uyum puan ortalamalarının 92.99-112.81, erkeklerin 95.10-107.20 arasında değiştiği ve kadın ve erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden "her zaman" memnun olanların (kadın: 112.81, erkek: 107.20) en yüksek, "hiçbir zaman" memnun olmayanların ise (kadın: 92.99, erkek: 95.10) en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Hem kadın hem de erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimine ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak da önemlidir ($p < 0.05$) (Tablo 46).

Tablo 46. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Her zaman	184	44.6	112.81	24.08	30.03	$p < 0.05$
	Bazen	88	21.3	97.07	28.35		
	Hiçbir zaman	141	34.1	92.99	21.04		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Her zaman	256	62.0	107.20	26.20	4.44	$p < 0.05$
	Bazen	117	28.3	104.87	20.76		
	Hiçbir zaman	40	9.7	95.10	16.44		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınlar arasında evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden "her zaman" memnun olanlar ile "bazen" memnun ve "hiçbir zaman" memnun olmayanların, erkekler arasında ise "her zaman" memnun olanlar ile "hiçbir zaman" memnun olmayanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), hem kadın hem de erkeklerde diğer grupların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 47).

Tablo 47. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-15.73*	-	-
	Hiçbir zaman	-19.82*	-4.08	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-2.33	-	-
	Hiçbir zaman	-12.10*	-9.72	-

* $p < 0.05$

4.6.3. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan hem kadın hem de erkekler arasında evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını (kadın: %42.6, erkek: %46.7) ilk sırada, kadınlarda "her zaman" (%33.9), erkeklerde ise "bazen" (%39.0) anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin ikinci sırada yer aldığı saptanmıştır (Tablo 48).

Eşlerin evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 93.15-112.18, erkeklerde 87.15-114.46 arasında farklılaşmaktadır. Kadın ve erkeklerde "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: 112.18, erkek: 114.46) evlilik uyum puan ortalamalarının, "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerinkinden (her zaman; kadın: 93.15, erkek: 87.15 - bazen; kadın: 99.25, erkek: 101.14) yüksek olduğu belirlenmiştir. Gerek kadın gerekse erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak da önemli bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 48).

Tablo 48. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülmesi İle İlgili Olarak Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Her zaman	140	33.9	93.15	21.11	25.05	p<0.05
	Bazen	97	23.5	99.25	28.35		
	Hiçbir zaman	176	42.6	112.18	24.39		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Her zaman	59	14.3	87.15	22.31	38.92	p<0.05
	Bazen	161	39.0	101.15	23.85		
	Hiçbir zaman	193	46.7	114.46	20.71		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimine ilişkin "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" yaşanmadığını belirtenlerin, ayrıca erkeklerde "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile de "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p<0.05$), ancak kadınlarda "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz olduğu saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 49).

Tablo 49. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	6.10	-	-
	Hiçbir zaman	19.03*	12.92*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	13.99*	-	-
	Hiçbir zaman	27.31*	13.32*	-

*p < 0.05

4.6.4. Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi, Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma ve Evle ilgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Hem kadın hem de erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevapların istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelendiğinde; konular arasında kadınlarda ikili, erkeklerde ise üçlü etkileşim istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. Kadınlarda eşlerin; "evle ilgili faaliyetleri yürütme biçimi" ile "yürütülme biçiminden memnun olma", "evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden memnun olma" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasındaki ikili etkileşim istatistiksel

açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 =$ kadın: 312.481 $p < 0.05$ – erkek: 29.042 $p < 0.05$).

Evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimine ilişkin belirtilen konular arasında ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile incelenmiş, gerek kadın gerekse erkeklerde eşlerin "evle ilgili faaliyetlere katılım derecesi" ile "evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden duydukları memnuniyet" arasında, kadınlarda %71.0'lik, erkeklerde %41.0'lik pozitif, "evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden duydukları memnuniyet" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %95.0'lik, erkeklerde %14.0'lük, ayrıca erkeklerde "evle ilgili faaliyetlere katılım derecesi" ile "evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi konusunda anlaşmazlık yaşama durumu" arasında %37.0'lik negatif ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$).

4.7. Eşlerin Yakın Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler

Bu bölümde eşlerden her birinin eşinin ve kendisinin anne, baba, yakın akraba ve arkadaşları ile olan ilişkilerini yeterli bulma, ilişkilerinden memnun olma ve ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama durumu ile ilgili bilgiler incelenmiştir.

4.7.1. Eşlerin Kendi Yakın Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler

4.7.1.1. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini "her zaman" yeterli bulanların oranı kadınlarda %37.8, erkeklerde %45.8, "bazen" yeterli bulanların oranı ise kadınlarda %34.6, erkeklerde %36.6'dır (Tablo 50).

Konuya ilişkin olarak; kadınların evlilik uyum puan ortalamaları

94.03-110.31, erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları 99.08-107.52 arasında değişmektedir. Gerek kadın gerekse erkeklerde kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini "her zaman" yeterli bulanların (kadın: 110.31, erkek: 107.52) evlilik uyum puan ortalamaları ilk sırada yer alıp, bunu "bazen" yeterli bulanların (kadın: 101.28, erkek: 107.52) evlilik uyum puan ortalamalarının izlediği bulunmuştur. Kadın ve erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak da önemli bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 50).

Tablo 50. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	156	37.8	110.31	26.84	14.37	$p<0.05$
	Bazen	143	34.6	101.28	25.18		
	Hiçbir zaman	114	27.6	94.03	21.73		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	189	45.8	107.52	28.92	3.27	$p<0.05$
	Bazen	151	36.6	105.70	19.84		
	Hiçbir zaman	73	17.6	99.08	16.95		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin kendi anne, baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkilerini yeterli bulma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadınlarda "her zaman" yeterli bulanlar ile "bazen"

yeterli ve "hiçbir zaman" yeterli bulmayanlar, erkeklerde ise "her zaman" yeterli bulanlar ile "hiçbir zaman" yeterli bulmayanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), kadın ve erkeklerde diğer grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 51).

Tablo 51. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Kendi Anne Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-9.02*	-	-
	Hiçbir zaman	-16.27*	-7.25	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-1.82	-	-
	Hiçbir zaman	-8.44*	-6.62	-

* $p < 0.05$

4.7.1.2. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınların %38.5, erkeklerin %45.5'i "her zaman", kadınların %34.6, erkeklerin ise %36.6'sı kendi anne baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkilerinden "bazen" memnun olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 52).

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 92.87-110.25, erkeklerde 99.55-107.63 arasında değişmektedir. Hem kadın hem de erkeklerde "her zaman" memnun olduğunu belirtenlerin (kadın: 110.25, erkek: 107.63) evlilik uyum puan ortalamaları, "bazen" ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerden (bazen; kadın: 101.91, erkek: 105.40 – hiçbir zaman; kadın: 92.87, erkek: 99.55) yüksek olmakla birlikte, erkeklerde konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz olduğu bulunmuştur (kadın: $p < 0.05$ – erkek: $p > 0.05$) (Tablo 52).

Tablo 52. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	159	38.5	110.25	27.08	19.09	$p < 0.05$
	Bazen	143	34.6	101.91	24.41		
	Hiçbir zaman	111	26.9	92.87	21.88		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	188	45.5	107.63	29.08	2.99	$p > 0.05$
	Bazen	151	36.6	105.40	19.86		
	Hiçbir zaman	74	17.9	99.55	16.55		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnun olma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı

incelendiğinde; araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında "her zaman" memnun olduğunu belirtenler ile "bazen" memnun olduğunu ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını, "bazen" memnun olduğunu belirtenler ile de "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 53).

Tablo 53. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Kendi Anne Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-8.33*	-	-
	Hiçbir zaman	-17.37*	-9.04*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-2.22	-	-
	Hiçbir zaman	-8.07	-5.84	-

* $p < 0.05$

4.7.1.3. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlarda kendi anne baba ve yakın akrabalarıyla ilişkileri konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını (%37.0), erkeklerde "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını (%45.6)

belirtenlerin önde geldiği, bunu kadınlarda %36.8 ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını, erkeklerde %38.0 ile "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin izlediği belirlenmiştir (Tablo 54).

Konuya ilişkin olarak evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 93.14 -110.19, erkeklerde 100.16 – 107.21 arasında farklılaşmaktadır. Kendi anne baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkileriyle ilgili "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirten kadınların evlilik uyum puan ortalamasının 110.19, erkeklerin 107.21, "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirten kadınların 101.98, erkeklerin ise 105.59 olduğu saptanmıştır. Kadınlarda konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), erkeklerde ise önemsizdir ($p > 0.05$) (Tablo 54).

Tablo 54. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	108	26.2	93.14	22.39	14.86	$p < 0.05$
	Bazen	153	37.0	101.98	24.11		
	Hiçbir zaman	152	36.8	110.19	27.30		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	72	17.4	100.16	16.92	2.22	$p > 0.05$
	Bazen	157	38.0	105.59	18.66		
	Hiçbir zaman	184	45.6	107.21	29.89		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkileri ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "bazen" anlaşmazlık yaşandığını ve "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını, "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile de "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 55).

Tablo 55. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Kendi Anne Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	8.83*	-	-
	Hiçbir zaman	17.04*	8.20*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	5.42	-	-
	Hiçbir zaman	7.05	1.62	-

* $p < 0.05$

4.7.1.4. Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma, Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma ve Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Araştırma kapsamına alınan eşlerden her birinin kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkileriyle ilgili yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelendiğinde; konular arasında üçlü etkileşim önemli bulunmamışken, ikili etkileşim istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. Gerek kadın gerekse erkeklerde ikili etkileşimler eşlerin; "kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnun olma durumu" ile "ilişkilerini yeterli bulma", "kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnun olma durumu" ile "ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama durumu", ayrıca kadınlarda "ilişkilerini yeterli bulma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumları" arasındadır (χ^2 = kadın: 1357.275 $p<0.05$ – erkek: 1318.048 $p<0.05$).

Eşlerden her birinin eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerine ait belirtilen konular arasındaki ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile araştırılmış, eşlerin "kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma durumu" ile "ilişkilerinden memnun olma durumları" arasında kadınlarda %92.0'lik, erkeklerde %88.0'lik, "ilişkilerinden memnun olma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %88.0'lik, erkeklerde %85.0'lik, ayrıca kadınlarda "ilişkilerinden memnun olma durumu" ile "ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama durumu" arasında %88.0'lik negatif ilişki olduğu belirlenmiştir.

4.7.2. Eşlerin Eşinin Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler

4.7.2.1. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınlar arasında eşinin anne baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini "bazen" (%37.8), erkekler arasında ise "her zaman" yeterli bulanlar (%43.8) en yüksek orana sahip olup, bunu kadınlarda her zaman (%33.4), erkeklerde bazen (%37.0) yeterli bulduğunu belirtenler izlemektedir (Tablo 56).

Eşinin anne baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkilerini yeterli bulma durumlarına göre eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda 93.82-111.38, erkeklerde 102.02-106.36 arasında değiştiği, kadınlar arasında "her zaman" yeterli bulduğunu belirtenlerin (111.38) evlilik uyum puan ortalamasının "bazen" yeterli bulduğunu (101.77) ve "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını (93.82), erkeklerde "her zaman" ve "bazen" yeterli bulduğunu belirtenlerin (her zaman: 106.36, bazen: 105.92) evlilik uyum puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olup, "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını belirtenlerden (102.02) yüksek olduğu saptanmıştır. Kadınlarda konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli ($p < 0.05$), erkeklerde ise önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p > 0.05$) (Tablo 56).

Tablo 56. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Her zaman	138	33.4	111.38	26.99	16.12	p<0.05
	Bazen	156	37.8	101.77	26.02		
	Hiçbir zaman	119	28.8	93.82	20.24		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Her zaman	181	43.8	106.36	29.58	0.94	p>0.05
	Bazen	153	37.0	105.92	20.73		
	Hiçbir zaman	79	19.2	102.02	14.67		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadınlar arasında eşinin anne baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini "her zaman" yeterli bulanlar ile "bazen" yeterli ve "hiçbir zaman" yeterli bulmayanların, "bazen" yeterli bulanlar ile de "hiçbir zaman" yeterli bulmayanların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05) (Tablo 57).

Tablo 57. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-9.60*	-	-
	Hiçbir zaman	-17.56*	-7.95*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-.044	-	-
	Hiçbir zaman	-4.33	-3.89	-

*p <0.05

4.7.2.2. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden %36.1 ile "bazen", erkekler arasında %43.1 ile "her zaman" memnun olduklarını belirtenlerin ilk sırada yer aldığı, bunu kadınlarda "her zaman" (%34.1), erkeklerde "bazen" (%37.5) memnun olduklarını belirtenlerin izlediği saptanmıştır (Tablo 58).

Eşlerin konuya ilişkin uyum puan ortalamalarının; kadınlarda 92.39-112.34, erkeklerde 101.13-106.11 arasında değiştiği, kadınlar arasında eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden "her zaman" memnun olduğunu belirtenlerin (112.34) evlilik uyum

puan ortalamalarının, "bazen" memnun (102.06) ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerden (92.39) yüksek olduğu, erkeklerde ise "her zaman" ve "bazen" memnun olduklarını belirtenlerin (her zaman: 106.11, bazen: 106.72) evlilik uyum puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olup "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerden (101.13) yüksek olduğu bulunmuştur. Konuya ilişkin olarak kadınların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p > 0.05$) (Tablo 58).

Tablo 58. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	141	34.1	112.34	26.31	21.81	$p < 0.05$
	Bazen	149	36.1	102.06	25.38		
	Hiçbir zaman	123	29.8	92.39	21.14		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	178	43.1	106.11	29.82	1.55	$p > 0.05$
	Bazen	155	37.5	106.72	19.66		
	Hiçbir zaman	80	19.4	101.13	16.67		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Kadınlarda eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnun olma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan

ortalamları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; ilişkilerinden "her zaman" memnun olduğunu belirtenler ile "bazen" memnun olduğunu ve "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin, "bazen" memnun olduklarını belirtenler ile de "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 59).

Tablo 59. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-10.28*	-	-
	Hiçbir zaman	-19.95*	-9.67*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	0.59	-	-
	Hiçbir zaman	-4.97	-5.56	-

* $p < 0.05$

4.7.2.3. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadın ve erkekler arasında eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkileri konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin (kadın: 37.0, erkek : %42.4) önde geldiği, bunu "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: %33.4, erkek: %38.5) izlediği belirlenmiştir (Tablo 60).

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda 91.68-111.86, erkeklerde 100.11-107.27 arasında değişmekte olup, gerek kadın gerekse erkeklerde "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: 111.86, erkek: 107.27) evlilik uyum puan ortalamalarının, "bazen" (kadın: 103.20, erkek: 106.01) ve "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerden (kadın: 91.68, erkek: 100.11) yüksek olduğu bulunmuştur. Kadınlarda eşinin anne, baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkileri ile ilgili olarak anlaşmazlık yaşanma durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli ($p < 0.05$), erkeklerde ise önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p > 0.05$) (Tablo 60).

Tablo 60. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Her zaman	122	29.5	91.68	21.30	21.95	p<0.05
	Bazen	153	37.0	103.20	24.30		
	Hiçbir zaman	138	33.4	111.86	27.27		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Her zaman	79	19.1	100.11	17.04	2.44	p>0.05
	Bazen	175	42.4	106.01	30.14		
	Hiçbir zaman	159	38.5	107.27	19.02		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Kadınların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "bazen" anlaşmazlık yaşandığını ve "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin, "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile de "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel yönden önemli bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 61).

Tablo 61. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileriyle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	11.51*	-	-
	Hiçbir zaman	20.17*	8.65*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	7.16	-	-
	Hiçbir zaman	5.89	1.26	-

*p <0.05

4.7.2.4. Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma, Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma ve Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Araştırma kapsamına alınan eşlerden her birinin eşinin anne, baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkileriyle ilgili yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi Loglineer Analizi ile incelendiğinde; konular arasında üçlü etkileşim önemli bulunmamışken, gerek kadın gerekse erkeklerde eşlerin; "eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma durumu" ile

"ilişkilerinden memnun olma", "eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma durumu" ile "ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama durumu", "ilişkilerinden memnun olma durumu" ile de "ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama durumu" arasındaki ikili etkileşim istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (χ^2 = kadın: 1362.136 $p<0.05$ – erkek: 1280.478 $p<0.05$).

Eşlerden her birinin eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerine ait belirtilen konular arasındaki ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile araştırılmış, eşlerin "eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma durumu" ile "ilişkilerinden memnun olma durumu" arasında kadınlarda %93.0'lük, erkeklerde %87.0'lik pozitif, "eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %88.0'lik, erkeklerde %82.0'lik, "eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnun olma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %90.0'lik, erkeklerde %85.0'lik negatif ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

4.8. Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçimine İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin; serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma, serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnun olma ve değerlendirilme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumuna ilişkin bilgiler incelenmiştir.

4.8.1. Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumu

Eşlerin serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma durumları incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde "bazen" birlikte katıldığını belirtenler (kadın: %47.0, erkek: %44.6) en yüksek oranda

olup, bunu "herzaman" birlikte katıldığını (kadın: %26.9, erkek: %32.4) ve "hiçbir zaman" birlikte katılmadığını (kadın: %26.1, erkek: %23.0) belirtenlerin oranı izlemektedir (Tablo 62).

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda 93.66-111.08, erkeklerde 85.06-111.58 arasında farklılaşmaktadır. Kadınlar arasında serbest zaman etkinliklerine eşiyile "herzaman birlikte" katıldığını belirtenlerin (111.08) evlilik uyum puan ortalamalarının "bazen birlikte" katıldığını (102.92) ve "hiçbir zaman birlikte katılmadığını" belirtenlerden (93.66) yüksek olduğu, erkeklerde ise "herzaman" ve "bazen" birlikte katıldığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olup (herzaman: 111.23, bazen: 111.58) "hiçbir zaman" birlikte katılmadığını (85.06) belirtenlerden yüksek olduğu bulunmuştur. Gerek kadın gerekse erkeklerde serbest zaman etkinliklerine eşlerin birlikte katılma durumu bakımından evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$) (Tablo 62).

Tablo 62. Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S. Sapma	F	P
KADIN	Herzaman birlikte	111	26.9	111.08	29.71	13.28	$p < 0.05$
	Bazen birlikte	194	47.0	102.92	25.87		
	Hiçbir zaman	108	26.1	93.66	16.76		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman birlikte	134	32.4	111.23	20.44	54.93	$p < 0.05$
	Bazen birlikte	184	44.6	111.58	19.43		
	Hiçbir zaman	95	23.0	85.06	26.33		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; kadınlar arasında "her zaman birlikte" katıldıklarını belirtenler ile "bazen birlikte" katıldıklarını, ayrıca hem kadın hem de erkeklerde "her zaman" ve "bazen" birlikte katıldığını belirtenler ile "hiçbir zaman birlikte katılmadıklarını" belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), ancak erkekler arasında "her zaman" ve "bazen" birlikte katıldıklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 63).

Tablo 63. Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Serbest Kalma Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-8.15*	-	-
	Hiçbir zaman	-17.41*	-9.25*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	0.34	-	-
	Hiçbir zaman	-26.17*	-26.51*	-

* $p < 0.05$

4.8.2. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadın ve erkekler arasında serbest zamanların değerlendirilme biçiminden "bazen" memnun olduğunu belirtenlerin oranının (kadın: %34.4, erkek: %40.0) önde geldiği ve bunu kadınlarda %33.9, erkeklerde %38.7 oranı ile serbest zamanların değerlendirilme biçiminden "herzaman" memnun olduklarını belirtenlerin takip ettiği belirlenmiştir (Tablo 64).

Serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnun olma durumlarına göre; eşlerden kadınların evlilik uyum puan ortalamaları 95.96-111.0, erkeklerin 102.45-108.10 arasında değişmektedir. Gerek kadın gerekse erkekler arasında "herzaman memnun" olduğunu belirtenlerin (kadın: 111.0, erkek: 108.10) en yüksek "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin ise (kadın: 95.96, erkek: 102.45) en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu bulunmuştur. Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark kadınlarda istatistiksel olarak önemli ($p < 0.05$), erkeklerde önemsiz bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 64).

Tablo 64. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	140	33.9	111.00	26.95	12.89	p<0.05
	Bazen	142	34.4	100.70	26.98		
	Hiçbir zaman	131	31.7	95.96	20.22		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	160	38.7	108.10	29.56	1.83	p>0.05
	Bazen	165	40.0	104.27	21.12		
	Hiçbir zaman	88	21.3	102.45	17.45		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerden kadınların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; serbest zamanların değerlendirilme biçiminden "herzaman" memnun olduklarını belirtenler ile "bazen" memnun olduğunu ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli ($p<0.05$), "bazen" memnun olduğunu ve "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 65).

Tablo 65. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-10.30*	-	-
	Hiçbir zaman	-15.03*	-4.73	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-3.82	-	-
	Hiçbir zaman	-5.64	-1.82	-

*p <0.05

4.8.3. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Eşlerden kadınlar arasında serbest zamanların değerlendirilmesi ile ilgili "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını (%36.5), erkekler arasında ise "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin (%41.4) ilk sırada yer aldığı, bunu erkeklerde "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (%36.3) izlediği bulunmuştur. Kadınlarda ise "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin oranı birbirine oldukça yakındır (herzaman: %31.5, bazen: %32.0) (Tablo 66).

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları kadınlarda 95.08-111.82, erkeklerde 96.0-115.19 arasında farklılaşmaktadır. Araştırma kapsamına alınan gerek kadın gerekse erkekler arasında konuya ilişkin

olarak "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: 111.82, erkek: 115.19) evlilik uyum puan ortalamalarının "bazen" ve "herzaman anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerden (bazen; kadın: 99.75, erkek: 101.79 - herzaman; kadın: 95.08, erkek: 96.0) yüksek olduğu belirlenmiştir. Hem kadın hem de erkeklerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel bakımdan önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 66).

Tablo 66. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	130	31.5	95.08	19.68	17.30	$p<0.05$
	Bazen	132	32.0	99.75	26.49		
	Hiçbir zaman	151	36.5	111.82	27.06		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	92	22.3	96.00	22.55	23.47	$p<0.05$
	Bazen	171	41.4	101.79	21.93		
	Hiçbir zaman	150	36.3	115.19	24.30		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde serbest zamanların değerlendirilmesi konusunda "herzaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını

belirtenler arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli ($p < 0.05$), diğer gruplar arasındaki farkın ise önemsiz olduğu saptanmıştır ($p > 0.05$) (Tablo 67).

Tablo 67. Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	4.66	-	-
	Hiçbir zaman	16.73*	12.07*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	5.79	-	-
	Hiçbir zaman	19.19*	13.39*	-

* $p < 0.05$

4.8.4. Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma, Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma ve Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçimi Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Eşlerin serbest zamanların değerlendirilme biçimine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuya ait cevaplarının istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelendiğinde; konular arasında kadınlarda ikili, erkeklerde ise üçlü etkileşim istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kadınlarda eşlerin; "serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma durumu" ile "eşlerin serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnun olma", "serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma durumu" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama", "serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnun olma durumu" ile de "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasındaki ikili etkileşim istatistiksel açıdan önemlidir ($\chi^2 =$ kadın: 1067.477 $p < 0.05$ – erkek: 48.862 $p < 0.05$).

Eşlerin serbest zamanların değerlendirilme biçimine ilişkin belirtilen konular arasındaki ilişkilerin yönü ve miktarı ise Khi-Kare analizi ile araştırılmış, eşlerin "serbest zaman etkinliklerine katılma durumu" ile "serbest zamanların değerlendirilme biçiminden duydukları memnuniyet" arasında kadınlarda %71.0'lik, erkeklerde %17.0'lik pozitif, "serbest zaman etkinliklerine katılma durumu" ile "serbest zamanların değerlendirilme biçimi ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %74.0'lük, erkeklerde %47.0'lik, ayrıca "serbest zamanların değerlendirilme biçiminden duydukları memnuniyet" ile "konu ile ilgili anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %89.0'lük, erkeklerde %38.0'lik negatif bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$).

4.9. Gelir İdaresine İlişkin Bilgiler

Bu bölümde eşlerin; gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulma, gelirin idare ediliş biçiminden memnun olma ve gelir idaresi v.b. ekonomik konularda anlaşmazlık yaşanma durumu ile ilgili bilgiler incelenmiştir.

4.9.1. Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınlar arasında gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını (%37.7), erkekler arasında ise "bazen" yeterli bulunduğunu belirtenler (%36.1) önde gelmekte olup, bunu her iki grupta da birbirine yakın oranlarla "bazen" yeterli bulanların (kadın: %36.6, erkek: %36.1) izlediği bulunmuştur (Tablo 68).

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 94.17-111.11, erkeklerde 98.97-113.66 arasında değişiklik göstermektedir. Gelirin ihtiyaçların karşılanması açısından "herzaman" yeterli olduğunu belirten kadınların evlilik uyum puan ortalaması 111.11, erkeklerin 113.66 olup "bazen" yeterli olduğunu (kadın: 105.58, erkek: 104.76) ve "hiçbir zaman" (kadın: 94.17, erkek: 98.97) yeterli olmadığını belirtenlerden yüksektir. Eşlerin gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın gerek kadın gerekse erkeklerde istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 68).

Tablo 68. Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	106	25.7	111.11	27.54	16.27	p<0.05
	Bazen	151	36.6	105.58	25.00		
	Hiçbir zaman	156	37.7	94.17	22.64		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	121	29.3	113.66	21.36	12.87	p<0.05
	Bazen	149	36.1	104.76	26.65		
	Hiçbir zaman	143	34.6	98.97	21.65		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkekler arasında gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından "herzaman" ve "bazen" yeterli bulduğunu belirtenler ile "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını belirtenlerin, ayrıca erkekler arasında "herzaman" yeterli bulduğunu belirtenler ile de "bazen" yeterli bulduğunu belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel yönden önemli ($p<0.05$), diğer gruplar arasındaki farkın ise önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 69).

Tablo 69. Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşlanması Açısından Yeterli Bulma Durumlarına Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşlanması Açısından Yeterli Bulma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-5.53	-	-
	Hiçbir zaman	-16.93*	-11.40*	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-8.90*	-	-
	Hiçbir zaman	-14.69*	-5.78	-

*p <0.05

4.9.2. Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşler arasında gelirin idare edilme biçiminden "her zaman" memnun olduğunu belirtenlerin oranı %36.3 iken, erkekler arasında bu oranın %45.3 olduğu belirlenmiştir. Her iki eş grubunda da bunu gelirin idare edilmiş biçiminden "bazen" memnun olduklarını belirtenler izlemektedir (kadın: %32.7, erkek: %31.7) (Tablo 70).

Gelirin idare edilme biçiminden memnun olma durumlarına ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları; kadınlarda 95.33-110.04, erkeklerde 98.93-110.62 arasında değiştiği, kadın ve erkeklerde gelirin idare edilme

biçiminden "her zaman" memnun olduğunu belirtenlerin en yüksek (kadın: 110.04, erkek: 110.62), kadınlarda "hiçbir zaman" memnun olduğunu belirtenlerin (95.33), erkeklerde ise "bazen" memnun olduğunu belirtenlerin ise (98.93) en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Gerek kadın gerekse erkeklerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 70).

Tablo 70. Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	150	36.3	110.04	25.15	12.09	$p < 0.05$
	Bazen	135	32.7	101.51	24.37		
	Hiçbir zaman	128	31.0	95.33	25.70		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	187	45.3	110.62	22.56	9.61	$p < 0.05$
	Bazen	131	31.7	98.93	27.59		
	Hiçbir zaman	95	23.0	103.91	19.65		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin gelirin idare edilme biçiminden memnun olma durumuna ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında "herzaman" memnun olduklarını belirtenler ile "bazen" memnun olduklarını ve "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin, erkekler arasında ise

"herzaman" memnun olduklarını belirtenler ile "bazen" memnun olduklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli ($p < 0.05$), kadın ve erkeklerde diğer grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın ise önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p > 0.05$) (Tablo 71).

Tablo 71. Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-8.52*	-	-
	Hiçbir zaman	-14.70*	-6.17	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	-11.68*	-	-
	Hiçbir zaman	-6.70	4.98	-

* $p < 0.05$

4.9.3. Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Kadınlar arasında gelir idaresi v.b. ekonomik konularda "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (%34.4) en yüksek orana sahip olmakla birlikte bu oranın "herzaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin oranına (herzaman :%32.2, bazen: %33.4) yakın olduğu bulunmuştur. Erkekler arasında ise "herzaman" anlaşmazlık

yaşandığını belirtenler (%42.1) önde gelmekte olup bunu "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin (%31.7) izlemektedir (Tablo 72).

Konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamalarının kadınlarda 93.13-110.80, erkeklerde 96.29-118.47 arasında değiştiği, gerek kadın gerekse erkeklerde gelir idaresi v.b. ekonomik konulara ilişkin eşler arasında "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin (kadın: 110.80, erkek: 118.47) en yüksek, "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin ise (kadın: 93.13, erkek: 96.29) en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır. Hem kadın hem de erkeklerde gelir idaresi v.b. ekonomik konularda eşler arasında anlaşmazlık yaşanma durumuna göre evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak da önemli olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$) (Tablo 72).

Tablo 72. Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puanlarına İlişkin n, %, $\bar{x}$, s Değerleri ve Varyans Analizi Sonuçları

Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu		n	%	$\bar{X}$	S.Sapma	F	p
KADIN	Herzaman	133	32.2	93.13	25.77	17.61	$p < 0.05$
	Bazen	138	33.4	103.55	23.08		
	Hiçbir zaman	142	34.4	110.80	25.37		
	Toplam	413	100.0	102.69	25.74		
ERKEK	Herzaman	174	42.1	96.29	24.67	32.65	$p < 0.05$
	Bazen	131	31.7	106.62	20.11		
	Hiçbir zaman	108	26.7	118.47	21.55		
	Toplam	413	100.0	105.37	24.17		

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın hangi grupların ortalamalar farkından kaynaklandığı incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkekler arasında gelir idaresi v.b. ekonomik konularda "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "bazen" anlaşmazlık yaşandığını ve "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin, ayrıca erkeklerde "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu ($p < 0.05$), kadınlarda ise "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir" zaman anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler arasındaki farkın ise önemsiz olduğu belirlenmiştir ($p > 0.05$) (Tablo 73).

Tablo 73. Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumuna Göre Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe) Sonuçları

Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu		Her zaman	Bazen	Hiçbir zaman
KADIN	Her zaman	-	-	-
	Bazen	10.42*	-	-
	Hiçbir zaman	17.67*	7.25	-
ERKEK	Her zaman	-	-	-
	Bazen	10.33*	-	-
	Hiçbir zaman	22.17*	11.84*	-

* $p < 0.05$

4.9.4. Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma, Gelirin İdare Edilme Biçiminden Memnun Olma Ve Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Gerek kadın gerekse erkeklerin gelirin idaresine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevapların istatistiksel olarak ilişkisi Loglinear Analizi ile incelenmiş; konular arasında kadınlarda ikili, erkeklerde ise üçlü etkileşim istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Eşlerden kadınlarda eşlerin "gelirin zorunlu ihtiyaçları karşılama açısından yeterli bulunma durumu" ile "gelirin idare edilme biçiminden memnun olma", "gelirin zorunlu ihtiyaçları karşılama açısından yeterli bulunma durumu" ile "gelir idaresi v.b. ekonomik konularda anlaşmazlık yaşama", "gelirin idare edilme biçiminden memnun olma" ile "gelir idaresi v.b. ekonomik konularda anlaşmazlık yaşama durumu" arasındaki ikili etkileşim istatistiksel olarak önemlidir (χ^2 = kadın: 1037.377 $p<0.05$ – erkek: 90.673 $p<0.05$).

Gelirin idare edilmiş biçimine ilişkin belirtilen konular arasındaki ilişkinin yönü ve miktarı ise Khi-Kare Analizi ile araştırılmış, eşlerin; "gelirin zorunlu ihtiyaçları karşılama açısından yeterli bulunma durumu" ile "gelirin idare edilme biçiminden memnun olma durumları" arasında kadınlarda %61.0'lik, erkeklerde %32.0'lik pozitif, "gelirin zorunlu ihtiyaçları karşılama açısından yeterli bulunma durumu" ile "gelir idaresi v.b. ekonomik konularda anlaşmazlık yaşama durumu" arasında ise kadınlarda %65.0'lik, erkeklerde %30.0'luk, "gelirin idare edilme biçiminden memnun olma durumu" ile "gelir idaresi v.b. ekonomik konularda anlaşmazlık yaşama durumu" arasında kadınlarda %90.0'lik, erkeklerde %31.0'lik negatif ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

5. TARTIŞMA

Bu araştırma, ekonomik, yönetsel ve psikososyal faaliyet alanlarına ilişkin çeşitli konular ile öğrenim düzeyi, evlenme yaşı, evlilik süresi, yaş farkı, çocuk sayısı, ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumu gibi demografik ve sosyoekonomik değişkenler açısından kadın ve erkeklerin evlilik uyumunu belirlemek ve karşılaştırma yapmak amacıyla planlanmış ve yürütülmüştür.

Araştırma kapsamına H.Ü Merkez ve Beytepe kampüslerinde farklı hizmet sınıflarında görev yapan 413 evli personel ve eşleri alınmıştır.

Eşler Hakkında Genel Bilgiler

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınlar arasında %60.6, erkekler arasında %66.0 ile yükseköğrenim görmüş olanlar ilk sırada yer almaktadır. Kadınlar arasında evlenme yaşı "20-24" (%34.4), erkekler arasında ise "30-34" (%34.4) olanlar önde gelmektedir.

Eşlerin %26.4'ü "11-15" yıldır evli ve ortalama evlilik süresi 13.42 ± 0.22 'dir. Eşler arasında %37.5 ile "1-3" yaş farkı bulunanlar ilk sırada yer almakta olup eşler arasındaki ortalama yaş farkı 3.11 ± 0.10 'dur. "İki çocuğa" (%30.3) ve "501-750" milyon aylık gelire sahip olanlar (%29.3) en yüksek orandadır. Ailelerin sahip olduğu ortalama çocuk sayısı 1.8 ± 0.46 , ortalama aylık gelir miktarı ise 600.78 ± 10.88 'dır. Kadınların %66.8'i, erkeklerin tamamı çalışmaktadır.

Eşlerin Genel Evlilik Uyum Puan Ortalamaları ile Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi, Evlenme Yaşı, Evlilik Süresi, Yaş Farkı, Çocuk Sayısı, Ailenin Aylık Gelir Miktarı ve Kadının Çalışma Durumu Açısından Evlilik Uyum Puan Ortalamalarına İlişkin Bilgiler

Evlilikte uyumu ölçmek için Spanier tarafından geliştirilen "Çiftler Uyum Ölçeği" toplam puanı 0-151 arasında değişmektedir. Ölçeğe göre alınan puan ne kadar yüksekse ilişkinin kalitesi de o denli iyi olarak değerlendirilmektedir (72,73).

Araştırmada eşlerin "Çiftler Uyum Ölçeğinden" aldıkları minimum puan 18, maksimum puan ise 148 olup genel evlilik uyum puan ortalaması 104.03'dür. Bu değer Fışiloğlu ve Demir (73) tarafından yapılan çalışmalardakine yakın Spanier (72), Filsinger ve Wilson (76), Bruch ve arkadaşları (77) tarafından yapılan çalışmalardakinden ise daha düşük bulunmuştur (Fışiloğlu ve Demir; 104.50, Spanier; 114.80, Filsinger ve Wilson; 116.98, Bruch ve arkadaşları; 109.30).

Araştırma kapsamına alınan eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları cinsiyete göre incelendiğinde; erkeklerde (105.37) kadınlarınkinden (102.69) yüksek olup erkeklerin kadınlara göre ilişkilerinin kalitesini daha iyi buldukları izlenimini vermektedir ($p>0.05$).

Klinetob ve Smith (78) de yaptıkları çalışmada erkeklerin evlilik uyum puan ortalamalarının (114.20), kadınlardan (113.28) yüksek olduğunu bulmuştur. Eşlerden kadınların evlilik uyum puan ortalamalarının erkeklere göre düşük olması toplumumuzda aile içi ilişkilerin yapısından, kadınların aile içindeki statüsünden ve evlilikteki beklentilerinin erkeklerden farklı olmasından, ayrıca kadınların evlilikteki sorunları erkeklere göre daha fazla önemsemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Fışiloğlu ve Demir (73) tarafından yapılan çalışmada ise, kadınların

evlilik uyum puan ortalamalarının (105.2) erkeklerden (103.7) yüksek olduğu bulunmuştur. İki araştırmanın bulguları arasındaki bu farklılık araştırmaların farklı özellikteki örneklem grupları üzerinde yapılmış olması sonucu olabilir.

Eşlerden kadın ve erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları öğrenim düzeylerine göre incelendiğinde; öğrenim düzeyi arttıkça, eşlerin her ikisinin de evlilik uyum puan ortalamaları artmakla birlikte ($p<0.05$), gerek kadın gerekse erkeklerde "ilköğrenim ve daha az" ile "ortaöğrenim" düzeyindekilerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$). Renne (79) tarafından yapılan araştırmada da eşlerin öğrenim düzeyleri yükseldikçe, evlilikten sağladıkları doyumun arttığı bulunmuştur. Öğrenim düzeyinin artmasına paralel olarak eşlerin evlilik uyum puan ortalamalarının da artması, öğrenim düzeyi yükseldikçe eşlerin daha kolay ve sağlıklı iletişim kurabilmeleri dolayısıyla birbirlerini daha iyi anlayabilmeleri ve evlilik ile ilgili sorunlarının çözümüne yönelik daha çok sayıda alternatif üreterek ortak çözüme ulaşabilmeleri ya da uzlaşma sağlayabilmeleri nedeniyle olabilir.

Konu evlilik süresine göre incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde "21 ve daha uzun süredir" evli olan gruba kadar evlilik süresi arttıkça, evlilik uyum puan ortalamaları giderek azalmakta ancak, "21 ve daha uzun süredir" evli olanlarda tekrar artmaktadır ($p<0.05$). Hem kadın hem de erkeklerde evlilik süresi "0-5" yıl olanların evlilik uyum puan ortalamaları "6-20" yıl arasında olanlardan, ayrıca kadınlarda evlilik süresi, "21 ve daha fazla" olanların evlilik uyum puan ortalamaları da evlilik süresi "11-20" yıl olanlardan önemli oranda yüksektir ($p<0.05$).

Burgess ve Wallin (68) de eşlerin 5. ve 20. yıl sonundaki evlilik uyum puanları karşılaştırıldığında, evlilik yılı arttıkça evlilik uyum puanlarında önemli bir azalma olduğunu, Filsinger ve Wilson (76)

evlilik süresi ile evlilik uyum puan ortalamaları arasında negatif bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Evlilik uyum puan ortalamalarının "6-10 yıllık" evli olan gruptan itibaren azalmaya başlaması ailelerin, genişleme dönemine girmesi ile ekonomik ve psikososyal sorumluluklarının artması, birbirlerine ayırabildikleri zaman miktarının azalması veya evliliğin monotonlaşması gibi nedenlerden kaynaklanabiliyor olabilir. "Yirmi bir ve daha uzun" süredir evli olanlarda uyum puan ortalamasının yükselmesi ise çocuklara ilişkin sorumluluklarının azalması, düzenli ve oturmuş bir aileye kavuşmuş olma, iletişim ve paylaşım deneyimleri ile hatalara olan hoşgörülerinin artması, hedef ve tutumlarının zamanla birbirine yaklaşması gibi yaşamdan kazandıkları deneyimlerinin artmasından kaynaklanıyor olabilir.

Bir kişinin evlenmesi için en uygun zaman onun çeşitli yönlerden olgunluğa erişmesine bağlıdır. Erken evlilikler henüz kişilerin zevkleri, idealleri, standart ve amaçları şekil almadan, hayat felsefeleri, değerleri kararlılık kazanmadan kurulduğundan bu evliliklerin sağlıklı olamayacağı, eşlerin kaliteli ilişki ve iletişim kuramayacakları ihtimali oldukça güçlü görülmektedir (12).

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerde evlilik uyum puan ortalamasının en düşük olduğu grup evlilik yaşı "15-19" olanlardır. Genel bir eğilim olarak "35 ve üzeri" yaş grubuna kadar evlenme yaşı yükseldikçe gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları da yükselmektedir ($p<0.05$). Kadınlar arasında evliliğini "20 ve üzeri yaşlarda" gerçekleştirenlerin evlilik uyum puan ortalamalarının evliliğini "15-19" yaş grubunda gerçekleştirenlerden, erkeklerde ise "30-34" yaş grubunda gerçekleştirenlerin evlilik uyum puan ortalamalarının "15-29" yaş grubunda gerçekleştirenlerden önemli düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Otuz beş ve üzeri yaşlarda yapılan evliliklerde

eşlerin evlilik uyum puan ortalamalarının düşmesi bu yaşlarda yapılan evliliklerde eşlerin kişiliğinin şekillenmiş olması nedeniyle ortak bir hayat felsefesi geliştirmelerinin güçleşmesinden kaynaklanıyor olabilir.

Erken veya ileri yaşlarda evliliklerin doğurduğu tehlikelerin yanı sıra eşler arasında on yılı aşan yaş farkı da bir başka tehlike kaynağı olabilmektedir. Genellikle erkeğin kadından "2 veya 3" yaş büyük olması normal kabul edilmektedir. Eşler arasındaki yaş farkı eşlerin değer yargıları, beklentileri, ilgileri, alışkanlıkları, tutumları, eğilimleri, zevkleri v.b. konularda farklılıklar yaratarak evli bireylerin uyum düzeylerini olumsuz yönde etkileyebilir (12).

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerde de genel bir eğilim olarak eşler arasındaki yaş farkı arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları azalmakta olup ($p<0.05$), "aynı yaşta" olanların evlilik uyum puan ortalamaları yaş farkı "1-3" olanlar dışındaki diğer gruplardan, yaş farkı "4-6" olanların "7-9" olanlardan, yaş farkı "1-3" olanların ise "4-9" ve buna ilaveten erkeklerde "10 ve üzeri" olanlardan önemli oranda yüksektir ($p<0.05$).

Çocuk, evliliğin en önemli boyutlarından birisidir. Çocuğun evlilik üzerindeki etkisini açıklayan iki görüş vardır. Çocuğun evliliğe olumlu etkisi olduğunu savunan görüşe göre; çocuk, eşlerin birbirine olan sevgisinden ortaya çıkar ve çiftin evlilik ilişkisini zenginleştiren zevk ve tatmin kaynağı haline gelir. Çocuğun evliliğe olumsuz etkisi olduğunu savunan ikinci görüş ise, çocukları bir çatışma kaynağı ve eşler arasındaki yakınlaşmaya bir engel olarak değerlendirip, böylece çocuğun eşler arasındaki uyumsuzluklara yol açtığını savunmaktadır. Yapılan bazı araştırmalar bu olumsuz bakış açısını doğrulamakla birlikte, birçok araştırmacı çocuk ve evlilik ilişkisini inceleyen araştırmaların çocuğun evliliği tehdit edici bir etkisi olduğunu göstermediğini, çocuğun eşler arasındaki çatışmayı arttırdığı, etkileşimi azalttığı ve evlilik tatminini azalttığını gösteren araştırmalardan

hareketle çocuğun evliliği bozduğu sonucuna varmanın yanlış olacağını, çocuğun eşler arasında sorunlara yol açmasının, çiftlerin önceden var olan iletişim v.b. sorunlarına bağlı olduğunu belirtmektedir (80).

Sahip olunan çocuk sayısı açısından eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; kadınlarda çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları giderek azalmaktadır ($p<0.05$). Abbott ve Brody de (67) yaptıkları çalışmada çocuksuz kadınların özellikle küçük çocuklu olanlara göre evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Erkeklerde ise "bir çocuk" sahibi olanların evlilik uyum puan ortalamaları (112.57) "çocuğu olmayanlardan" (111.56) çok az farkla yüksek olup, "iki çocuk"sahibi olan gruptan başlayarak çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puan ortalamalarının azaldığı görülmektedir ($p<0.05$). Gerek kadın gerekse erkekler arasında "bir ve iki çocuk" sahibi olanların evlilik uyum puan ortalamaları "üç ve daha fazla" sayıda çocuk sahibi olanlardan, "çocuğu olmayanların" evlilik uyum puan ortalamaları ise kadınlarda "iki ve daha fazla", erkeklerde "üç ve daha fazla" sayıda çocuk sahip olanlardan önemli düzeyde yüksektir ($p<0.05$).

Lawson (65), Glenn ve McLanahan (81), White ve arkadaşları (82) ve Renee (79) tarafından yapılan çalışmalarda da çocuksuz çiftlerin evlilikte sağladıkları doyumun ve mutluluğun çocuklu çiftlere nazaran daha yüksek olduğu, Kocadere (43) tarafından yapılan çalışmada ise çocuğun evliliğin iyi ve kötü olarak değerlendirilmesinde belirleyici bir unsur olmadığı bulunmuştur.

Özellikle eşlerden kadınlar arasında olmak üzere genelde eşler arasında çocuk sayısı arttıkça evlilik uyum puan ortalamalarının azalması, çocuk bakımında geleneksel olarak temel sorumluluğun

kadına ait olmasından, erkeklerin ancak yardımcı roller üstlenmesinden, çocuğun doğumu ile ailede rollerin hem artması hem de değişime uğramasından, kadının zaten ağır ve yorucu olan ev kadınlığı ve diğer rollerine bir de annelik rolünün eklenmesi sonucu rol ve sorumluluklarının daha fazla ağırlaşmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca bu durum eşlerin ekonomik, fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan kadının kendisini hazır hissetmeden veya çocuk sahibi olmaya karar vermeden önce çocuk sahibi olmasından, çocuklara harcanan zaman ve enerjinin artmasıyla eşler arasındaki iletişimin azalmasından kaynaklanabileceği gibi çocuğun doğumundan önce var olan iletişim ve diğer alanlardaki problemlerin çocuğun doğumu ile yoğunluk kazanması veya açığa çıkması sonucu da olabilir.

Gerek kadın gerekse erkekler arasında ailenin toplam aylık geliri arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmakta olup ($p<0.05$), gerek kadın gerekse erkekler arasında "501 milyon ve üzeri" gelire sahip olanların evlilik uyum puan ortalamaları, "0-500 milyon" arasında gelire sahip olanlardan önemli düzeyde yüksektir ($p<0.05$). Filsinger ve Wilson (76) tarafından yapılan araştırmada da gelir miktarının artışı ile evlilik uyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları kadının çalışma durumuna göre incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerin "kadının çalıştığı" ailelerde en yüksek, "kadının emekli" olduğu ailelerde ise en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Diğer taraftan "kadının çalıştığı" ailelerdeki kadın ve erkeklerin evlilik uyum puan ortalamalarının "kadının çalışmadığı" ve "kadının emekli" olduğu ailelerdekinden önemli oranda yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Kadının çalıştığı ailelerde gerek kadın gerekse erkeklerin en yüksek evlilik uyum puan ortalamasına sahip olması kadının çalışmasına bağlı olarak ailenin gelirinin artması sonucu olabilir. Kadının emekli olduğu

ailelerde eşlerin en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olması ise ailenin gerek sosyal ve psikolojik gerekse ekonomik açıdan hazır olmadan emeklilik dönemine girmesinden, ayrıca kadının aktif çalışma yaşamından sonra üstlendiği yeni rollerine kendisinin ve eşinin alışmakta zorluk çekmesinden veya emeklilikle birlikte gelirin düşmesinden kaynaklanabilir.

Nathawat ve Marthur (83) da çalışan kadınların evlilik uyumunun çalışmayan kadınlardan fazla olduğunu bulmuştur. Buna karşın Burke ve Weir (84), Lye ve Liblarz (85) ise eşleri çalışan erkeklerin, Hasta (44) çalışan kadınların ve eşlerinin evlilik doyumlarının çalışmayan kadınlara ve eşlerine göre daha düşük olduğunu bulmuştur. Araştırma bulguları arasındaki farklılıklar araştırmaların farklı özellikteki örneklem grupları üzerinde yapılmış olmasından ve kültürel farklılıklardan kaynaklanabilir.

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma (İletişim) Durumu

Evlilik bir iletişim ve etkileşim sistemi olduğuna göre, bu sistemin canlılığı, karı koca arasındaki sözlü yada sözsüz bildirimlerin, mesajların alınıp verilmesiyle ölçülür. Evlilik ilişkilerinin doyuruculuğu da temelde eşler arasındaki iletişimin yeterli düzeyde, sağlıklı ve canlı olmasına bağlıdır. Karşılıklı anlaşılma, her evlilik kurumunun temelinde yatan beklentidir. İletişim ihtiyacı, iletişimsel beklentiler, kadın ve erkekte farklılık göstermez. Her iki cinsin de buna gereksinimi vardır, ancak erkek kadına göre daha özgür davranabildiğinden, bu ihtiyacını ev dışı ilişkiler kurarak daha fazla giderebilmektedir (1).

Araştırma kapsamına alınan eşler arasında; duygu ve düşüncelerin "her zaman" veya "bazen" paylaşıldığını belirten erkeklerin oranı (her zaman: %39.5, bazen: %42.9), kadınlardan (her zaman: %38.0, bazen: %36.1) yüksek olup bu bulgu erkeklerin kadınlara göre eşleriyle duygu ve düşüncelerini daha fazla paylaştıklarını düşündükleri izlenimini vermektedir.

Evlilik ilişkilerinin kalitesinin, mutluluğun, evlilikten sağlanan doyum ve eşler arasındaki uyumun artırılmasında beklentilerin, duygu ve düşüncelerin iletilebilmesi önemli koşullardan biridir (86). Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre de eşler arasında duygu ve düşüncelerin paylaşılma derecesi arttıkça gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları artmaktadır ($p<0.05$). Navran (52) tarafından yapılan araştırmada da mutlu çiftlerin evliliklerinde sıkıntı ve sorun yaşayan çiftlere nazaran daha fazla konuştukları, birbirlerini ve sorunlarını daha iyi anladıkları ve kelimelerin ardında yatan duyguları daha iyi sezindikleri saptanmıştır. Gerek Noller (51), Gotman ve arkadaşları (54), Fitzpatrick (9) Batcus (55), gerekse Burleson ve Denton (19), Vannoy-Hiller ve Philliber (56) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiş ve eşler arasındaki yeterli iletişimin ve iletişim yeteneğinin evlilik kalitesi ve doyumunu üzerinde pozitif etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından (İletişimden) Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerin çoğunluğu duygu ve düşüncelerin paylaşımından "her zaman" (kadın: %38.0 – erkek: % 38.7) veya "bazen" (kadın: %37.3 – erkek: %43.3) memnun olmakla beraber, kadınlar arasında "her zaman", erkekler arasında ise "bazen" memnun olduklarını belirtenler önde gelmektedir. Ancak duygu ve düşüncelerin paylaşımından "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirten kadınların oranının (%24.7) erkeklerden (%18.0) yüksek olduğu görülmektedir.

Mutlu ve uyumlu bir evlilik her şeyden önce sağlıklı ve yeterli bir iletişim ve eşlerin bundan sağladıkları doyumla gerçekleşir. Evliliğin kalitesi ve uyumun artırılması konusundaki önemli noktalardan biri eşlerden her ikisini de hoşnut eden iletişim türleri ve düzeyi üzerinde eşlerin anlaşmaları fikir birliğine varmaları ve memnuniyet

duymalarıdır (25). Eşlerin duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun olma durumlarına göre evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde de; genel bir eğilim olarak iletişim düzeyinden memnuniyet derecesi arttıkça gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p<0.05$). Murphy ve Mendelson (87) tarafından yapılan çalışmada da eşleriyle olumlu iletişim kurabilen ve evliliklerindeki iletişim düzeyinden memnun olan çiftlerin evlilikteki uyum düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı (İletişim) Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Gerek kadın gerekse erkeklerde duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler (kadın %39.2, erkek %47.7) en yüksek oranda olup, "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirten kadınların oranı (%24.5) erkeklerden (%18.2) yüksek olması iletişimin kadınlar açısından evlilikte daha fazla sorun yaratan bir alan olduğu izlenimini vermektedir.

Karşılıklı hoşgörü sınırları içinde kurulabilen sağlıklı bir uzlaşmayla iletişimin temelinde yatan sorunların ortaya konulması ve eşlerce kavranması daha huzurlu ve mutlu bir beraberlik ortamı sağlayabilmektedir (1). Duygu ve düşüncelerin paylaşımı ile ilgili anlaşmazlık yaşanma derecesi arttıkça kadın ve erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları azalmakla birlikte ($p<0.05$), erkeklerde "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$).

Eşlerin Duygu ve Düşüncelerini Paylaşma(İletişim), Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımından Memnun Olma, Duygu ve Düşüncelerin Paylaşımı Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

İletişim ile ilgili yukarıda belirtilen üç konuda hem kadın hem de erkeklerde; verilen cevaplar birbiri ile ilişkili olup, eşlerin duygu ve düşüncelerini paylaşma derecesi arttıkça, iletişim düzeyinden memnuniyetleri de artmakta, duygu ve düşüncelerini paylaşma ve iletişim düzeyinden memnuniyet derecesi arttıkça da konu ile ilgili yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır (x = kadın: 1240.649, $p<0.05$ – erkek: 1340.450, $p<0.05$).

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma Durumu

Sağlık, mutluluk, başarı, para, rahatlık gibi değer önceliklerinin gerek kadınlar gerekse erkekler arasında birbirine yakın oranlarla "her zaman" (kadın: %36.3 – erkek: %40.9) ve "bazen" (kadın: %39.5 – erkek: %37.0) benzer olduğunu belirtenler önde gelmektedir.

Değerler bireylerin yaşamlarına anlam veren ve olması gerekenleri yansıtan davranış ve amaçlar hakkındaki fikirlerdir (23). Aile çok geniş alanda ortak değerleri olan bir gruptur (13). Ancak aileyi kuran kişiler başlangıçta kendi geçmiş eğitim ve deneyimlerine dayalı farklı değerlere sahiptirler. Gerek aile kaynaklarının verimli kullanılması gerekse evlilikteki çatışmaların en az düzeye indirilerek mutluluk ve uyumun artırılması için aileye ait ortak değerlerin oluşturulması, ortak bir değer sisteminin ortaya konması ve çiftlerin bu değerlere saygı duymaları gerekir (13,22,37,75). Çünkü ortak ve erişilebilir aile amaçlarının belirlenmesi ve bu amaçlara ulaşmak için verilen kararların başarıya ulaşması bu uzlaşan değerlerle kolaylaşacak, böylece evliliğin kalitesi de artacaktır (37).

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerin yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin eşleriyle benzerlik derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p<0.05$). Medling ve Mccarrey (88) de yaptıkları çalışmada eşler arasındaki değer benzerliği ile evlilik uyumu arasında önemli bir etkileşim olduğunu, özellikle evlilik yılının artmasıyla eşlerin sahip oldukları değerlerin benzerliğinin evlilik uyumu üzerindeki etkisinin arttığını bulmuştur.

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma Durumu

Araştırmaya alınan kadınlar arasında yaşamlarında sahip oldukları değerlerin önceliklerinin eşleriyle benzerliğinden "bazen" (%38.7), erkekler arasında ise "her zaman" (%40.7) memnun olduğunu belirtenler ilk sırada yer almaktadır.

Konuya eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları açısından bakıldığında; yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin eşiyile benzerliğinden memnuniyet derecesi arttıkça eşlerin her ikisinin de evlilik uyum puan ortalamalarının arttığı görülmektedir ($p<0.05$).

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadın ve erkekler arasında yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin oranı eşit olup (%41.6) ilk sırada yer almaktadır.

Gerek kadın gerekse erkeklerde yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri ile ilgili anlaşmazlık yaşanma derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları azalmakta olup ($p<0.05$), ailede değer öncelikleri ile

ilgili eşler arasında yaşanan anlaşmazlıkların evliliğin kalitesini olumsuz yönde etkilediği kanaatini uyandırmaktadır.

Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzer Olma, Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerinin Benzerliğinden Memnun Olma ve Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Öncelikleri Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri ile ilgili yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin gerek kadın gerekse erkeklerde verilen cevaplar arasında anlamlı bir tutarlılık olup, eşlerin yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin benzerlik derecesi arttıkça bu benzerlikten duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, değerlerin önceliklerinin benzerlik derecesi ve bu benzerlikten duydukları memnuniyet derecesi arttıkça ise yaşamlarında yer alan değerlerin öncelikleri konusunda yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır ($\chi^2 =$ kadın: 1530.854, $p < 0.05$ – erkek: 1326.506, $p < 0.05$).

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma Durumu

Amaçlar olması istenen ve gerçekleşmesi için sonuna kadar çaba sarf edilen kavramlardır. Her ailede kişisel amaçlar olabileceği gibi ailenin tümünü ilgilendiren ortak amaçlar da vardır. Ortak amaçlar belirlenirken dikkat edilmesi gerekli husus bu amaçların aile bireyleri tarafından önem verilen ve gerçekten kabul edilen amaçlar olması, tüm kişilerin aynı amaçlar etrafında toplanması ve her kişinin sonuçtan mutluluk duymasındır. Belirli sınırlar içerisinde görüş ayrılıklarının kabulü mümkün olmakla beraber eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzer olması hem amaçlara ulaşmak için gerekli kaynakların daha akıllıca kullanılmasına yardım eder hem de bu amaçları saptayanlar arasında daha iyi işbirliği kurulmasını sağlayarak evlilik ilişkisinin kuvvetlendirilmesine destek olur (13).

Eşlerden kadınlar arasında genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının eşiyile "bazen" benzer olduğunu (%42.1), erkekler arasında ise "her zaman" benzer olduğunu belirtenler (%42.4) en yüksek orandadır. Elde edilen bu sonuç, gerek kadın gerekse erkeklerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerlik derecesinin sahip oldukları değerlerin önceliklerinin benzerliği ile paralellik gösterdiğini düşündürmektedir.

Konuya eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları açısından bakıldığında hem kadın hem de erkeklerde genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerlik derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p<0.05$).

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınlar arasında genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının eşiyile olan benzerliğinden "bazen" (%42.1), erkekler arasında ise "her zaman" (%41.4) memnun olduğunu belirtenler ilk sırada yer almakta olup, bu sonuç gerek kadın gerekse erkeklerin yaşamlarında yer alan değerlerin önceliklerinin benzerliğinden memnuniyet derecesine ilişkin sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerliğinden memnun olma durumlarına göre evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının eşiyile benzerliğinden memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p<0.05$)

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Genel olarak yaşama ilişkin amaçlarla ilgili olarak "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirten kadınların oranı (her zaman:

%24.0 – bazen: %41.6) erkeklerden (her zaman:%19.4 – bazen:%40.4) yüksektir. Bu sonuç kadınların genel olarak yaşama ilişkin amaçlar konusunda eşler arasındaki benzerliği yeterli görmedikleri izlenimini vermektedir.

Konu eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları açısından incelendiğinde; kadın ve erkeklerde genel olarak yaşama ilişkin amaçlar ile ilgili anlaşmazlık yaşanma derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları azalmakla birlikte ($p<0.05$), eşlerden sadece kadınlarda konuya ilişkin tüm grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemli iken erkeklerde "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$).

Genel olarak yaşama ilişkin amaçlarla ilgili daha az anlaşmazlık yaşayan veya hiç yaşamayan eşlerin, yaşamla ilgili ihtiyaç ve isteklerinin beklentilerinin ve bu amaçları elde etme konusundaki çabalarının uyum gösterdiği, eşler arasındaki dayanışmanın yüksek olduğu , bunun da eşlerin evlilik ilişkilerini daha olumlu olarak değerlendirmelerine ve eşlerin her ikisinin de evlilik uyum puan ortalamalarının artmasına neden olduğu söylenebilir.

Eşlerin Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzer Olma, Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarının Benzerliğinden Memnun Olma ve Genel Olarak Yaşama İlişkin Amaçlarla İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerliği ile ilgili yukarıda belirtilen üç konuda gerek kadın gerekse erkeklerde verilen cevaplar birbiri ile ilişkili olup, eşlerin genel olarak yaşama ilişkin amaçlarının benzerlik derecesi arttıkça, amaçların benzerliğinden duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, amaçlarının benzerlik derecesi ve amaçların benzerliğinden duydukları memnuniyet derecesi

arttikça da konu ile ilgili yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır (χ^2 = kadın: 1389, $p<0.05$ – erkek: 1304.351, $p<0.05$).

Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi

Araştırma kapsamına alınan kadınların %45.7'sinin, erkeklerin yarısının (%50.8) önemli konulardaki kararların "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" verildiğini belirtmesi geleneksel aile yapısından çağdaş aile yapısına doğru bir değişim olduğunu düşündürmektedir. Gökçe ve arkadaşları (89), Tokyürek (90), Alpar ve Yener (91), Kandiyoti (92) tarafından yapılan çalışmalarda da ailede çeşitli konularda alınan kararların kadın ve erkek tarafından birlikte, Kağıtçıbaşı (93) ve Merter (94) tarafından yapılan çalışmalarda ise kararların erkek tarafından verildiğini belirtenler önde gelmektedir. Araştırma bulguları arasındaki bu farklılık araştırmaların farklı örneklem grupları üzerinde yapılmış olmasından kaynaklanabilir.

Eşlerin uyumsuzluk yaşamaları yada uyumda başarılı olmalarını etkileyen en önemli faktörlerden biri karar vermedir (18). Eğer eşler karar vermede gücü eşit şekilde paylaşırlar ve bu seçimleri uygulayabilirlerse, karar vermede yaşanan paylaşım ve eşitlik evlilik uyumunu , memnuniyetini pozitif yönde etkileyecektir (29). Eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerde ailede önemli konulardaki kararların "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" verildiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları ilk sırada yer almaktadır. Kararların "bazen kadın, bazen erkek" tarafından verildiğini belirtenler ikinci sırada yer almakta olup, kararların "her zaman erkek" tarafından verildiğini belirtenler ise evlilik uyum puan ortalamalarının en düşük olduğu gruptur ($p<0.05$). Gerek kadın gerekse erkeklerde önemli konulardaki kararların "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" verildiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları, önemli konulardaki kararların "her zaman erkek" ve "bazen kadın bazen erkek", ayrıca erkeklerde "her zaman kadın" tarafından verildiğini belirtenlerinkinden önemli düzeyde yüksektir ($p<0.05$).

Osmond (47) tarafından yapılan çalışmada da karar vermede birlikte davranan, kararlarda uzlaşmaya varan eşlerin evlilikte mutluluklarının arttığı, eşlerden birinin karar vermedeki baskınlığının artması ile evlilik tatmininin azaldığı, boşanma oranının ise arttığı bulunmuştur. Lewis ve Spainer (48), Davidson (49) tarafından yapılan araştırmalarda da araştırma bulgularını destekler nitelikte sonuçlar bulunmuştur.

Eşlerin Karar Verme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadın ve erkekler arasında karar verme biçiminden "her zaman" memnun olduklarını belirtenler en yüksek oranda olmakla birlikte, bu oran kadınlarda (%53.5) erkeklerden (%65.1) düşüktür. Karar verme biçiminden hiçbir zaman memnun olmadığını belirten kadınların oranı ise (%21.1) erkeklerden (%6.3) oldukça yüksektir. Ailedeki karar verme biçiminden her zaman memnun olduğunu belirtenlerin oranının gerek kadın gerekse erkeklerde önde gelmesi ailedeki önemli konulardaki kararların her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte verildiğini belirtenlerin oranının yüksek olmasından kaynaklanabilir, diğer taraftan karar verme biçiminden hiçbir zaman memnun olmadığını belirten kadınların oranının erkeklerden yüksek olması ise bu ailelerde kadınların kararlardaki etkinliğinin erkeklere göre daha az veya hiç olmadığı izlenimini vermektedir.

Karar verme biçiminden eşlerin elde ettikleri doyum evlilikte uyumun farklı boyutları üzerinde farklı etkilere sahip olmakta ve karar vermeye katılım evlilikteki uyumunda önemli bir konu olarak görülmektedir (29).

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; eşlerin her ikisinin de karar verme biçiminden memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları artmakla

birlikte ($p<0.05$), kadınlarda karar verme biçiminden "bazen" memnun olduğunu belirtenler ile "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerin, erkeklerde ise tüm grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz olması ($p>0.05$) ailedeki önemli konularda karar verme biçiminden duyulan memnuniyet derecesinin eşlerden kadınların evlilik uyumu üzerinde daha fazla etkili olduğu izlenimini vermektedir.

Szinovacz (29) tarafından yapılan araştırmada ise eşlerin karar verme sürecindeki memnuniyetlerinin erkeklerin evlilik uyumlarında önemli bir belirleyici olduğu bulunmuştur.

Eşlerin Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Bir çok çift evlilik yaşantıları boyunca çeşitli karar verme modelleri geliştirmektedir. Ancak bu karar verme modelleri eşlerin her ikisini de memnun etme ve sorunları çözmeye etkili olamamaktadır ve karar verme konusunda eşler arasında çatışmalar meydana gelmektedir (25).

Araştırma kapsamına alınan kadınların %52.5'i erkeklerin %62.0'si karar verme biçimi ile ilgili "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşamamaktadır. Bu sonuç, karar verme biçiminden her zaman memnun olduğunu belirtenlerin oranı ile paralellik göstermekte olup, geleneksel toplum yapımızın değişmekte olduğunu, erkeklerin kararlardaki hakimiyetinin azalmasına bağlı olarak eşler arasında karar verme konusunda çok fazla anlaşmazlık yaşanmadığını düşündürmektedir.

Eşler arasında karar verme biçimi konusunda anlaşmazlık yaşanma derecesi arttıkça kadın ve erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları azalmakla birlikte ($p<0.05$), gerek kadın gerekse erkeklerde konu ile ilgili "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin

evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$). Eşler arasında konu ile ilgili hiçbir zaman anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin oranının yüksek olması, eşlerin kararlara ortak katılımlarının yüksek olması, dolayısıyla karar verme konusunda duyulan memnuniyetlerinin artması ve bunun da evlilik ilişkilerini olumlu yönde etkilemesi sonucu olabilir.

Eşlerin Önemli Konularda Karar Verme Biçimi, Karar Verme Biçiminden Memnun Olma ve Karar Verme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Karar verme biçimine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin cevapların ilişkisi incelendiğinde; hem kadın hem de erkeklerde verilen cevaplar arasında anlamlı bir tutarlılık olup, eşlerin kararlara ortak katılımı arttıkça, karar verme biçiminden duydukları memnuniyet dereceleri de artmakta, eşlerin karar verme biçiminden duydukları memnuniyet, ayrıca erkeklerde eşlerin kararlara ortak katılımı arttıkça da karar verme konusunda yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır ($\chi^2 =$ kadın: 472.261, $p<0.05$ – erkek: 221.621, $p<0.05$).

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında %39.5, erkekler arasında %44.3 ile ev içi ve ev dışı yürütülen evle ilgili faaliyetlerin "her zaman kadın ve erkek" tarafından birlikte gerçekleştirildiğini belirtenler ilk sırada yer almakla birlikte, bu oran evle ilgili faaliyetlerin "her zaman kadın" (kadın: %18.1 – erkek: %14.8), "sadece ev içindekilerin her zaman kadın, sadece ev dışındakilerin her zaman erkek" (kadın: %23.2 – erkek: %21.3) tarafından gerçekleştirildiğini belirtenlerin toplam oranına yakındır. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar çağdaş çekirdek ailede özellikle kadının iş yaşamına katılmasının da bir sonucu olarak kadın ve erkeğin geleneksel cinsiyet rollerinin azda olsa değiştiği ve ev ile ilgili faaliyetlere erkeklerinde katıldığı izlenimini vermekte ise de

toplumsal yapımız gereği evle ilgili faaliyetlerde asıl sorumluluğun halen kadında olduğunu, erkeklerin daha az sorumluluk aldığını ve geleneksel paylaşımın devam ettiğini düşündürmektedir. Aylin (95), Yeşiltuna (96), Gökçe ve arkadaşları (89), Tokyürek (90), Ecevit (97), Onat (98), Merter (94) tarafından yapılan araştırmalarda da evle ilgili faaliyetlerin çoğunlukla kadınlar tarafından gerçekleştirildiği, erkeklerin evdeki bazı tamirat işleri ve dışarıda gerçekleştirilen bazı işlerde daha çok sorumluluk aldıkları bulunmuştur.

Evliliklerin niteliği ve eşler arası uyumu büyük oranda eşlerin rolleri üzerinde ne ölçüde anlaşmaya vardıkları etkilemekte dolayısıyla, evle ilgili sorumlulukların eşler arasında paylaşıldığı ailelerde evlilik tatmini ve mutluluğu daha yüksek olmaktadır (25,26,31,32).

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; hem kadın hem de erkekler arasında ev içinde ve ev dışında yürütülen evle ilgili faaliyetlerin "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" gerçekleştirildiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları en yüksek olup bunu kadınlar arasında "bazen kadın - bazen erkek" , erkekler arasında ise "her zaman kadın" tarafından gerçekleştirildiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları izlemektedir ($p<0.05$). Ev içinde ve ev dışında gerçekleştirilen evle ilgili faaliyetlerin; "her zaman kadın ve erkek tarafından birlikte" gerçekleştirildiğini belirtenlerin evlilik uyum puan ortalaması, kadınlarda "her zaman kadın" ve "ev içindekilerin kadın, ev dışındakilerin erkek", erkeklerde ise "her zaman erkek", "bazen kadın - bazen erkek" ve "ev içindekilerin kadın, ev dışındakilerin erkek" tarafından gerçekleştirildiğini, ayrıca kadınlarda "bazen kadın - bazen erkek" tarafından gerçekleştirildiğini belirtenlerinki de "ev içindekilerin kadın, ev dışındakilerin erkek" tarafından gerçekleştirildiğini belirtenlerinkinden önemli oranda yüksektir ($p<0.05$). Bu sonuç evle ilgili faaliyetlere eşlerin her ikisinin de ortak katılımının artmasının kadınların evlilik uyumları üzerinde daha fazla pozitif etkisi olduğunu düşündürmektedir.

Stainles ve Libby (57), Pina ve Benston (99), Rachlin (100), Yogev ve Brett (58), Benin ve Agostinelli (101) tarafından yapılan araştırmalarda da evle ilgili faaliyetlerde eşlerinden yardım alan kadınların daha mutlu olduğu, evle ilgili faaliyetlerin paylaşımı ile eşlerin evlilik doyumu ve mutluluğu arasında da olumlu bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütölme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Gerek kadın gerekse erkekler arasında evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçiminden "her zaman" memnun olduğunu belirtenler önde gelmekte olup, bu oran erkeklerde (%62.0) kadınlardan (%44.6) daha yüksektir. Evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçiminden "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirten kadınların oranı ise (34.1) erkeklerden (%9.7) oldukça yüksek olup, evle ilgili faaliyetlere daha az katıldığı izlenimini uyandıran erkeklerin evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçiminden kadınlara göre daha fazla memnuniyet duyduğu izlenimini vermektedir.

Evle ilgili faaliyetlerin paylaşımından duyulan memnuniyet yüksek olduğu taktirde, kadın ve erkek için evlilikte uyum ve mutluluk daha fazla uyuşmazlık ve tartışma daha az olmaktadır (32).

Araştırma kapsamına alınan hem kadın hem de erkeklerde eşlerin evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçiminden duydukları memnuniyet derecesi arttıķça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p < 0.05$). Ancak gerek kadın gerekse erkeklerde evle ilgili faaliyetlerin yürütölme biçiminden "bazen" memnun olduğunu belirtenler ile "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin, ayrıca erkeklerde "her zaman" ve "bazen" memnun olduklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p > 0.05$).

Suitor (32) tarafından yapılan çalışmada da tüm yaşam

dönemlerinde evle ilgili faaliyetlerin paylaşımından duyulan memnuniyet arttıkça gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik memnuniyetlerinin de arttığı ve yaşanan çatışmaların azaldığı bulunmuştur.

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkekler arasında evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (kadın: %42.6 – erkek: %46.7) en yüksek oranda olup, "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirten kadınların oranı da (%33.9), erkeklerden (%14.3) yüksektir.

Evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi ile ilgili anlaşmazlık yaşanma derecesi arttıkça eşlerden hem kadın hem de erkeklerin evlilik uyum puan ortalaması azalmakla birlikte ($p<0.05$), kadınlar arasında "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$).

Eşlerin Evle İlgili Faaliyetleri Yürütme Biçimi, Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçiminden Memnun Olma ve Evle İlgili Faaliyetlerin Yürütülme Biçimi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuya ilişkin verilen cevaplar arasında anlamlı bir tutarlılık olup, gerek kadın gerekse erkeklerde eşlerin evle ilgili faaliyetlere ortak katılımı arttıkça, evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden duyulan memnuniyet derecesi, ayrıca erkeklerde eşlerin evle ilgili faaliyetlere ortak katılımı arttıkça da evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi konusunda yaşanan anlaşmazlık

derecesi azalmaktadır (χ^2 = kadın: 221.621, $p<0.05$ – erkek: 29.042, $p<0.05$).

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla Olan İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu

Eşlerin çoğu ailesiyle değil, eşiyle evli olduğunu düşünür, ancak, bu düşünce tamamen doğru değildir. Akrabalarla ilişkilerin iyi olması evliliğin uyumlu başarılı ve tatminkar olma ihtimalini yükseltir. Eşlerin, ebeveynleri ile olan sorunlarını en az düzeye getirebilmesi, evlilikte uyum ve mutluluğu etkilememesi için birbirlerine ebeveynlerinden daha fazla değer vermesi gerekir (20).

Araştırma kapsamına giren hem kadın hem de erkekler arasında kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkilerini "her zaman" yeterli bulanlar (kadın: %37.8 – erkek: %45.8) önde gelmekle birlikte bu oran erkeklerde kadınlardan yüksek olması toplumumuzdaki aile yapısının gereği güç dengesinin genellikle erkek lehine olması nedeniyle erkeklerin kadınlara göre kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla daha rahat görüştüğü, daha olumlu ilişkiler kurabildikleri izlenimini vermektedir.

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; gerek kadın gerekse erkeklerde kendi anne, baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkilerini yeterli bulma derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p<0.05$). Hem kadın hem de erkeklerde ilişkilerini "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını belirtenler ile "bazen" yeterli bulduğunu, ayrıca erkeklerde "her zaman" ve "bazen" yeterli bulduğunu belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$).

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına giren kadınlar arasında %38.5, erkekler arasında %45.5 ile kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden "her zaman" memnun olduklarını belirtenler ilk sırada yer almaktadır.

Konuya eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları açısından bakıldığında hem kadın hem de erkeklerde kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmakla birlikte eşlerden sadece kadınların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemlidir (kadın: $p<0.05$, erkek: $p>0.05$).

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Aralarında Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında birbirine yakın oranlarla "bazen" anlaşmazlık yaşandığını (%37.0) ve "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını (%36.8), erkekler arasında ise "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (%45.6) önde gelmektedir.

Konuya ilişkin anlaşmazlık yaşanma derecesi arttıkça gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları azalmaktadır. Araştırma kapsamına alınan eşlerden kadınların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemli ($p<0.05$) iken erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz ($p>0.05$) olması eşlerin kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkileri ile ilgili anlaşmazlık yaşanma derecesinin kadınların evlilik uyum düzeyleri üzerinde daha etkili olduğu izlenimini vermektedir.

Eşlerin Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma, Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma ve Kendi Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Eşlerin kendi anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilgili yukarıda belirtilen üç konuda verdikleri cevaplar birbiri ile ilişkili olup, hem kadın hem de erkeklerde eşlerin; kendi anne, baba ve yakın akrabaları ile olan ilişkilerini yeterli bulma derecesi arttıkça, ilişkilerinden duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, ilişkilerinden duydukları memnuniyet derecesi ve ayrıca kadınlarda ilişkilerini yeterli bulma derecesi arttıkça da konu ile ilgili yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır (χ^2 = kadın: 1357.275, $p<0.05$ – erkek: 1318.048, $p<0.05$).

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkilerini "bazen" (%37.8), erkekler arasında ise "her zaman" (%43.8) yeterli bulanlar ilk sırada yer almakla birlikte, gerek kadın gerekse erkeklerde bu oran yarıdan azdır.

Evli bireylerin eşiyle olduğu kadar eşinin ailesi ile de iyi ve yeterli ilişkiler ağı kurması evliliğin uyumlu, başarılı ve tatminkar olma ihtimalini yükseltmektedir (20).

Her iki eş grubunda da eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkilerini yeterli bulma derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır (kadın: $p<0.05$ – erkek: $p>0.05$). Kadınlarda konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemli, erkeklerde ise önemsiz bulunmuştur (kadın: $p<0.05$ – erkek: $p>0.05$)

Blood ve Wolfe (60) tarafından yapılan çalışmada kişinin eşinin ailesiyle olumsuz ilişkisinin genellikle evliliği tehdit eden sorunlara yol açtığı, Timmer ve arkadaşları (102) tarafından yapılan çalışmada ise erkeğin ailesiyle olan ilişkilerdeki yakınlığın eşlerin evlilikteki mutluluğunu pozitif yönde etkilediği belirlenmiştir.

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkilerinden "bazen" (%36.1), erkekler arasında ise "her zaman" (%43.1) memnun olduğunu belirtenlerin oranı yarısından az olmakla beraber önde gelmektedir.

Eşlerin konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları incelendiğinde; kadınlar arasında eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinden memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamalarının da önemli düzeyde arttığı belirlenmiştir ($p<0.05$). Erkekler arasında ise "her zaman" ve bazen" memnun olduklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları birbirine oldukça yakın olup, "hiçbir zaman" memnun olmadığını belirtenlerden yüksek olmakla birlikte konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel yönden önemsizdir ($p>0.05$).

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında %37.0, erkekler arasında %42.4 ile eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkileri konusunda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler en yüksek oranda olup, "her zaman" anlaşmazlık yaşandığını belirten kadınların (%29.5)oranı ise erkeklerden (%19.1) yüksektir.

Landis ve Landis (59) de yaptıkları araştırmada ise eşlerin eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinin evlilikteki problem alanları arasında önemli bir yere sahip olduğunu bulmuştur.

Eşin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerde anlaşmazlık yaşama düzeyi arttıka hem kadın hem de erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları azalmakla birlikte, sadece kadınların konuya ilişkin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemlidir (kadın: $p<0.05$ – erkek: $p>0.05$). Gerek eşlerin eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma, ilişkilerinden memnun olma gerekse ilişkileri konusunda anlaşmazlık yaşama derecesi ile ilgili olarak elde edilen bulgular bu konuların kadınların evlilik uyum düzeyleri üzerinde erkeklere göre daha etkili olduğu izlenimini vermektedir.

Eşlerin Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerini Yeterli Bulma, Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkilerinden Memnun Olma ve Eşinin Anne, Baba ve Yakın Akrabalarıyla İlişkileri İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişi

Eşlerin eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkileri ile ilgili yukarıda belirtilen üç konuda gerek kadın gerekse erkeklerde verilen cevaplar arasında anlamlı bir tutarlılık olup, eşlerin eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerini yeterli bulma derecesi arttıka, ilişkilerinden duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, ilişkilerini yeterli bulma ve ilişkilerinden memnun olma derecesi arttıka da konu ile ilgili yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır (χ^2 = kadın: 1362.136, $p<0.05$ – erkek: 1280.478, $p<0.05$).

Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma Durumu

Evlilikte anlamlı ilişkiler hoşa giden zevk alınan etkinliklerin eşler arasında paylaşmasıyla oluşur ve artar (15).

Araştırma kapsamına alınan eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerde serbest zaman etkinliklerine eşleriyle "her zaman" veya "bazen" birlikte katıldıklarını belirtenler önde gelmektedir (her zaman; kadın: %26.9 ; erkek: %32.4 - bazen; kadın: %47.0 ; erkek: %44.6)

Zorunlu faaliyetler dışındaki serbest zaman etkinliklerinin özellikle birlikte gerçekleştirilmesi evliliği olumlu bir şekilde etkiler. Bu etkinlikler eğlenceden daha öte anlam taşıyan faaliyetler olup, sevgi , saygı, karşılıklı dayanışmanın artması, eşlerin birbirlerini tanıması konusunda fırsat yaratması açısından önem taşımaktadır (15).

Araştırma kapsamına alınan kadınların serbest zaman etkinliklerine eşleriyle birlikte katılma derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p < 0.05$). Erkekler arasında ise serbest zaman etkinliklerine "her zaman" ve "bazen" birlikte katıldıklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları hemen hemen birbirine yakın olup ($p > 0.05$), "hiçbir zaman" birlikte katılmadığını belirtenlerinkinden yüksektir ($p < 0.05$). Orthner (15), Holman ve Jacquart (103) de serbest zamanların eşler tarafından sürekli birlikte geçirilmesi ile evlilik tatmini arasında olumlu, ayrı geçirilmesi ile de evlilik tatmini arasında olumsuz bir ilişki olduğunu, Vaughan (104) mutlu evliliklerde serbest zamanların birlikte geçirilmesinin ilişkiyi kuvvetlendirdiğini bulmuştur. Kocadere (43) tarafından yapılan çalışmada da evliliğin iyi veya kötü olarak değerlendirilmesi ile eşlerin serbest zamanlarını birlikte geçirme sıklığı arasında ilişki olduğu, evliliklerini iyi olarak değerlendirenlerin serbest zamanlarını eşleriyle birlikte geçirme sıklığının evliliklerini kötü olarak değerlendirenlerden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma Durumu

Eşlerden hem kadın hem de erkekler arasında serbest zamanların değerlendirilme biçiminden "her zaman" (kadın: %33.9 – erkek: %38.7)

ve "bazen" (kadın: %34.4 – erkek: %40.0) memnun olduklarını belirtenler birbirine yakın oranlarla ilk sırada yer almaktadır.

Gerek kadın gerekse erkeklerde serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları artmaktadır (kadın: $p < 0.05$ –erkek: $p > 0.05$). Kadınlarda serbest zamanların değerlendirilme biçiminden "bazen" memnun olduklarını belirtenler ile "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin, erkeklerde ise konuya ilişkin olarak tüm grupların evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz ($p > 0.05$) olması serbest zamanların değerlendirilme biçiminden duyulan memnuniyetin kadınların evlilik uyum düzeyleri üzerinde erkeklere göre daha fazla etkili olduğunu düşündürmektedir. Gerson (69) tarafından yapılan çalışmada serbest zaman faaliyetlerinden duyulan memnuniyet ile evlilik uyumu arasında olumlu bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Eşlerin Serbest Zamanların Değerlendirilmesi İle İlgili Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Araştırmaya alınan eşlerden kadınlar arasında serbest zamanların değerlendirilmesi ile ilgili "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (%36.5) önde gelmekle birlikte bu oran "her zaman" (%31.5) ve "bazen" (%32.0) anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin oranına yakındır. Erkeklerde ise "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler (%41.4) en yüksek oranda olup, bunu az bir farkla hiçbir zaman anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (%36.3) izlemektedir.

Chadwick, Albrecht ve Kunz (105), Blood ve Wolfe (60) ve Scanzoni (61) tarafından yapılan araştırmalarda serbest zaman faaliyetleri ile ilgili konuların eşler arasındaki önemli sorun alanlarından biri olduğu bulunmuştur.

Serbest zaman etkinliklerinin türü veya bağımsız zaman geçirilmesi

gibi konularda yaşanan sorunlar evlilik ilişkisine zarar verebileceğinden çatışmanın ortadan kalkabilmesi için eşlerin serbest zaman etkinliklerine ilişkin karşılıklı konuşabilmeleri, bu faaliyetlere birlikte karar vererek etkinliklerin türü ve bağımsız zaman geçirilmesi konusunda uzlaşmaya varmaları ve bunları uygulamaları gerekir (15,20).

Eşlerden hem kadın hem de erkeklerin serbest zamanların değerlendirilmesi ile ilgili anlaşmazlık yaşama derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları azalmaktadır ($p < 0.05$). Ancak gerek kadın gerekse erkeklerde konu ile ilgili "her zaman" ve "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p > 0.05$). Bowen (106) tarafından yapılan çalışmada da eşlerin boş zamanların değerlendirilme biçimi konusundaki anlaşma düzeylerinin eşlerin uyum düzeyleri üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Eşlerin Serbest Zaman Etkinliklerine Birlikte Katılma, Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçiminden Memnun Olma ve Serbest Zamanların Değerlendirilme Biçimi Konusunda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Serbest zamanların değerlendirilme biçimine ilişkin yukarıda belirtilen üç konuda gerek kadın gerekse erkeklerde verilen cevaplar birbiri ile ilişkili olup eşlerin, serbest zaman etkinliklerine birlikte katılım derecesi arttıkça, serbest zamanların değerlendirilme biçiminden duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, serbest zaman etkinliklerine birlikte katılım ve serbest zamanların değerlendirilme biçiminden duydukları memnuniyet derecesi arttıkça da konu ile ilgili yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır ($\chi^2 =$ kadın: 1067.477, $p < 0.05$ – erkek: 610.626, $p < 0.05$).

Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma Durumu

Gerek kadın gerekse erkeklerde gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından "bazen" yeterli bulduğunu (kadın: %36.6 – erkek: %36.1) ve "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını (kadın: %37.7 – erkek: %34.6) belirtenler yakın oranlarla ilk sırada yer almakta olup, bu sonuç araştırma kapsamına giren aileler arasında önemli bir grubu oluşturan ve temel ihtiyaçların dahi zor karşılanabileceği "0-500 milyon" gelir grubunda yer alan eşlerin verdikleri cevaplardan kaynaklanıyor olabilir.

Gerek kadın gerekse erkekler arasında gelirin ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulunma derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmaktadır ($p < 0.05$). Ancak kadınlarda gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından "her zaman" ve "bazen" yeterli bulduğunu, erkeklerde ise "bazen" yeterli bulduğunu belirtenler ile "hiçbir zaman" yeterli bulmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p > 0.05$). Araştırma kapsamına giren ailelerde eşlerin çoğunun ücretli çalışması nedeniyle sınırlı gelirlere sahip olmaları, çağdaş yaşam ve kent koşullarının beraberinde getirdiği artan ve çeşitlenen ihtiyaçları karşılama sıkıntıları yarattığından kadın ve erkeklerin evlilik uyum düzeyleri olumsuz etkilenmiş olabilir. Williamson (40) tarafından yapılan araştırmada da ihtiyaçları karşılamak için gelirin yetersiz olmasının evlilikte mutluluk ile negatif olarak ilişkili olduğunu bulmuştur.

Eşlerin Gelirin İdare Ediliş Biçiminden Memnun Olma Durumu

Evlilik uyumunda gelirin miktarı ile birlikte eşlerin gelirin idaresi konusunda fikir birliğine varmaları ve ortak bir anlayış oluşturmaları da önemlidir. Eşler eğer gelir idaresi konusunda yeterli bilgi ve yetenekten yoksunsa, değer sistemlerindeki farklılıklardan dolayı amaç belirleme ve karar verme konularında görüş ve çabalarını

birleştiremiyorlarsa yüksek gelir düzeyine rağmen gelirin idaresi konusunda hayal kırıklığı ve tatminsizlik yaşanabilir (37).

Araştırma kapsamına alınan gerek kadın gerekse erkekler arasında gelirin idare ediliş biçiminden "her zaman" memnun olduğunu belirtenler (kadın: %36.3 – erkek: %45.3) önde gelmekte birlikte bu oranın erkeklerde kadınlardan yüksek olması erkeklerin gelirin idaresi konusunda daha fazla söz sahibi olduğu bu nedenle memnuniyetlerinin yüksek olduğu izlenimini vermektedir.

Eşlerden kadınlar arasında gelirin idare, ediliş biçiminden duyulan memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları da artmakla birlikte ($p<0.05$) gelirin idare ediliş biçiminden "bazen" memnun olduklarını belirtenler ile "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p>0.05$). Erkeklerde ise gelirin idare ediliş biçiminden "her zaman" memnun olduğunu belirtenlerin en yüksek "bazen" memnun olduklarını belirtenlerin ise en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahip olduğu ($p<0.05$), ancak gelirin idare ediliş biçiminden "hiçbir zaman" memnun olmadıklarını belirtenler ile "bazen" ve "her zaman" memnun olduklarını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki farkın önemsiz olduğu bulunmuştur ($p>0.05$).

Clearwater ve Harvey (107) tarafından yapılan çalışmada da gelirin idare ediliş biçiminin evlilik doyumu üzerinde etkili olduğu, eşlerinin para idaresi konusundaki davranışlarını beğenen ve destekleyen eşlerin evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu, Schaninger ve Buss (30) tarafından yapılan çalışmada kadının da para idaresine katılımının arttığı, kararlarda büyük oranda yer aldığı ailelerde eşlerin daha iyi ilişkiler kurabildikleri ve mutluluk düzeylerinin arttığı belirlenmiştir.

Eşlerin Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu

Kültürel yapımızın kadın ve erkek hakkındaki beklentilerinin, eşlerin yetiştikleri çevrelerin, sosyoekonomik durumlarının ve sahip oldukları değerlerinin farklı olması, gelirlerinin ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalması gibi nedenlerle bir çok alanda olduğu gibi gelirin idaresi v.b. ekonomik konularda eşler arasında anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. Bunların önlenmesi için konuyla ilgili görüşler tartışılmalı ve çözüm yolları saptanmalıdır (12).

Araştırma kapsamına alınan kadınlar arasında ekonomik konularda "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenler (%34.4) ilk sırada yer almakta olup bu oran "bazen" (bazen: %33.4) ve "her zaman" (%32.2) anlaşmazlık yaşandığını belirtenlerin oranına yakındır. Erkekler arasında ise "her zaman" (%42.1) anlaşmazlık yaşandığını belirtenler önde gelmektedir.

Landis ve Landis (59), Blood ve Wolfe (60), Scanzoni (61) tarafından yapılan araştırmalarda da ekonomik konuların problem alanları ve çatışma yaşanan konular arasında önde geldiği belirlenmiştir.

Gerek kadın gerekse erkelerde gelir idaresi v.b. ekonomik konularda yaşanan anlaşmazlık derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları azalmakla birlikte ($p < 0.05$) kadınlarda "bazen" anlaşmazlık yaşandığını belirtenler ile "hiçbir zaman" anlaşmazlık yaşanmadığını belirtenlerin evlilik uyum puan ortalamaları arasındaki fark önemsizdir ($p > 0.05$). Kocadere (43) tarafından yapılan çalışmada evliliklerini kötü olarak değerlendirenlerin para harcama konusunda evliliklerini iyi olarak değerlendirenlerden sekiz kat daha fazla anlaşmazlık yaşadıkları bulunmuştur.

Bery ve Williams (38) yaptıkları araştırmada ekonomik konulardaki

uzlaşma derecesinin artmasının evlilik tatmini üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu, Liker ve Elder'de (62) ekonomik sıkıntıların eşler arasında anlaşmazlıklara neden olduğunu ve bu yolla evlilik kalitesini doğrudan etkilediğini belirlemişlerdir.

Eşlerin Gelirlerini İhtiyaçların Karşılanması Açısından Yeterli Bulma, Gelirin İdare Ediliş Biçiminden Memnun Olma Ve Gelir İdaresine İlişkin Konularda Anlaşmazlık Yaşama Durumu Arasındaki İlişki

Gelirin idare ediliş biçimi ile ilgili yukarıda incelenen üç konuda hem kadın hem de erkeklerde verilen cevaplar arasında anlamlı bir tutarlılık olup, eşlerin gelirlerini ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulunma derecesi arttıkça gelirin idare ediliş biçiminden duydukları memnuniyet derecesi de artmakta, gelirin ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulunma ve gelirin idare ediliş biçiminden memnun olma derecesi arttıkça da gelir idaresi v.b. ekonomik konularda yaşanan anlaşmazlık derecesi azalmaktadır (χ^2 =kadın: 1037.377, $p<0.05$ – erkek: 90.673, $p<0.05$).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik, yönetsel ve psikososyal alanlar ile eğitim düzeyi, evlenme yaşı, evlilik süresi, eşler arasındaki yaş farkı, çocuk sayısı, ailenin aylık gelir miktarı ve kadının çalışma durumu gibi demografik ve sosyoekonomik değişkenlerin eşlerden gerek kadın gerekse erkeklerin uyum düzeylerine etkisini saptayarak, ailelere bu konuda verilecek eğitimin içeriğini belirlemek, aile ile ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara önerilerde bulunmak amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir;

- Bazı farklılıklar olmakla beraber genel olarak gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları;
  - öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir miktarı, 35 ve üzeri yaş grubuna kadar evlenme yaşı arttıkça artmakta,
  - sahip oldukları çocuk sayısı, eşler arasındaki yaş farkı ile 21 ve daha uzun süredir evli olan gruba kadar evlilik yılı arttıkça ise azalmaktadır.
- Hem kadın hem de erkekler, kadının çalıştığı ailelerde en yüksek, kadının emekli olduğu ailelerde ise en düşük evlilik uyum puan ortalamasına sahiptir.
- Genel bir eğilim olarak eşler arasında;
  - duygu ve düşüncelerin paylaşım (iletişim),
  - değerlerinin öncelikleri ile amaçlarının benzer olma ,
  - önemli konulardaki kararlara ve evle ilgili faaliyetlere katılma,
  - gerek kendi gerekse eşinin anne, baba ve yakın akrabalarıyla ilişkilerini yeterli bulma,
  - serbest zaman etkinliklerine birlikte katılma,
  - geliri ihtiyaçların karşılanması açısından yeterli bulma ile bu

konulara ilişkin memnuniyet derecesi arttıkça evlilik uyum puan ortalamaları artmakta, diğer taraftan belirtilen tüm bu konularda yaşanan anlaşmazlık derecesi arttıkça ise evlilik uyum puan ortalamaları azalmaktadır.

- Eşlerin araştırmada incelenen her bir konuya ilişkin üç soruya ait evlilik uyum puan ortalamaları genel olarak incelendiğinde;
  - İletişimle ilgili konularda 84.9-114.23,
  - yaşamlarında yer alan değer öncelikleri ile ilgili konularda 84.25 – 115.46,
  - genel olarak yaşama ilişkin amaçlarıyla ilgili konularda 81.19 – 117.04,
  - karar verme biçimi ile ilgili konularda 88.66 – 113.58,
  - evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimi ile ilgili konularda 87.15- 114.46,
  - kendi yakın akrabalarıyla ilişkileri ile ilgili konularda 92.87 – 110.31,
  - eşinin yakın akrabalarıyla ilişkileri ile ilgili konularda 91.68 – 112.34,
  - serbest zamanların değerlendirilmesi ile ilgili konularda 85.06 – 115.19,
  - gelir idaresine ilişkin konularda 93.13 – 118.47 arasında olup en düşük evlilik uyum puan ortalamasının "genel olarak yaşama ilişkin amaçlar" konusunda olduğu görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi araştırmada ele alınan konularda eşler arasında benzerlik, ortak katılım, paylaşım, ilişkilerini yeterli bulma ile memnuniyet derecesi arttıkça, yaşanan anlaşmazlık derecesi ise azaldıkça eşlerin evlilik uyum puan ortalamaları artmaktadır. Ancak araştırmaya katılan 413 çift arasında "Çiftler Uyum Ölçeğinden" alınan en yüksek puan 148, en düşük puan ise 18 olup, genel evlilik uyum

puan ortalaması 104.03'dür. Konular bazında incelendiğinde ise gerek kadın gerekse erkeklerin evlilik uyum puan ortalamaları minimum 81.19, maksimum 118.47'dir. Maksimum puan ortalaması olan 118.47 "Çiftler Uyum Ölçeği" toplam puanı olan 151'den [(32.53 puan)] oldukça uzaktır. Tüm bu nedenlerle araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı bazı öneriler ileri sürülebilir;

Ailede birlik ve beraberliğin sağlanabilmesi için gerek evlilik öncesi dönemde gençlere, gerekse evli bireylere yönelik olarak;

- – temel insan ilişkileri ve iletişim,
- değer ve amaçlar,
- çeşitli sosyoekonomik konularda karar verme ve ailede güç paylaşımı,
- evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçimi ve paylaşımı,
- serbest zaman etkinlikleri,
- ekonomik, fizyolojik ve psikolojik açıdan evliliğe hazır olma,
- emekliliğe hazır olma ve emeklilik sorunları,
- çocuk sayısı ve aralığı

gibi evlilik ilişkilerinde son derece önemli olan konularda örgün ve yaygın eğitim kapsamında aileleri aydınlatıcı ve bilinçlendirici eğitim programlarının hazırlanması, eğitim programlarının konferans, seminer gibi teknikler ve film, slayt, kaset, kitap, afiş, broşür, bülten gibi araçlarla desteklenmesi, yaygın eğitim verebilecek merkezlerin oluşturulması, ayrıca bu amaçla konu ile ilgili uzmanlardan, televizyon ve radyo gibi kitle iletişim araçlarından da yararlanılarak evlilik ilişkileri ve aile yaşamına yönelik çeşitli programlar hazırlanması,

- Toplumumuzda genellikle erkeklere göre öğrenim düzeyi daha

düşük olan kadınların eğitimine önem verilmesi ve eğitim düzeyinin yükseltilmesi konusunda gerekli çalışmalar yapılması,

- Mevcut medeni yasa hükümlerine rağmen halen ülkemizin birçok yöresinde görülen küçük yaşta evlenmelerin önlenmesi amacıyla kontrollerin sıklaştırılması,
- Gerek kadının çalışmadığı gerekse emekli olduğu ailelerde hem serbest zamanların yaratıcı, üretici ve doyum sağlayıcı faaliyetlerle değerlendirilmesini sağlayacak toplumsal olanakların hem de emeklilikle birlikte düşen gelirlerini artırebileceği yan gelir sağlayıcı iş olanaklarının oluşturulması ve artırılması,
- Evlilik uyumunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılacak yeni araştırmaların ülke genelinde farklı bölgelere ve yerleşim yerlerine yaygınlaştırılarak toplumun tümüne ulaşılması,
- Yapılacak yeni araştırmalarda her bir yaşam döneminde evlilik uyumunun ve etkileyen faktörlerin ayrı ayrı incelenmesi,
- Çocuğun evlilik uyumu üzerindeki etkisini daha net ortaya koyabilmek için çocuğun evliliğin kaçınıcı yılında doğduğu, yaşı ve çocuk aralığı gibi doğrudan doğruya çocukla ilgili faktörler dikkate alınarak araştırma yapılması yararlı olacaktır.
- Ayrıca evli bireylerin ev ve aile yaşamında karşılaşacağı sorunlar karşısında gerektiğinde yardım alabilmeleri amacıyla aileye hizmet götüren özel ve kamu kurum ve kuruluşlarının, aile-toplum merkezlerinin işlerlikleri artırılmalı ve temel görevi ailelerin fiziksel, psikososyal ve ekonomik gönencini artırmak olan Ev Ekonomistleri de bu kurum ve kuruluşlarda istihdam edilmelidir.

KAYNAKLAR

1. Özügürlü, K. Evlilik Raporu. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi,1990.
2. Dumon, W. Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Aile Politikası. (Çev. M. R. Esengül.) Aile ve Toplum Dergisi. 1:1-11,1991.
3. Yıldırım, İ. Evli Bireylerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara,1992.
4. Geçtan, E. Çağdaş Yaşam Ve Normal Dışı Davranışlar. Ankara: Maya Matbaacılık,1981.
5. Durmazkul, A. Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçimi Tercihleri. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1991.
6. Acar, H. Ankara'da Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne Bağlı Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Çalışan Üniversite Mezunu Evli Personelin Evlilik Doyumları. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1998.
7. Sayın, Ö. Aile Sosyolojisi. Ailenin Toplumdaki Yeri. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1990.
8. Burgess, E.W., Cottrell, L.S. Predicting Success or Failure in Marriage. Newyork: Thoemmes Press.,1998.
9. Sınha, S.P. Marital Adjustment and Personal Space Orientation. The Journal of Social Psychology, 130:5, 633-639,1989.
10. Fitzpatrick, M.A. Between Husbands & Wives Communication in Marriage. London: Sage Publications, 1988.
11. Glenn, N.D. Quantitative Research on Marital Quality in the 1980's: A Critical Review. Journal of Marriage and the Family. 52: 818-831, 1990.

12. Bilen, M. Ailede, Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri. Ankara:Teknik Basım San.,1983.
13. Terzioğlu, R.G. Ev İdaresi İlkeleri. Ankara: Doğu Matbaası, 1987.
14. ....Boşanma İstatistikleri. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. Ankara: D.İ.E. Mat.,1998.
15. Orthner, D.K. Leisure Activity Patterns and Marital Satisfaction Over the Marital Career. Journal of Marriage and the Family, 37:91-102, 1975.
16. Steinmetz, S.K. ve ark. Marriage and Family Realities Historical and Contemporary Perspectives. Newyork: Harper & Row, Publishers, 1990.
17. Stinnet, N. ve ark. Relationships in Marriage and the Family. Newyork: Macmillan Publishing Company,1984.
18. Havemann, E., Lehtinen, M. Marriages and Families New Problems, New Opportunities. New Jersey: Prentice Hall, Englewood Cliffs,1990.
19. Burleson, B.R., Denton, W.H. The Relationship Between Communication Skill and Marital Satisfaction: Some Moderating Effects. Journal of Marriage and the Family, 59:884-902, 1997.
20. Knox, D.: Marriage Happiness a Behavioral Approach to Counseling. Illinois: Research Press Company, 1972.
21. Callan, V.J., Noller, P. Marriage and the Family. Australia: Methuen Australia Pty Ltd., 1987.
22. Çopur, Z. Aile Değerlerinin Finansman Uygulamalarına Etkisinin İncelenmesi. H.Ü. Ev Ekonomisi Yüksek Okulu. Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Bölümü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2001.
23. Kohlman, E.I. Personal Values What Are They? Journal of Home Economics, 52 (10): 819-822,1952.

24. Terzioğlu, R.G. Ev İdaresi Yönünden Aileler Üzerinde Bir Araştırma. H.Ü. Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Bölümü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1973.
25. Lasswell, M., Lasswell, T. Marriage And Family. California: Wadsworth Publishing Company a Division of Wadsworth Inc., 1991.
26. Eshleman, J.R. The Family and Introduction. Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc., 1988.
27. Turck, M.A., Miller, G.R. The Effects of Husbands' and Wives' Social Cognition on Their Marital Adjustment, Conjugal Power, and Self-Esteem. *Journal of Marriage and the Family*, 48:715-724, 1986.
28. Cox, F.D. Human Intimacy. Marriage, the Family and Its Meaning. San Francisco: West Publishing Company, 1990.
29. Szinovacz, M.E. Marital Adjustment and Satisfaction With Marital Decision Making. *International Journal of Sociology of the Family*, 9:67-94, 1979.
30. Schaninger, C.M., Buss, W.C. A Longitudinal Comparison of Consumption and Finance Handling Between Happily Married and Divorced Couples. *Journal of Marriage and the Family*. 48:129-136, 1986.
31. Collins, R., Coltrane, S. *Sociology Of Marriage and the Family. Gender, Love And Property*. Chicago: The Nelson-Hall Publishers, 1992.
32. Suito, J.J. Marital Quality and Satisfaction With the Division of Household Labor Across the Family Life Cycle. *Journal of Marriage and the Family*. 53:221-230, 1991.
33. Sezal, İ. *Aile Nedir*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Yayınları, 1992.

34. Knox, D. Explaining Marriage and the Family. Illinois: Scott, Foresman and Company, 1979.
35. Terzioğlu, R.G. Ailenin Ekonomik Faaliyetleri. Türkiye Aile Yıllığı.T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları. Genel Yayın No:10, Tanıtım Serisi:1, Ankara 1990.
36. Landis, J.T., Landis, M.G. Personal Adjustment. Marriage and Family Living . New Jersey : Prentice-Hall, Inc.,1975.
37. Williams, F.L., Berry, R. Intensity of Family Disagreements Over Finances and Associated Factors. Journal of Consumer Studies and Home Economics, 8:33-53,1984.
38. Berry, R.E., Williams, F.L. Assessing the Relationship Between Quality of Life and Marital and Income Satisfaction : A Path Analytic Approach .Journal of Marriage and the Family , 49:107-116,1987.
39. Conger, R.D., Elder, G.H. Linking Economic Hardship to Marital Quality and Instability. Journal of Marriage and the Family, 52:643-656,1990.
40. Williamson, R.C. Economic Factors in Marital Adjustment. Marriage and Family Living, 14:298-301,1952.
41. Jorgensen, S.R. Marriage and the Family Development and Change. New York: Macmillan Publishing Company, 1986.
42. Tezer, E. Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1986.
43. Kocadere, M. İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma. E.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1995.
44. Hasta, D. Ev İşi Paylaşımı ve Ev İşi Paylaşımında Hakkaniyet Algısı ile Evlilik Doyumu İlişkisi. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1996.

45. Demir, A., Fıfıloğlu, H. Loneliness and Marital Adjustment of Turkish Couples. *The Journal of Psychology*, 133: 230-240, 1999.
46. Fıfıloğlu, H. Consanguineous Marriage and Marital Adjustment in Turkey. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 9: 215-222, 2001.
47. Osmond, M.W. Marital Organization in Low-Income Families: A Cross-Race Comparison. *International Sociology of the Family*, 7:143-156, 1977.
48. Lewis, R.A., Spanier, G.B. Theorizing About Quality and Stability Marriage. In Burr, W.R., Hill, R., Nye, F.I., Reiss, I.L. (Ed.) *Contemporary Theories About Family*. Vol:1, New York: Freepress, 1979. (Schaninger, C.M., Buss, W.C.: A Longitudinal Comparison of Consumption And Finance Handling Between Happily Married And Divorced Couples. *Journal Of Marriage And The Family*, 48:129-136,1986'dan alınmıştır.)
49. Davidson, B. A Test of Equity Theory for Marital Adjustment. *Social Psychology Quarterly*, 47:36-42,1984.
50. Peterson, D.M. Husband - Wife Communication and Family Problems. *Sociology and Social Research*, 53:375-384,1968.
51. Noller, P. Gender and Marital Adjustment Level Differences in Decoding Messages From Spouses and Strongers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41:272-278,1981.
52. Navran, L. Communication and Adjustmen in Marriage. *Family Process*, 6:173-184,1967.
53. Cleek, M., Pearson, T.A. Perceived Causes of Divorce: An Analysis of Interrelationship. *Journal of Marriage and the Family*,47: 179-83, 1985.
54. Gottman, J. Ve ark. The Topography of Marital Conflict: A Sequential Analysis of Verbal and Nonverbal Behavior. *Journal of Marriage and the Family*, 39:461, 1977.

55. Batcus, G.K. Perception of Intent in Marital Communication: An Extension of the Behavioral Marital Approach and the Measurement of Encoding and Decoding. Unpublished Doctoral Dissertation. Ohio State University, Columbus, 1987. (Burleson, B.R., Denton, W.H.: The Relationship Between Communication Skill and Marital Satisfaction: Some Moderating Effects. Journal of Marriage and the Family, 59:884-902, 1997 'den alınmıştır.)
56. Vannoy-Hiller, D., Philliber, W.W. Equal Partners Successful Women in Marriage. California: Sage Publications, Inc.,1989.
57. Staines, G., Libby, P.L. Men and Women in Role Relationships. In Ashmore, R.D., DelBoca F.K. (Ed.). The Social Psychology of Female- Male Relations: A Critical Analysis of Central Concepts. New York: Academic Press, 1986. (Collins, R., Coltrane, S. Sociology Of Marriage And The Family. Gender, Love And Property. Chicago: The Nelson-Hall Publishers,1992' den alınmıştır).
58. Yogev, S., Brett, J. Perceptions of The Division of Housework and Child Care and Marital Satisfaction. Journal of Marriage and the Family, 47.609-618,1985.
59. Landis, J.T., Landis, M.G. Building a Successful Marriage. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1973. (Stinnet, N., Walters, J., Kaye, E.: Relationships in Marriage and the Family. Newyork: Macmillan Publishing Company,1984.'den alınmıştır.)
60. Blood, R.O., Wolfe, D.A. Husband and Wives: The Dynamics of Married Living. New York: The Free Press,1960.
61. Scanzoni, J. Sex Roles, Economic Factors and Marital Solidarity in Black and White Marriages. Journal of Marriage and the Family, 37:130-144,1975.
62. Liker , J.K., Elder, G.H. Economic Hardship and Marital Relations in the 1930's. American Sociological Review, 48:343-359,1983.
63. Campbell, A. Ve ark. The Quality of American Life. New York :

- Russell Sage Foundation, 1976. (Berry, R.E., Williams, F.L. Assesing the Relationship Between Quality of Life and Marital and Income Satisfaction : A Path Analytic Approach. Journal of Marriage and the Family Living, 49:107-116,1987.'den alınmıştır.)
64. Kitson, G.C., Sussman, M.B. Marital Complaints, Demographic Characteristics and Symptoms of Mental Distress in Divorce. Journal of Marriage and the Family, 44:87-101,1982.
  65. Lawson, D.M. Love Attitude and Marital Adjustment in the Family Life Cycle. Sociological Spectrum, 8:391-406,1988.
  66. Lupri, E., Frideres, J. The Quality of Marriage and the Passage of Time: Marital Satisfaction Over the Family Life Cycle. Canadian Journal of Sociology, 6: 283-305. (Baker, M. ve ark. Families. Changing Trends in Canada Toronto McGraw – Hill Ryerson Lim. 1996 dan alınmıştır.)
  67. Abbott, D.S., Brody, G.H. The Relation of Child Age, Gender, and Number of Children to the Marital Adjustment of Wives. Journal of Marriage and the Family, 47, 77-84, 1985.
  68. Burgess, E.W., Wallin, P. Engagement and Marriage Philadelphia: J.B. Lippincott, 1953.
  69. Gerson, W.M. Leisure and Marital Satisfaction of College Married Couples. Marriage and Family Living, 22:360-361,1960.
  70. Çıngı, H. Örneklem Kuramı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Basımevi,1994.
  71. Sümbüloğlu, K. Sağlık Bilimlerinde Araştırma Teknikleri ve İstatistik. Ankara: Çağ Matbaası, 1978.
  72. Spanier, G.B. Measuring Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. Journal of Marriage and the Family, 38:15-28,1976.
  73. Fışıoğlu, H., Demir, A. Applicability of the Dyadic Adjustment

- Scale for Measurement of Marital Quality With Turkish Couples. *European Journal of Psychological Assessment*, 16 (3): 214-218.
74. Spainer, G.B., Thompson, L. A Confirmatory Analysis of the Dyadic Adjustment Scale. *Journal of Marriage and the Family*, 44:731-738, 1982.
  75. Nye, F.I. Values, Family and a Changing Society. *Journal of Marriage and Family*, 29 (5):241-248,1967.
  76. Filsinger, E.E., Wilson, M.R. Religiosity, Socioeconomic Rewards, and Family Development: Predictors of Marital Adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 46:663-670, 1984.
  77. Bruch, M.A. ve ark. Conceptual Complexity and Skill in Marital Communication. *Journal of Marriage and the Family*, 46:927-931, 1984.
  78. Klinetob, N.A. Smith, D.A. Demand – Withdraw Communication in Marital Interaction: Test of Interspousal Contingency and Gender Role Hypotheses. *Journal of Marriage and the Family*, 58: 945-957, 1996.
  79. Renne, K.S. Correlates of Dissatisfaction in Marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 32:54-67,1970.
  80. Belsky, J. The Effects of Children on Marriage. In Fincham, F.D. ve Bradbury, T.M. (ed.). *The Psychology of Marriage*, New York: Guilford Press, 172-200, 1990. (Kocadere, M. İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma. E.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1995'den alınmıştır.)
  81. Glenn, N.D., McLanahan, S. Children and Marital Happiness: A Forther Specification of the Reletionship. *Journal of Marriage and the Family*, 44: 63-72, 1982.
  82. White, L.K. ve ark. Children and Marital Happiness: Why the

- Negative Correlation. *Journal of Family Issues*, 7, 131-147, 1986.
83. Nathawat, S.S., Marthur, A. Marital Adjustment and Subjective Well Being in Indian-Educated Housewives and Working Women. *The Journal of Psychology*, 127 (3): 353-358, 1992.
  84. Burke, R.J. Weir, T. Some Personality Differences Between Members of One-Career and Two-Career Families. *Journal of Marriage and the Family*, 40: 9-21, 1976.
  85. Lye, D.N., Biblarz, T.J. The Effects of Attitudes Toward Family Life and Gender Roles on Marital Satisfaction. *Journal of Family Issues*, 14(2): 157-188.
  86. Coltrane, S. *Gender and Families*. Thousand Oaks, California: Pine Forge Press, 1998.
  87. Murph, D.C., Mendelson, L.A. Use of the Observational Method in the Study of Live Marital Communication. *Journal of Marriage and the Family*, 35: 257-263, 1973.
  88. Medling, J.M., Mccarrey, M. Marital Adjustment Over Segmenys of the Family Life Cycle: The Issue of Spouses' Value Similarity, *Jornal of Marriage and the Family*, 43:195-203, 1981.
  89. Gökçe, B. ve ark. *Gecekondularda Aileler Arası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü*. Ankara: T.C.Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmet Müsteşarlığı Yayınları, 1993.
  90. Tokyürek, Ş. *Eğitim Düzeyi Farklı Kadınların Ailelerindeki Ev Yönetimi Biçiminin Saptanması, Verilen Ev Yönetimi Eğitiminin Değerlendirilmesi*. G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.,1998.
  91. Alpar, İ., Yener, S. *Gecekonduların Araştırması*. Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi. Ankara: Yayım ve Basım Şube Müdürlüğü Matbaa Birimi,1993.

92. Kandiyoti, D. Kadınlarda Psiko-Sosyal Değişim. Kuşaklar Arasında Bir Karşılaştırma. Türk Toplumunda Kadın. N. Abadan-Unat (Ed.) Türk Sosyal Bilimler Derneği. Ankara: Çağ Matbaası,1979.
93. Kağıtçıbaşı, Ç. Aile İçi Etkileşim ve İlişkiler : Bir Aile Değişme Modeli Önerisi. Türkiye’de Ailenin Değişimi. Toplum Bilimsel İncelemeler. Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği, 1984.
94. Merter, F. 1950-88 Yılları Arasında Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler (Malatya Örneği). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Bilim Serisi 2. Ankara: MN Ofset,1990.
95. Aylin, N. Çalışan Evli Kadınlar İçin Normatif Öncelik Sorunu (İzmir örneği). E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir: 1995.
96. Yeşiltuna Çiftçi, D. Bankada Çalışan Evli Kadınların Çalışma Koşullarının Aile Yapısına Etkisi. E.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1986.
97. Ecevit, M. Aile Yapıları Ve Kadının Rolü Araştırması. T.C. Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü Ve Sorunları Genel Müdürlüğü Ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı, 1998.
98. Onat, Ü. Gecekondu Kadınının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süreci. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmet Müsteşarlığı Yayınları. Genel Yayın No:73, Ankara : Kılıçaslan Matbaacılık Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.,1993.
99. Pina, D.L., Benston, V.L. The Division of Household Labor and Wives’ Happiness: Ideology, Employment, and Perceptions of Support. Journal of Marriage and the Family, 55: 901-912, 1993.
100. Rachlin, V.C. Fair Equal Role Relations in Dual-Career and Dual-Earner Families: Implications for Family Invention Family Relations, 36:187-192,1987.

101. Benin, M.H., Agostinelli, J. Husbands' and Wives Satisfaction With the Division of Labor. *Journal of Marriage and the Family*, 50 (2): 349-361, 1988.
102. Timmer, S.G. ve ark. Family Ties and Marital Happiness: The Different Marital Experiences of Black and White Newlywed Couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 13: 335-359, 1996.
103. Holman, T.B., Jacquart, M. Leisure Activity Patterns and Marital Satisfaction. A Further Test. *Journal of Marriage and the Family*, 50: 69-77, 1988.
104. Voughan, D. The Long Goodbye. *Psychology Today*. 21(7): 36-42, 1987. (Kocadere, M. İyi ve Kötü Evliliklerin Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Betimsel Bir Çalışma. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1995'den alınmıştır.)
105. Chadwick, B.A. ve ark. Marital and Family Role Satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 38:431-440,1976.
106. Bowen, G.L. Changing Gender Role Preferences and Marital Adjustment: Implications for Clinical Practice. *Family Therapy*, 14 (1): 17-33,1987.
107. Clearwater, E., Harvey, C.H. Correlates of Marital Satisfaction in a Manitoba Low Income Sample. *Journal of Consumer Studies and Home Economics*, 12:183-197, 1988.

EK 1

ÇİFTLER UYUM ÖLÇEĞİ

Birçok insanın, ilişkilerinde anlaşmazlıklar vardır. Lütfen aşağıda verilen maddelerin herbiri için siz ve eşiniz arasındaki anlaşma veya anlaşamama ölçüsünü aşağıda verilen altı düzeyden birini seçerek belirtiniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen hemen her zaman anlaşırız	Nadiren anlaşamayız	Sıkça anlaşamayız	Hemen hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
1. Aileyle ilgili parasal işlerin idaresi						
2. Eğlenceyle ilgili konular						
3. Dini konular						
4. Muhabbet-sevgi gösterme						
5. Arkadaşlar						
6. Cinsel yaşam.....						
7. Geleneksellik (doğru veya uygun davranış).....						
8. Yaşam felsefesi						
9. Anne baba yada yakın arkadaşlarla ilişkiler.....						
10. Önemli olduğuna inanılan amaçlar, hedefler ve konular						
11. Birlikte geçirilen zaman miktarı						
12. Temel kararların alınması						
13. Ev ile ilgili görevler.....						
14. Boş zaman ilgi ve uğraşları						
15. Mesleki kararlar						

	Her zaman	Hemen hemen her zaman	Zaman zaman	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman
16. Ne sıklıkla boşanmayı, ayrılmayı yada ilişkinizi bitirmeyi düşünür yada tartışırsınız?						
17. Ne sıklıkla siz veya eşiniz kavgadan sonra evi terk edersiniz?						
18. Ne sıklıkla eşinizle olan ilişkinizin genelde iyi gittiğini düşünürsünüz?						
19. Eşinize güvenir misiniz?.....						
20. Evlendiğiniz (yada birlikte yaşadığınız) için hiç pişmanlık duyarmısınız?.....						
21. Ne sıklıkla eşinizle münakaşa edersiniz?						
22. Ne sıklıkla birbirinizin sinirlenmesine neden olursunuz?						

23. Eşinizi öper misiniz? .....

Her gün	Hemen hemen her gün	Ara sıra	Nadiren	Hiçbir zaman

24. Siz ve eşiniz ev dışı ilgilerinizin-etkinliklerinizin ne kadarına birlikte katılırsınız? .....

Hepsine	Çoğuna	Bazılarına	Çok azına	Hiçbirine

Aşağıdaki olaylar siz ve eşiniz arasında ne sıklıkla geçer?

25. Teşvik edici fikir alışverişinde bulunmak .....

26. Birlikte gülmek .....

27. Birşeyi sakince tartışmak .....

28. Bir iş üzerinde birlikte çalışmak

Hiçbir zaman	Ayda birden az	Ayda bir veya iki defa	Haftada bir veya iki kere	Günde bir defa	Günde birden fazla

Eşlerin bazı zamanlar anlaşıkla bazen anlaşamadıkları konular vardır. Eğer aşağıdaki maddelere son birkaç hafta içinde siz ve eşiniz arasında görüş farklılığı veya problem yarattıysa belirtiniz. (Evet veya Hayır'ı işaretleyiniz.)

29. Seks için çok yorgun olmak .....

30. Sevgi göstermemek .....

Evet	Hayır

31. Aşağıda ilişkinizdeki farklı mutluluk düzeyleri gösterilmektedir. Orta noktadaki, "mutlu" birçok ilişkide yaşanan mutluluk düzeyini gösterir. İlişkinizi genelde değerlendirdiğinizde mutluluk düzeyini en iyi şekilde belirtecek olan seçeneği lütfen işaretleyiniz.

[ ] Aşırı mutsuz [ ] Oldukça mutsuz [ ] Az mutsuz [ ] Mutlu [ ] Oldukça mutlu [ ] Aşırı mutlu [ ] Tam anlamıyla mutlu

32. Aşağıda belirtilen cümlelerden ilişkinizin geleceği hakkında ne hissettiğinizi en iyi şekilde tanımlayan ifadeyi lütfen işaretleyiniz.

☐	A. İlişkimin başarılı olmasını çok fazla istiyorum ve bunun için yapamayacağım hiç birşey yoktur.
☐	B. İlişkimin başarılı olmasını çok istiyorum ve bunun için yapabileceğlerimin hepsini yapacağım.
☐	C. İlişkimin başarılı olmasını çok istiyorum ve bunun için payıma düşeni yapacağım.
☐	D. İlişkimin başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapamam.
☐	E. İlişkimin başarılı olması güzel olurdu, fakat bunun için şu anda yaptıklarımın daha fazlasını yapmayı reddederim.
☐	F. İlişkim asla başarılı olmayacak ve ilişkinin yürümesi için benim daha fazla yapabileceğim bir şey yok.

EK 2

Hacettepe Üniversitesi
Ev Ekonomisi Bölümü

Evlilik Uyumuna Etki Eden Faktörlerin İncelenmesine İlişkin Anket Formu:

Deneğin Adı Soyadı :

Adresi :

Denek No :

I. EŞLER HAKKINA GENEL BİLGİLER

1- Anket Uygulanan Kişinin Cinsiyeti

1	Kadın
2	Erkek

2- Anket Uygulanan Kişinin Öğrenim Düzeyi

1	İlköğrenim ve daha az
2	Ortaöğrenim
3	Yükseköğrenim

3- Eşlerin Evlilik Süresi ...../..... ay/yıl

4- Evlenme Yaşı

1	14 ve daha aşağı
2	15-19
3	20-24
4	25-29
5	30-34
6	35 ve üzeri

5- Eşler Arasındaki Yaş Farkı

1	Aynı yaşta
2	1-3 yaş
3	4-6 yaş
4	7-9 yaş
5	10 ve üzeri

6- Sahip Olunan Çocuk Sayısı

1	Yok
2	Bir çocuk
3	İki çocuk
4	Üç çocuk
5	Dört çocuk
6	Beş ve daha fazla

7- Ailenin Aylık Gelir Miktarı ..... TL.

8- Kadının Çalışma Durumu

1	Çalışıyor
2	Çalışmıyor
3	Emekli

**II. EŞLERİN DUYGU VE DÜŞÜNCELERİNİ PAYLAŞMA
(İLETİŞİM) DURUMUNA İLİŞKİN B LG LER**

9- Duygu ve düşüncelerinizi, eşinizle karşılıklı olarak paylaşıyor musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

10- Eşinizle duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

11- Duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

III.EŞLERİN DEĞER VE AMAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

I. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerine İlişkin Bilgiler

12- Yaşamınızda yer alan değerlerin öncelikleri (sağlık, mutluluk, para, başarı, rahatlık gibi önemli olduğuna inanılan şeyler) eşinizle benzer midir?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

13- Yaşamınızda yer alan bu değerlerin önceliklerinin eşinizle benzerliğinden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

10- Eşinizle duygu ve düşüncelerin paylaşımından memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

11- Duygu ve düşüncelerin paylaşımı konusunda eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşanıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

III. EŞLERİN DEĞER VE AMAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

I. Eşlerin Yaşamlarında Yer Alan Değerlerin Önceliklerine İlişkin Bilgiler

12- Yaşamınızda yer alan değerlerin öncelikleri (sağlık, mutluluk, para, başarı, rahatlık gibi önemli olduğuna inanılan şeyler) eşinizle benzer midir?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

13- Yaşamınızda yer alan bu değerlerin önceliklerinin eşinizle benzerliğinden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

IV. EŞLERİN KARAR VERME BİÇİMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

18- Ailenizde önemli konulardaki kararlar genellikle kim tarafından verilmektedir?

1	Her zaman kadın
2	Her zaman erkek
3	Bazen kadın - bazen erkek
4	Her zaman kadın - erkek birlikte

19- Ailenizdeki karar verme biçiminden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

20- Eşinizle aranızda karar verme konusunda anlaşmazlık yaşıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

V. EŞLERİN EVLE İLGİLİ FAALİYETLERİ YÜRÜTME BİÇİMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

21- Ailenizde ev içi ve ev dışında gerçekleştirilen evle ilgili faaliyetler (alış veriş, faturaların ödenmesi, temizlik, yemek yapma vb.) kimin tarafından yürütülmektedir?

1	Her zaman kadın
2	Her zaman erkek
3	Bazen kadın - bazen erkek
4	Her zaman kadın - erkekle birlikte
5	Ev içindeki faaliyetler kadın, ev dışındakiler erkek

22- Evle ilgili faaliyetlerin yürütülme biçiminden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

23- Evle ilgili faaliyetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

VI. EŞLERİN YAKIN AKRABALARLA İLİŞKİLE İNE AİT BİLGİLER

I. Eşlerin Kendi Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler

24- Kendi anne, baba ve yakın akrabalarınızla olan ilişkilerinizi yeterli buluyor musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

25- Kendi anne, baba ve yakın akrabalarınızla ilişkilerinizden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

26- Kendi anne, baba ve yakın akrabalarla ilişkilerinizle ilgili eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

II. Eşlerin Eşinin Akrabalarıyla İlişkilerine Ait Bilgiler

27- Eşinizin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinizi yeterli buluyor musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

28- Eşinizin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinizden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

29- Eşinizin anne, baba ve yakın akrabalarıyla olan ilişkilerinizde eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

VII. EŞLERİN SERBEST ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME BİÇİMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

30- EŞinizle serbest zaman etkinliklerine ne ölçüde birlikte katılıyorsunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

31- Evliliğinizde serbest zamanların değerlendirilme biçiminden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

32- Serbest zamanların değerlendirilmesi konusunda eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşanıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

VIII. GELİR İDARESİNE İLİŞKİN BİLGİLER

33- Gelirinizi zorunlu ihtiyaçlarınızın karşılanması açısından yeterli buluyor musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

34- Ailenizde gelirin idare ediliş biçiminden memnun musunuz?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman

35- Gelir idaresi vb. ekonomik konularda eşinizle aranızda anlaşmazlık yaşıyor mu?

1	Her zaman
2	Bazen
3	Hiçbir zaman